STRIPSCHRIFT

HET DEFINITIEVE DOSSIER
DE COMPLETE INDEX

NUMMER 445 * €9,95

HEROIC-ALBUMS

→ REDACTIO

Na eerder al een prachtig themanummer – *Stripschrift 406* – over stripbladen in de jaren 1950 in Nederland te hebben volgeschreven, pakt Rob van Eijck ditmaal uit met het verhaal achter *Heroic-Albums* met bijbehorende uitvoerige index. Een bijzonder blad dat ruim baan gaf aan talent en met in elk nummer een compleet stripverhaal. *Heroic-Albums* kon in de periode 1945-1956 lange tijd de concurrentie met *Robbedoes* en *Kuifje* volhouden.

Dit themanummer past goed bij de trend dat er steeds meer aandacht komt voor het patrimonium van de strip. Het cultureel erfgoed van de (Nederlandse) stripwereld wordt meer en meer in kaart gebracht door allerhande studies en artikelen, maar ook door fraai verzorgde bundelingen van stripklassiekers. Uitgevers merken dat er voor dit soort boeken een publiek is, niet alleen uit jeugdsentiment maar ook omdat jongere generaties stripliefhebbers nieuwsgierig zijn naar het stripwerk van toen, dat nu moeilijk verkrijgbaar is. In dit nummer geven we ook een kort overzicht van recente integrale bundelingen bij verschillende uitgeverijen. Eén van die uitgevers is Arboris, die al vier klassiekers onder haar hoede heeft genomen, waaronder... de detectivestrip *Guus Slim* van Maurice Tillieux. Laat dat nu net ook één van de belangrijkste tekenaars van *Heroic-Albums* zijn geweest! Veel lees- én kijkplezier met dit extra dikke nummer van *Stripschrift*, en een goed 2016 toegewenst.

INHOUD

2 ACTUA

9 LIEVE LEZERS
Peter Breedveld

10 HEROIC-ALBUMS ■ DOSSIER
Rob van Eijck

26 HEROIC-ALBUMS ■ INDEX
Rob van Eijck

40 DE BOVENTOON

49 HEINZ SERVICE SPREAD

→ OMSLAG

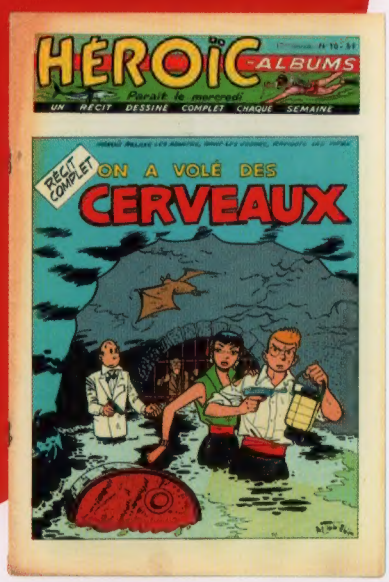

De tekening op het omslag is afkomstig van de voorzijde van *Heroic-Albums 10* van de twaalfde en laatste jaargang van dit roemruchte tijdschrift uit de veertiger en vijftiger jaren van de vorige eeuw. Het is één van de vele omslagtekeningen die Maurice Tillieux maakte voor zijn serie over de detective Félix, één van de topstrips van *Heroic-Albums,* die een voorloper van Guus Slim genoemd mag worden. De meeste verhalen van Félix zijn jammer genoeg niet in de Nederlandstalige versie van dit tijdschrift verschenen, en dus ook dit omslag niet. Het hoe en waarom hiervan wordt in dit nummer van *Stripschrift* uitgebreid toegelicht.

ADVERTENTIE

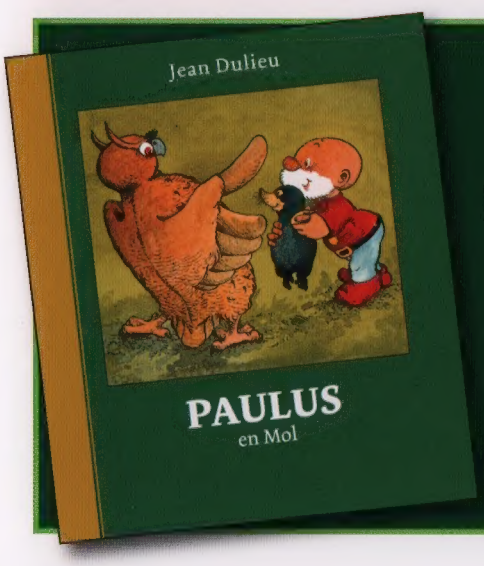

PAULUS EN MOL
Gouden Klassiekers – deel 11

Hardcover met alle originele afbeeldingen en een interessante bijlage
€ 14,90 – ISBN 978-90-6447-043-1
Beurseditie in een genummerde oplage van 1 t/m 150, met aflopende omslag en een alternatieve bijlage
€ 19,90 – ISBN 978-90-6447-144-5

www.demeulder.nl

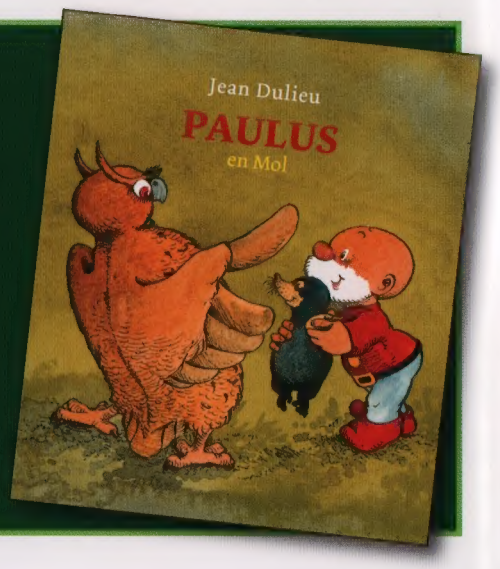

Maaike Hartjes wint Stripschapprijs 2016

De Stripschapprijs 2016 gaat naar Maaike Hartjes (1972). De commissie voor de Stripschapprijzen beloont niet alleen het feit dat Hartjes in bijna vijfentwintig jaar is uitgegroeid tot één van de belangrijkste stripmakers van haar generatie, maar benadrukt ook haar doorzettingsvermogen en inzet voor de branche. Dat deze Stripschapprijs precies twintig jaar na haar eerste albumnominatie komt, maakt de cirkel rond.

Sinds 1974 wordt deze belangrijkste prijs van de Nederlandse stripwereld toegekend. Hartjes krijgt de Stripschapprijs overhandigd op zondag 28 februari tijdens De Stripdagen. Die vinden op 27 en 28 februari 2016 plaats in De Broodfabriek in Rijswijk.

De commissie roemt de volkomen eigen stijl en het opbouwen van een consistent en op zichzelf staand oeuvre van Maaike Hartjes. Haar handelsmerk is een stijl die zich het beste laat omschrijven als expressief minimalisme. Met haar piepkleine tekeningen gebundeld in minipocketformaat en uitgegeven in eigen beheer maakte zij al snel naam in de stripwereld. Begin jaren 1990 was Hartjes één van de vaandeldragers voor jonge stripmakers.

Hartjes stond bijna tien jaar met haar *Maaike's dagboekje* in het vrouwenblad *Viva*. De dagboekstripjes stonden ook in stripblad *Zone 5300*. In het verlengde hiervan tekende zij ook diverse dagboeken van haar reizen naar Hongkong en Zuid-Afrika. Verder wist zij door haar toegankelijke stijl door te breken in het bedrijfsleven als snelcartoonist en voor het maken van strips in opdracht.

Hartjes krijgt van de commissie ook complimenten voor haar inzet om mee te helpen aan de verdere professionalisering van het beroep van striptekenaar. Zij was medevoorzitter van de BNS (Beroepsvereniging Nederlandse Stripmakers), hield zich bezig met auteursrecht en beeldrecht en was één van de voorvechters voor de samenwerking met de BNO (Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers). RS

→ SUVAAL

DE STRIPWERELD LEEFT, EN HOE! OP DEZE PLAATS GEEFT STRIPCOLUMNIST ERWIN SUVAAL HIEROP ZIJN PERSOONLIJK COMMENTAAR.

ERWIN.SUVAAL@STRIPSCHRIFT.NL

Kresse leeft!

Ten minste... zo lijkt het soms, want bijna jaarlijks verschijnt er wel weer iets van zijn werk in boekvorm. Zijn graf in Oosterbeek ligt er ondertussen overwoekerd bij en verdient wel wat onderhoud, zo hoorden we uit betrouwbare bron.

Tijdens de Kresse-dag op 1 november verscheen er – exclusief voor de bezoekers – voor het tweede jaar op rij een alleraardigst boekje, deze keer over de totstandkoming van een groot schilderij met *Eric de Noorman*-personages dat in Huize Matla aan de muur hangt en in 1985 in opdracht van Hans Matla werd gemaakt. De auteurs van deze uitgave zijn Rob van Eijck en Rob van der Nol.

In gesprek met Matla bleek trouwens dat ook het boek *Was getekend... Arendsoog!* uit 2010 nog steeds verkrijgbaar is, terwijl we het werkelijk nergens meer tegenkomen in de winkels. De hardekaftuitgave van 248 pagina's, met een oplage van slechts 500 exemplaren, bevat onder meer alle verhalen die Hans G. Kresse ooit illustreerde voor het weekblad *Pep*. AvO

FOTO JOAN VAN DER WYCK – BEIDE HANSEN PROOSTEN OP DE VOLTOOIING VAN 'ERICS LANDSCHAP'

Een kijkboek van dertig meter

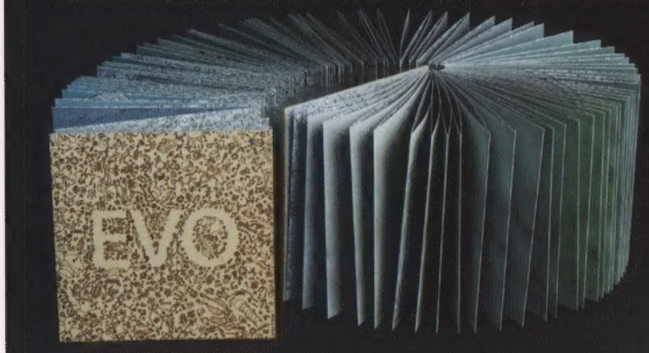

Een bijzonder boek, en dat is het. Grafisch ontwerper Jurian Möller die in 2011 afstudeerde aan de Hogeschool in Utrecht, is gefascineerd door de evolutie en verwerkt graag wetenschappelijke inzichten in zijn werk. Vijf jaar werkte hij aan *Evo* (Harmonie, ISBN 978-90-76168-94-4, kleur, hk, €34,90), een boek waarin hij in 150 platen de ontwikkeling schetst van een simpel visje, Akunosh, dat 530 miljoen jaar geleden leefde, tot de moderne mens. Möller beschouwt dit visje, dat 461.652.375 generaties terug gaat, als onze voorvader omdat dit simpele beestje beschikte over ogen en een ruggenwervel en omdat het zich voortplantte met een vrouwtje. Het met zorg uitgegeven beeldschone en welversierde prentenboek is leporello gebonden, dat wil zeggen in zig-zag gevouwen, zodat het geheel uitklapbaar is tot een lengte van zo'n dertig meter. DR

→ FLITSEN

➲ Alle leerlingen van groep 7 en 8 in de gemeente Zuidhorn hebben van burgemeester Bert Swart op 20 november het stripboek *Verschanst in de tijd* cadeau gekregen. Het boek is gemaakt in opdracht van Stichting Schansenkrijg en gaat over de slag van Noordhorn in 1581. Auteur is Mestrik (Meinte Strikwerda). Historicus René van Iterson heeft een voorwoord geschreven. De strip is uitgekomen bij uitgeverij Personalia. ➲ Bij De Bezige Bij verscheen een 'eco-editie' van het *Bommel*-verhaal *De ombrenger,* ingeleid door Arnon Grunberg. Ook van de oblongreeks *Alle verhalen van Olivier B. Bommel en Tom Poes* verschenen weer drie deeltjes. Van de 60 aangekondigde boeken liggen er nu ruim 40 in de winkel. ➲ 'At last' geeft dokter Sigmund nu ook therapie in het Engels. Uitgeverij De Harmonie heeft de bundel *My Therapy Needs You* uitgebracht met een selectie van de 'most shocking cases' van deze strippsychiater. ➲ Ook is er bij De Harmonie een tiende bundel in de hardekaft-themareeks uitgekomen: *Sigmund weet wel raad met spiritualiteit.* ➲ Andere kost bij deze uitgever is de heruitgave van de controversiële cartoonbundel *Lust en strijd* van Willem. Na het verschijnen in 1985 probeerden meerdere boekwinkels hun exemplaren terug te sturen vanwege het aanstootgevende karakter, dus vanzelfsprekend was het boek binnen de kortste keren onvindbaar. Nu is deze klassieker eindelijk opnieuw leverbaar met èn zonder de dvd *De koele woede.* Dus: opletten! ➲ Niet meteen gaan schelden, maar als je dit leest zou je willen dat je abonnee op *Tina* was: bij *Tina 41* zat namelijk een extra nummer van 52 pagina's, geheel gewijd aan het 40-jarig jubileum van *Noortje,* de meidenstrip van Patty Klein en Jan Steeman. Leuk! ➲ Film-regisseur Dick Maas brengt weer een strip uit over de familie Flodder: *Het mysterie van de dode blondjes.* In 1992 verscheen er al eens een stripbewerking van de film *Flodder in Amerika!,* met tekenwerk van Marcel Bosma. ➲ In 2016 wordt uitgebreid gevierd dat Lucky Luke 70 jaar sneller schiet dan zijn schaduw, maar... het lijkt een bijna geheel Franstalig feestje te worden... Jammer! ➲ De 13-jarige autistische jongen Brandon Williams heeft het leven van zijn klasgenootje Jessica Pellegrino gered, toen hij haar met de Heimlich-greep redde van verstikking op een school in New York. Bij het meisje was een stuk appel in haar keel blijven steken. Naar eigen zeggen heeft hij deze reddingstechniek geleerd van de populaire tekenfilms van *SpongeBob.* ➲ Zo'n reddingsactie was ook iets geweest voor Kinky & Cosy. Van deze meest onaangepaste tweeling uit stripland van tekenaar Nix verscheen bij uitgeverij Blloan een dik compilatieboek dat gewoon *Kinky & Cosy* heet. ➲ In de collectie *Vrije vlucht* verscheen een monumentaal album

Die Sprechblase

Die Sprechblase verschijnt al sinds 1978. In 2007 leek er een einde aan te komen na de dood van uitgever Norbert Hethke. Maar gelukkig nam de Weense uitgever Abenteuer pur het stokje over. Het stripinformatieblad wordt nu geleid door Gerhard Förster. In het eerder dit jaar verschenen nummer 232 staan relatief veel strips, zoals *Phantom Lady*, *Zorro* (Alex Toth!), *Odinson*, *Sigurd: Die Rätsel von Rothenstein 4* en *Not a Common Place*. Dit laatste verhaal is een H.P. Lovecraft- verstripping die sterk doet denken aan het werk van Erik Kriek. Naast deze strips is het tijdschrift gevuld met allerhande achtergrondartikelen, zoals een stuk over het verzamelen van de Piccolo-strips van Hansrudi Wäscher, de geestelijk vader van onder andere *Sigurd*, *Akim* en *Nick*. *Die Sprechblase* is een tijdschrift dat zich richt op de stripverzamelaar en liefhebber van klassieke avonturenstrips.

Recent verscheen *Die Sprechblase 233* met onder meer aandacht voor *Trigië* van Don Lawrence. Dit naar aanleiding van fonkelnieuwe Duitse heruitgaven bij Panini. Deze uitgever maakt voor die heruitgaven gebruik van bronmateriaal uit de koker van Don Lawrence Collection, waardoor bij onze oosterburen – als we *Die Sprechblase* moeten geloven – waarschijnlijk voor het eerst een acceptabel geproduceerde *Trigië*-collectie zal verschijnen. Ganz toll!

RSp/AvO

DIE SPRECH BLASE
Die wunderbare Welt der Comics
Verzweiflungsakt: Piccolo-Enzyklopädie-Autor bestreitet, dass Wäscher FALK, NICK und TIBOR geschaffen hat
Die BATMAN-TV-Serie 1966
TRIGAN ist zurück!
Don Lawrence-Interview
100 Seiten

over de belevenissen van fotograaf Didier Lefèvre die in 1986 met 'Artsen zonder grenzen' naar het door oorlog verscheurde Afghanistan reisde. *De fotograaf* is een mix van foto's en direct daarop inspelende tekeningen en een integrale uitgave van de drie eerder verschenen delen. ➲ Sanoma kwam met enkele verrassingen. Ten eerste een lekker dik maar laaggeprijsd boek (€6,50) over Katrien Duck. Het oude besje werd dit jaar 75. Daarnaast twee nogal zwart/witte boeken rond de strip *Jans, Jans en de kinderen*. De bedoeling schijnt te zijn dat je de pagina's zelf gaat inkleuren. Is ook een hobby, zullen we maar zeggen. Niet die van ons, trouwens. ➲ Het begint traditie te worden: de laatste twee heruitgaven van *Agent 327* (die met de korte dossiers) zijn vertraagd. Martin Lodewijk kleurt alle pagina's opnieuw in en dat is een tijdrovender karweitje dan iedereen zou willen. Wat in 't vat zit, verzuurt niet, zeggen we dan maar. ➲ Ook het aangekondigde Zwarte-Pietalbum van *De familie Doorzon* door Gerrit de Jager is niet verschenen. Door het overlijden van uitgever Peter van der Heijden was er voor Strip2000 te weinig tijd om genoeg publiciteit te genereren. Maar: volgend jaar is het weer Sinterklaas! ➲ We eindigen met een goed bericht: de twee delen van *De Sliert*, die Jean-Marc Krings enkele jaren geleden tekende, gaan verschijnen bij uitgeverij Arcadia. Het eerste deel – *Terug van weggeweest* – in 2016.

ADVERTENTIE

STRIPWINKEL
WONDERLAND

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

ADVERTENTIE

Ahoy!

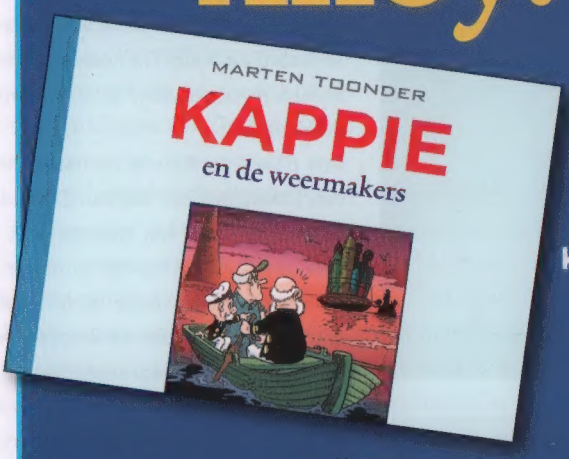

SLECHTS €9,95 per deel

Elk kwartaal een nieuwe titel!

Het elfde deel komt eraan!

Ook verkrijgbaar als e-book via de app van Bliyoo voor €8,99 per deel

www.stripstift.nl

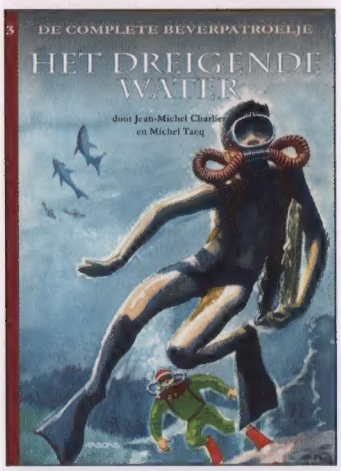

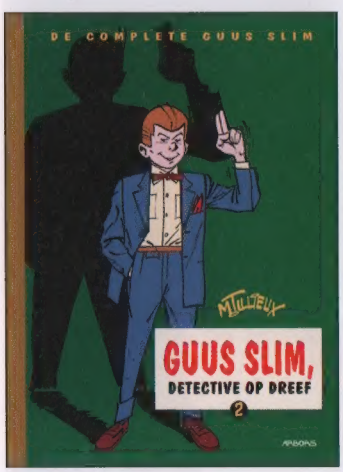

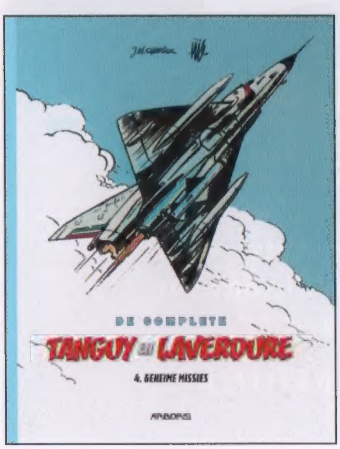

Stripuitgevers ontdekken patrimonium

In Frankrijk is het fenomeen al langer bekend en nu begint het in Nederland door te dringen: stripuitgevers die integrale uitgaven van klassieke reeksen op de markt brengen. Zelfs uitgevers waarvan je het niet verwacht, zoals Scratch, laten zich leiden door jeugdsentiment. En, niet onbelangrijk, er blijkt een markt te bestaan voor mooi uitgevoerde erfgoeduitgaven. Een overzicht.

Stripjournalist Geert de Weijer constateerde in een artikel voor *De Morgen* dat er op dit moment 'een verlangen is naar oude stripklassiekers'. Dat verlangen blijkt al een tijdje op de Franse stripmarkt te bestaan, waar Dupuis sinds 2006 op inspeelt met een reeks integrale uitgaven onder de noemer *Patrimoine* waarbij de verhalen van klassiekers in fraaie hardekaftuitgaven worden gebundeld, aangevuld met stevige achtergronddossiers en ongepubliceerd (schets)materiaal. Dit concept sloeg aan, waarna andere uitgeverijen volgden.
Nederlandstalige stripliefhebbers bleven echter verstoken van dit soort mooie patrimoniumuitgaven. Totdat uitgeverij Sherpa de handschoen oppakte en in 2013 het spits afbeet met haar eerste *Roodbaard*-bundeling. Dat bleek een groot succes, (de zesde bundeling is net uit) waarna ook andere uitgevers met integrale bundelingen zijn gekomen.

Arboris is op stoom

Zo is Arboris in de collectie *Klassiekers gebundeld!* op dreef met maar liefst vier reeksen: *De complete Baard en Kale*, *De complete Beverpatroelje*, *De complete Guus Slim* en *De complete Tanguy en Laverdure*.
Van *Baard en Kale* is inmiddels het vierde deel in voorbereiding, net als van *De Beverpatroelje*. Van *Guus Slim* staat het tweede deel van de uiteindelijke zes bundels op het punt van verschijnen. De omnibussen van deze strip worden gedrukt op getint papier omdat dit volgens Arboris het beste past bij de gerestaureerde kleuren. Alle verhalen worden opnieuw vertaald en in de stijl van de originele Franse letteringen van Maurice Tillieux geletterd; ook worden er verhalen opgenomen die nog nooit in het Nederlands zijn verschenen.
Arboris zet de meeste haast achter *Tanguy en Laverdure*. Daarvan is kortgeleden alweer de vierde integrale uitgave verschenen: *Geheime missies* (ISBN 978-90-343-0610-4, hk, kleur, 194 pagina's, €24,95), waarin Jijé (pseudoniem van Joseph Gillain) de tekenpen van Albert Uderzo overnam. Omdat Jean-Michel Charlier voor deze serie heel vaak langere verhalen schreef, die over twee à drie albums verdeeld werden, kiest Arboris ervoor deze klassieke serie uit te geven in de vorm van bundelingen die de indeling van de schrijver respecteren. Dat wil zeggen per bundel twee à drie hele verhalen, met daarbij telkens een uitgebreid achtergronddossier. Arboris maakt er veel werk van. Alle verhalen zijn van een nieuwe vertaling voorzien, opnieuw geletterd en waar nodig opnieuw ingekleurd. En regelmatig duiken er verrassende vondsten op. In de tweede bundeling is bij voorbeeld het verhaal *Spionnen en sabotage* uitgebreid met zes pagina's die uitsluitend in het Franse tijdschrift *Pilote* zijn verschenen en nooit eerder in een album stonden.

Scratch verrast

Hoewel de jonge uitgeverij Scratch zich vooral profileert met grafische romans, heeft het zich ook op de integrale uitgaven gestort. De eerste bundel is *Jan Kordaat integraal 1941-1946* (ISBN 978-94-92117-29-8, hk, kleur, 264 pagina's, €39,90) geworden. Deze avonturenbundel, die verhalen bevat uit de donkere oorlogsjaren en kort erna, biedt, voorzien van een boeiend dossier, de inhoud van de eerste twee albums die in oorspronkelijke vorm lastig verkrijgbaar zijn. Het zijn Jean Doisy en Jijé die Jan Kordaat als stoere en onverschrokken held opvoeren in opdracht van de redactie van weekblad *Robbedoes* in een tijd dat er nog maar weinig strips van eigen – Belgische – bodem in het blad staan. Het draait in die tijd om importhelden zoals *Superman* en *Brick Bradford*. De al wel aanwezige *Robbedoes* is geliefd, maar is meer grappig dan avontuurlijk en de redactie voelt de behoefte om tegenwicht te bieden en kampt daarnaast met een door de oorlog opdrogende aanvoer vanuit het buitenland.
In het uitgebreide dossier wordt uitvoerig uit de doeken gedaan hoe Jijé te werk ging. Duidelijk wordt dat zijn sympathieën tegenover alles wat naar padvinderij rook recht tegenover de ideeën van Doisy stonden. En er waren meer verschillen tussen beide scheppers. Van het uiterlijk, blond of donker haar, tot de wijze waarop Kordaat praatte (te intellectueel naar de smaak van Jijé). Vlak na de oorlog, in België eindigend in september 1944, verschenen de eerste platen van het tweede verhaal. Opmerkelijk genoeg tekende Jijé die in de gevangenis waar hij vastzat vanwege vermeende collaboratie met de Duitsers. Nog verbolgen over het feit dat hij aanvankelijk buiten een lucratieve albumuitgave was gehouden trekt Doisy in de herfst van 1945 de conclusie dat hun karakters onverenigbaar zijn en draagt hij zijn rechten aan uitgeverij Dupuis over.
Naast *Jan Kordaat* heeft Scratch zich ook ontfermd over *Chlorophyl* van Raymond Macherot. In de stiel

van Walt Disney (Mickey en Donald), Jean de Brunhoff (Babar) en onze eigen Marten Toonder (Tom Poes) vroeg uitgever Raymond Leblanc van weekblad *Kuifje* de jonge Macherot een strip met dieren in de hoofdrol te maken. En daarmee ontstond in 1953 een nu legendarische serie met de eikelmuis Chlorophyl (oorspronkelijk bedoeld als bergrat) die met zijn vrienden voortdurend moet vechten tegen de zwarte rat Anthraciet. *Chlorophyl integraal 1* (ISBN 978-94-92117-30-4, hk, kleur, 208 pagina's, €27,50) is net uit. Er verschijnen in totaal drie delen met uitgebreide dossiers.

Johan en Pirrewiet gebundeld

Dupuis heeft *Johan en Pirrewiet* integraal uitgebracht in vier delen in harde kaft (€29,95). Deze strip van Peyo (Pierre Culliford) is minder bekend dan diens *De Smurfen* maar is zeker ook de moeite waard. Peyo krijgt in 1946 de kans om een strip te maken voor *La Dernière Heure*, een grote Brusselse krant. Hij tekent daar een verhaal over een schildknaap Johan, in feite het debuut van de latere serie. Het zal dan nog tot 1952 duren voordat het eerste verhaal *De nederlaag van Basenau* in *Robbedoes* verschijnt. Pas in het derde verhaal verschijnt de dwerg Pirrewiet ten tonele. Uiteindelijk maakt Peyo dertien verhalen; zijn laatste album is uit 1970. Jaren later zullen zijn zoon Thierry Culliford, Alain Maury en Yvan Delporte hier nog vier albums aan toevoegen die niet in één van de vier bundels zijn opgenomen.

De Dupuis-bundels bevatten veel interessant dossiermateriaal over Peyo met soms ook een onthulling. Zo wordt uitgelegd hoe in het eerste verhaal een troubadour plotseling een dikke buik heeft. Hij had die buik gekregen na een marteling waarbij hij een emmer met water moest opdrinken. Dit verhaalelement werd hoogstpersoonlijk door baas Charles Dupuis niet geschikt geacht voor de jonge lezers, waarna de betreffende pagina simpelweg uit het album werd gehaald. De samenstellers hebben de vanwege censuur verwijderde pagina gelukkig weer toegevoegd.

Ton en Tineke

Ook de oude *Ton en Tineke*-albums van André Franquin (wij telden er zo'n dertien) kunnen bij verzamelaars definitief in plastic mapjes blijven zitten, want er is nu een kloek boek waarin alle 183 platen chronologisch verzameld zijn. Voorafgegaan door een lijvig dossier, geschreven door Christelle en Bertrand Pissavy-Yvernault. Wil je weten waarom Franquin medio jaren 1950 een vierjarig uitstapje maakte naar *Robbedoes*-concurrent *Kuifje*? En hoe de directie van Dupuis daarop reageerde? Na het lezen van *Ton en Tineke integraal* (Lombard, ISBN 978-90-5581-892-1, hk, kleur, 264 pagina's, €34,95) zal je het waarschijnlijk nooit meer vergeten. De historie van deze strip kennen maakt – naast de heerlijke strips zelf – de aanschaf van deze integrale uitgave extra de moeite waard.

De koek is nog lang niet op

Na het succes van *Roodbaard* is Sherpa inmiddels begonnen met de integrale uitgave van *Ravian en Laureline* en liet haar oog vallen op de post-apocalyptische reeks *Simon van de rivier* van Auclair. Wel zag Sherpa af van een heruitgave van *Luc Oriënt*. Verder komt uitgeverij Saga met integralen van *Bruce J. Hawker* en *Bruno Brazil* van William Vance. Saga heeft al een eerste deel van een integrale uitgave van *Frommeltje en Viola* van Bernard Hislaire uitgebracht en komt naar verwachting ook nog met *De mini-mensjes* van Pierre Seron.

Vermeldenswaard is nog de twaalfdelige reeks *De gouden jaren van Mickey Mouse* met de lange verhalen die de Amerikaanse Disneytekenaar Floyd Gottfredson tekende tussen 1936 en 1955 voor diverse kranten. Deze komt uit bij Dark Dragon Books. En de driedelige uitgave van *De Partizanen* bij uitgeverij Prestige mag ook niet vergeten worden, met in het nog te verschijnen slotdeel veel onbekend werk van tekenaar Jules, zoals de strip *De saboteurs*. Gezien het succes van deze mooie verzorgde stripboeken zullen er in 2016 vast nog meer patrimoniumuitgaven verschijnen.

TdK/AvO/RS/GdW

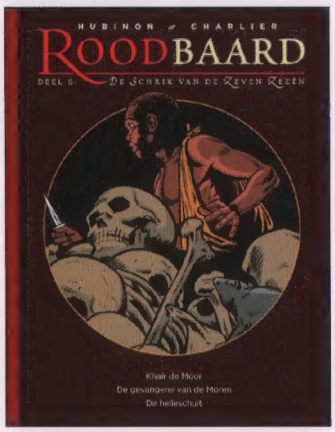

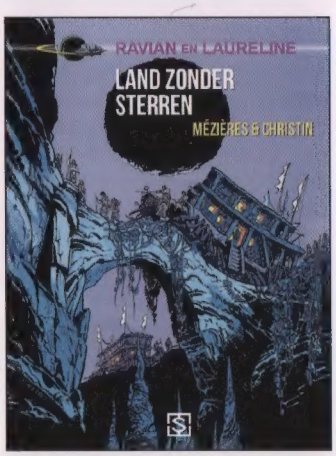

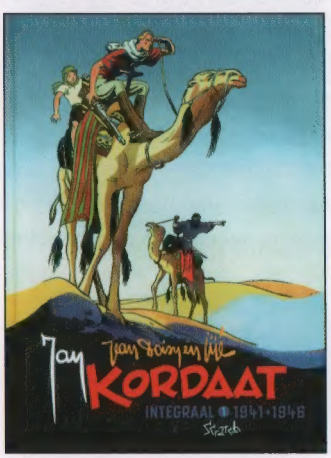

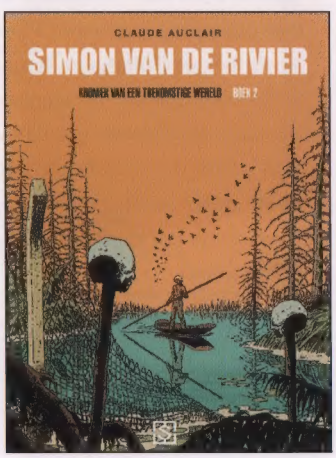

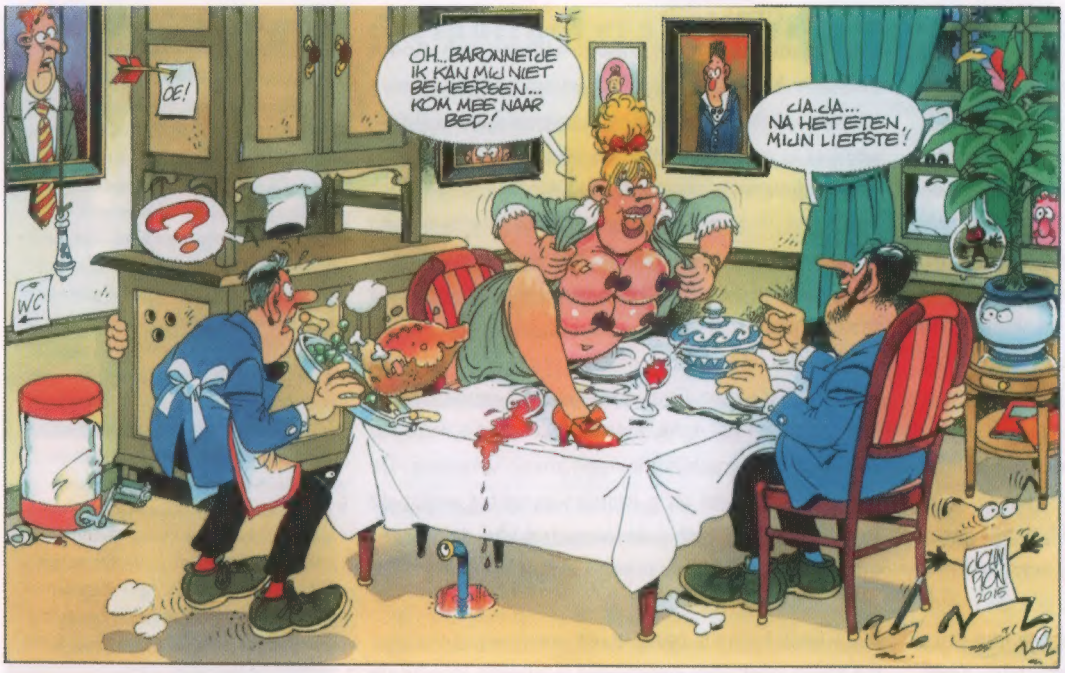

De Vrije Balloen jubileert

Omdat het 40 jaar geleden is dat het stripblad *De Vrije Balloen* werd opgericht, is er een jubileumnummer verschenen waarin uitgebreid wordt teruggeblikt op die leuke en roemruchte periode uit de Nederlandse stripgeschiedenis. Zo zijn er bijdragen van en over Jan van Haasteren, Thé Tjong-Khing, Paul Bodoni, Gerrit de Jager, Patty Klein en Fred Marschall. Waarom je deze jubileumuitgave in ieder geval moet kopen? Jan van Haasteren maakte een nieuw verhaal van *Baron van Tast!* AvO

Laten we wel wezen!

Bij De Harmonie verscheen *Leve het welwezen* van Kees van Kooten (ISBN 978-90-76174-65-5, hk, 168 pagina's, €19,90). In eerste instantie was de auteur van plan om een verhaal te bouwen rond de zijns inziens leukste internationale cartoons. Echter, in 2014 zette een zware hartaanval een streep door zijn werk aan deze humorbundel. Het boek veranderde daardoor totaal van karakter en *Leve het welwezen* speelt zich dan ook voor een groot deel af in het ziekenhuis. Van Kooten komt hier op een kamer te liggen met een medehartpatiënt, die naar de naam Hartman luistert en die een heel andere kijk op getekende grappen heeft dan de auteur. Zijn kamergenoot heeft een NS-achtergrond en is dol op de ongelooflijk flauwe plaatjes die ooit het blad *Tussen de rails* verluchtten. Van Kooten was niet te beroerd om wat van deze ongein in zijn boek op te nemen.
In *Leve het welwezen* weet Kees van Kooten ziekte, verdriet en humor op een geslaagde wijze te verbinden. Het boek wordt besloten met biografische info van cartoonisten wier werk in het verhaal is afgedrukt. BP

Prijzen, schalen en nominaties tijdens De Stripdagen 2016

Behalve de Stripschapprijs reikt Het Stripschap nog de P. Hans Frankfurtherprijs uit, voor een persoon of organisatie die zich op bijzondere wijze inzet of heeft ingezet voor de strip in Nederland. Die gaat in 2016 naar Strip2000, de uitgeverij van de afgelopen september plotseling overleden Peter van der Heijden. Op De Stripdagen wordt ook de Bulletje en Boonestaak Schaal 2016 uitgereikt, aan een stripmaker die aan de wieg van het Nederlandse beeldverhaal heeft gestaan. De winnaar hiervan wordt later bekend gemaakt.
Dan zijn er ook nog de albumprijzen van het jaar die Het Stripschap heeft gekortwiekt tot alleen prijzen voor het beste van origine Nederlandstalige album en jeugdalbum. In beide categorieën zijn er nominaties:

De nominaties voor het Album van het Jaar 2015 zijn:
- *Tibet – De genezing van Mhusa de slagersdochter* (Mark Hendriks, Scratch)
- *Amoras 5: Wiske* (Marc Legendre en Charel Chambré, Standaard)
- *Esther Verkest 13: Enkel voor onbevoegden* (Kim Duchateau, Oogachtend)
- *De aanslag* (Milan Hulsing, Oog & Blik/Bezige Bij)
- *Verkild hart* (Gilles Dal en Johan De Moor, Blloan)

De nominaties voor het Jeugdalbum van het Jaar 2015 zijn:
- *Suske en Wiske 331: Sooi en Sientje* (Peter van Gught en Luc Morjaeu, Standaard)
- *De ontdekkers 1 en 2* (Mars Gremmen, Strip2000)
- *Mieleke, Melleke, Mol 16, 17, 18 en 19* (Urbanus en Dirk Stallaert, Standaard)

De winnaars van deze nominaties worden bij de prijsuitreikingen op De Stripdagen bekendgemaakt. De winnaar van het Jeugd - album van het Jaar wordt gekozen door de (Rijswijkse) jeugd. RS

Lieve lezers...

ILLUSTRATIE FRITS JONKER

Vorige maand hadden bijna alle kranten en bladen opeens belangstelling voor stripjournalistiek, ofwel journalistiek in stripvorm. Aanleiding was de Vlaamse Eva Hilhorst, die een nieuw internet-platform heeft gelanceerd voor 'graphic journalism': *Drawing the Times*. Volgens Hilhorst maakt strip de journalistiek menselijker, subjectiever en genuanceerder, las ik in de verschillende interviews met haar. Daar heb ik zo mijn twijfels over (subjectiever dan wat ik doorgaans aan nieuwsberichten in de krant lees, dat kàn toch haast niet?), maar als het over strip gaat interesseert mij eigenlijk vooral of het allemaal een beetje leesbaar is, vooral als je het van een computerscherm moet lezen. En ik heb een beetje gegrasduind op *Drawing the Times* en kan u vertellen: nee, het is écht niet te doen. Niet in het minst door de lettering. Op *Drawing the Times* staan eigenlijk nauwelijks strips, maar vooral tekeningen, schetsen meer, met tekstjes erbij in een handschrift dat alleen met grote moeite is te ontcijferen. De teksten staan bijna geheel los van de tekeningen en leiden vooral erg van elkaar af. Ik moet dan kiezen wat ik ga lezen: de priegeltekst of de knoeitekeningen en voor mij is een strip dan volledig mislukt.

Ik vraag me ook af waarom strips eigenlijk altijd kut moet zijn getekend voordat intellectuelen ze serieus nemen...

In *Vrij Nederland* bespreekt Sander Pleij *De Arabier van de toekomst* van Riad Sattouf, een boek dat ik in Frankrijk al twee jaar overal aangeprezen zie worden. Afgelopen zomer zag ik zelfs een middelbare vrouw – een vrouw! – het boek lezen. Mij staat de tekenstijl ontzettend tegen, een rudimentair, ontzettend lelijk *Charlie Hebdo*-stijltje dat je steeds vaker ziet in strips. Volgens Pleij leer je met *De Arabier van de toekomst* de Arabische wereld beter kennen. 'Kent Pleij die Arabische wereld zo goed dan?', vraag ik me af. Maar het gaat over jodenhaat en zwarte sluiers, en het valt me al langer op dat dit volgens de gemiddelde *Vrij Nederland*-redacteur blijkbaar alles behelst wat er over de Arabische wereld te zeggen is. Hou me ten goede, er zijn geslaagde voorbeelden van journalistiek in de vorm van strips. Joe Sacco's werk natuurlijk, als je documentaire tenminste beschouwt als journalistiek genre, en Ted Rall, al tekent die ook extreem kut, maar op een goede manier. Hij weet de afzonderlijke tekst en tekeningen meestal te combineren tot iets hilarisch. Een meester van het sarcasme. Heel mooi zijn de reisverslagen uit Japan van Inge Heremans alias Ilah. Die is echt één van de meest onderschatte grafische kunstenaars van onze tijd. Maar al die aandacht voor dat project van Hilhorst, in een land waar doorgaans niet veel ruimte is voor strips, ik vind dat weer een gemiste kans.

In bijna alle Angelsaksische media werd intussen de loftrompet gestoken over het nieuwe boek van Adrian Tomine: zo zorgvuldig gecomponeerd, zo mooi geschreven en getuigend van zo'n fenomenale mensenkennis (die Tomine op zeer jonge leeftijd al had) dat je echt kunt spreken van een schrijver die op gelijke hoogte staat met Paul Auster of Michel Houellebeq.

Maar ja, mooi vormgegeven, netjes getekend, overzichtelijke bladindeling. Dus dan lusten ze het op de Nederlandse redacties niet.

peter.breedveld@stripschrift.nl

ADVERTENTIE

•STRIPS•GAMES•MANGA•
SPECIAALZAAK

Kleine Berg 33 • 5611 JS Eindhoven
Tel. 040 - 2 441 882 • www.eppo.nl

ADVERTENTIE

AKIM
Stripspeciaalzaak

Geen winkel in de buurt,
door ons worden de strips verstuurd

Bestel snel op Akim.nl

* Nieuwe strips
* Antiquarisch
* Tweedehands
* Manga's
* Comics
* Curiosa
* Originelen

Tevens inkoop van
partijen en verzamelingen

AKIM.nl
Stripwinkel Akim Ulgersmaweg 14 9731 BS Groningen

Heroic-Albums

Geboortegrond van nieuw talent

ROB VAN EIJCK

Twaalf jaar lang heeft het blad bestaan. Het begon als een drieste poging van een achttienjarige jongen om zijn eigen stripverhalen te publiceren en het werd al snel een proeftuin voor andere jonge tekenaars, die er hun ei kwijt konden. De formule was bijzonder: een compleet verhaal in elk nummer, dat eerst min of meer maandelijks, daarna tweemaal per maand en ten slotte wekelijks verscheen. Een aantal jaren was het blad succesvol en kon het de concurrentiestrijd met andere tijdschriften als *Robbedoes* en *Kuifje* goed volhouden, maar uiteindelijk bleken deze concurrenten toch te sterk. We hebben het hier over *Heroic-Albums*, het stripblad van Fernand Cheneval, dat verscheen van 1945 tot 1956.

BOVEN - Portrettekening van Fernand Cheneval door Maurice Tillieux.

RECHTSBOVEN - *Les débrouillards* van Maurice Tillieux in *Bimbo*.

ERNAAST - Omslag van *Bimbo 210* met *Joë la Tornade* van Jean-Michel Charlier en Victor Hubinon.

Maar *Heroic-Albums* kwam niet zomaar uit de lucht vallen, en Cheneval natuurlijk ook niet. Om het ontstaan en de achtergrond van *Heroic-Albums* te begrijpen moeten we ons eerst verdiepen in een korte geschiedenis van de veel minder bekende bladen *Bimbo* en *Jeep*.

Bimbo en Jeep

Bimbo gaat eind 1940 van start, dan nog onder de titels *Geïllustreerde Avonturen (Nederlands)* en *Aventures Illustrées* (Frans), met enkele volledige verhalen per nummer, allemaal uitgegeven, geredigeerd, geschreven en getekend door Guy Depière. Oorspronkelijk had deze Depière een reclamestudio, maar toen de oorlog was uitgebroken namen de reclame-inkomsten drastisch af en daarom begon hij het jeugdtijdschrift *Geïllustreerde Avonturen*.
Na een nummer of twintig verschijnt er naast de complete strips ook een vervolgverhaal: *Akkor, de planeetkoning*. Inmiddels zijn er medewerkers bijgekomen en tekent Depière dus niet meer alles alleen; zo gaat Fred Funcken bij voorbeeld de westernstrip *Tommy Tuller* tekenen.
Maar er heerst in de oorlogsjaren papierschaarste, waardoor in 1941 vanaf nummer 31 *Geïllustreerde Avonturen* gaat fuseren met het blaadje *De Bliksem* en de Franstalige evenknie met *L'Eclair*. Na de fusie verandert de Nederlandse naam in *Bimbo-Geïllustreerde Avonturen*, waarna Fred Funcken grotere delen van het blad gaat vullen. Bovendien worden steeds meer vervolgverhalen gepubliceerd in plaats van korte volledige verhalen. Andere nieuwkomers bij *Bimbo* zijn Marcel Moniquet, die *Tommy Tuller* overneemt van Funcken, en Maurice Tillieux. In september 1942, na 83 nummers, verdwijnt *Bimbo*: het wordt door de bezetter verboden wegens een te anglofiele inhoud.
In oktober 1944 verschijnt *Bimbo* weer, na de bevrijding van België, eerst een tijdje alleen Franstalig, maar na veertig nummers ook in een Vlaamse versie, in juli 1945. De Vlaamse *Bimbo* houdt het echter een stuk minder lang uit dan de Waalse, want binnen een jaar wordt deze versie alweer gestopt, in april 1946. Dus heel veel naoorlogse nummers bestaan er niet van, slechts een veertigtal.
De medewerkers zijn dezelfden als tijdens de oorlog: Funcken en Moniquet. Maar er is inmiddels ook een nieuwe, piepjonge medewerker opgedoken: Fernand Cheneval. En eind 1944 komt ook Tillieux er weer bij. Hij had bij Dupuis gesolliciteerd, maar werd nog niet rijp genoeg geacht voor een strip in het weekblad *Robbedoes*. Bij *Bimbo* verricht Tillieux eerst redactionele werkzaamheden, maar vanaf voorjaar 1945 gaat hij ook strips tekenen. Dan verschijnt er ook een Amerikaanse strip in *Bimbo*, en niet de minste: *Jungle Jim* van Alex Raymond.
Guy Depière is de absolute *Bimbo*-baas: hij houdt alles strak onder controle, alle medewerkers werken anoniem

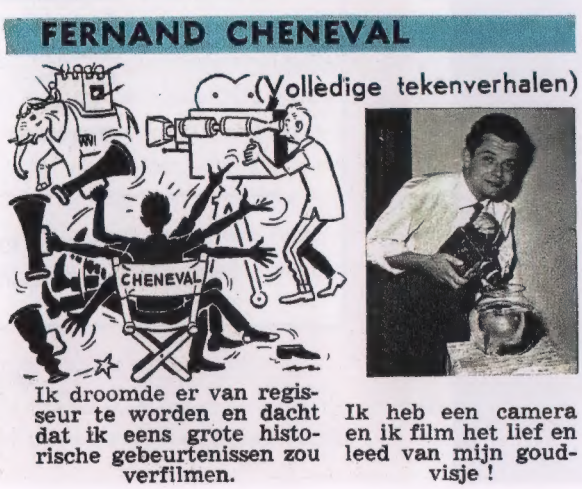
FERNAND CHENEVAL
(Volledige tekenverhalen)
CHENEVAL
Ik droomde er van regisseur te worden en dacht dat ik eens grote historische gebeurtenissen zou verfilmen.
Ik heb een camera en ik film het lief en leed van mijn goudvisje !

RECHTS - Foto van Fernand Cheneval in *Kuifje* op een pagina waarop de Kuifje-tekenaars hun jeugddroom onthullen.

LES DÉBROUILLARDS par Guy de Falais & John Cliff
NOUS NE PASSERONS PAS LES RAPIDES! NOUS SOMMES TROP CHARGÉS!
OUF!
ATTENTION! A DROITE!
LE PASSAGE DANGEREUX!
HURRAH! NOUS PASSONS
A GAUCHE!

of onder pseudoniem, en alleen Depière bepaalt welke genres en welke strips in *Bimbo* verschijnen. Desondanks is Depière, hoewel hij zelf niet al te best kan tekenen, een goede adviseur voor zijn nog onervaren tekenaars: op basis van zijn adviezen ontwikkelen zij zich snel.

In juni 1945 begint Depière een tweede blad, *Jeep,* voor een iets jongere leeftijdsgroep dan *Bimbo*. Het eerste Nederlandstalige nummer, na vier Franstalige, verschijnt in juli 1945, tegelijk met het eerste Vlaamse nummer van *Bimbo*. Tillieux speelt een grote rol in dit nieuwe blad, met onder andere de strip op het omslag. Ook Fernand Dineur, die in *Robbedoes* al jaren lang *Baard en Kale* tekent, is van de partij. Het Nederlandstalige *Jeep* loopt maar veertig nummers, en stopt tegelijk met de Vlaamse versie van *Bimbo*. In de Franstalige editie van *Jeep* voegen Funcken en Moniquet zich nog bij Tillieux en Dineur, en zo zit vrijwel de hele tekenaarsploeg voor beide bladen tegelijk te werken. Het Franstalige *Jeep* loopt zo'n anderhalf jaar, en wordt dan wegens gebrek aan succes in *Bimbo* opgenomen.

LINKSONDER - Omslag van *Jeep* met *La Bande Infernale* van Maurice Tillieux.

ONDER - Akkor in *La guerre des Planètes* van Fernand Cheneval.

LA GUERRE DES PLANETES
AKKOR CONTRE STINFORD 2E EPISODE
IL Y A UNE INSCRIPTION LA-HAUT!
UN MESSAGE DE MON PÈRE!
MON CHER FILS, TU TROUVERAS DANS CET OBUS LE MATÉRIEL QUI RENDRA POSSIBLE TON RETOUR SUR LA TERRE. LE SECRET DE LA PORTE EST ZTY 263.
VITE, A LA RADIO!
APRÈS QUELQUES TÂTONNEMENTS, AKKOR EUT LA JOIE D'ENTENDRE LA VOIX DE SON PÈRE
...DEPUIS TON DÉPART, J'AI PERFECTIONNÉ BEAUCOUP DE CHOSES! TU TROUVERAS DANS L'OBUS UNE RAMPE ET LE LANCEMENT EN PIÈCES DÉTACHÉES... TU DOIS SONGER AUSSI A TON RETOUR!
SUR LA TERRE...
EVIDEMMENT, JE SERAIS HEUREUX DE REVOIR NOTRE BONNE VIEILLE TERRE, MAIS TRISTE AUSSI DE QUITTER MES BRAVES PEAUX-BRUNES
BAH! TU RETOURNERAS LES VOIR DE TEMPS EN TEMPS!... ET PUIS, DE TOUTES FAÇONS, TU DOIS RAMENER MISS GRÉSIUS!
NE VOUS TRACASSEZ PAS. MR PARKSON, JE DECIDERAI DE VOTRE GARNEMENT DE FILS A RENTRER A LA MAISON!

RECHTS - Het eerste nummer van *Heroic-Albums*, toen nog met de naam *Heroic Collection*.

ERNAAST - Bij het tweede nummer was de naam veranderd in *Heroic Albums*.

BOVEN - De tekenaar van de vervolgstrip *Johnny Wiking* heeft heel goed naar *Flash Gordon* gekeken...

ONDER - *Ohio*, een stripje van Joë Muray, pseudoniem van Raymond de Meulenaere, in de eerste en tweede jaargang.
ERNAAST - Illustratie van Fernand Cheneval bij een feuilleton in 1947.

Een opvallende nieuwe strip in *Bimbo* is in die periode *Joë la tornade* door Charvick, een pseudoniem waarachter zich Jean-Michel Charlier en Victor Hubinon verschuilen, die toen net met *Buck Danny* in *Robbedoes* waren begonnen. Als Hubinon er mee stopt om voor het reclamebureau World's Presse te gaan werken, neemt Albert Weinberg *Joë la tornade* over.

Maar in 1947 gaat het minder goed met *Bimbo*. De concurrentie wordt te sterk: *Robbedoes* zit in de lift, *Kuifje* is van start gegaan met enorm succes en *Wrill*, *Bravo* en *Story* zijn ook nog populair. Kwalitatief is *Bimbo* duidelijk het mindere blad. Behalve Hubinon vertrekt ook Funcken naar een reclamebureau. Er worden strips overgenomen van de Amerikaanse *Classics Illustrated* en er komen nieuwe, anonieme tekenaars bij, maar die leveren prutswerk, en in februari 1949 verdwijnt na 231 nummers ook het Franstalige *Bimbo*.

Heroic-Albums gaat van start

Fernand Cheneval komt als zeventienjarige meteen na de herstart van *Bimbo* in 1944 in dienst als een soort niet of nauwelijks betaalde stagiair. Aanvankelijk tekent hij het vervolg van *Akko, roi des planètes,* die in de eerste *Bimbo*-periode door Funcken werd getekend. Ook neemt hij een tijdje *Robin Moderne* over van Moniquet. Maar Cheneval vindt dat Depière niet goed bezig is: hij neemt met een te kleine ploeg teveel hooi op zijn vork door naast *Bimbo* ook *Jeep* uit te geven. Daarnaast betaalt hij zijn auteurs slecht, waardoor de kans groot is dat ze weglopen naar andere bladen, en houdt hij vast aan de formule om vervolgverhalen te publiceren, waardoor hij zich niet onderscheidt van zijn concurrenten. Cheneval stelt voor complete verhalen te gaan publiceren, maar wordt door Depière niet serieus genomen. Ook niet door Tillieux, met wie hij zijn plannen eveneens bespreekt. Tillieux, die zes jaar ouder is dan Cheneval, beschouwt hem nog als een dreumes, die net komt kijken. Cheneval trekt zijn conclusies, gaat weg bij Depière en begint zijn eigen blad, dat hij aanvankelijk in zijn eentje vol tekent: *Heroic-Albums*.

De eerste jaren: 1945 en 1946

Zijn streven is zich te onderscheiden van concurrenten als *Robbedoes, Bravo, Story, Wrill* en *Bimbo/Jeep* door in elk nummer van zijn blad een compleet verhaal te publiceren. Maar daarmee neemt hij wel een risico, want in een blad met vervolgverhalen vindt elke lezer wel een paar series van zijn gading, maar als een blad slechts één verhaal heeft, moet dit ene verhaal wel interessant genoeg

zijn voor een grote groep lezers. Dus is de onderwerpkeuze van groot belang. En Cheneval maakt een gouden, zij het voor de hand liggende keuze: de Tweede Wereldoorlog, die net voorbij is. En zo vult hij zijn eerste nummer van *Heroic-Albums* (toen nog *Heroic Collection*) met een avontuur van Bill Flight, een Amerikaanse luchtmachtpiloot, die dappere dingen doet tegen de Japanners.

Maar vóór dit eerste nummer kan verschijnen, moet er een ander probleem worden opgelost: Cheneval is zeventien jaar[1] en nog geen eenentwintig, dus kan hij nog niet zelfstandig een onderneming leiden en financiële contracten en dergelijke afsluiten. Zijn moeder – zijn vader was al lang geleden overleden – neemt in naam de functie van uitgever op zich en slaagt er in haar zoon van het benodigde startkapitaal te voorzien. Dus kan in het najaar van 1945 het eerste nummer van *Heroic-Albums* verschijnen, onder de titel *Een raid boven Tokio*. De Franstalige oplage – met als titel *Héroïc-Albums* – ligt tussen de 5000 en 6000 exemplaren, de Nederlandstalige op 3000. Maar in zijn eentje is het runnen van een heel tijdschrift onmogelijk vol te houden, dus moet hij een vennoot zien te vinden die financieel kan bijdragen. Hij klopt bij Dupuis aan, maar die uitgever ziet er niks in: je bindt het publiek alleen met verhalen, waarvan men wekelijks het vervolg wil kennen. Vervolgens zoekt Cheneval contact met uitgeverij De Ontwikkeling en drukkerij Excelsior in Antwerpen, die *Volksgazet* en tijdschriften van de socialistische partij in België uitgeven, maar nog wel wat ruimte hebben voor nieuw drukwerk. Ze gaan met de jonge Cheneval in zee en betalen hem een redactionele vergoeding, waarmee hij in zijn levensonderhoud kan voorzien en eventuele medewerkers kan betalen. Dus vanaf het tweede nummer van *Heroic-Albums* wordt Excelsior de vaste drukker, terwijl nu de naam *Heroic-Albums* de vaste naam wordt.

De eerste nummers vult Cheneval niet helemaal alleen: in de nummers 2 tot en met 5 staat ook het stripje *Ohio, de kleine nikker* (na het eerste nummer wordt dit '*de kleine neger*'), door Joë Muray (Raymond de Meulenaere) en in nummer 5 vinden we *Ali Riff* door Tony Nero (Tenas, of met zijn echte naam Louis Santels). In de nummers 5, 6 en 7 staat naast het hoofdverhaal van *Bill Flight* ook nog een andere Cheneval-strip, namelijk *Tim Tom en Nick Mask*, een serie die later in *Heroic-Albums* een aantal malen het hoofdverhaal zal zijn. Maar vanaf nummer 8 staat voortaan in elk nummer slechts één strip centraal.

BOVEN - ***Bob Bang*** **van Maurice Tillieux in *Heroic-Albums 13*, 1947.**

De eerste nummers verschijnen niet erg regelmatig. Nummer 1 en 2 worden in de laatste maanden van 1945 gepubliceerd, nummer 3 in januari 1946. De bedoeling is een maandelijkse publicatie, maar dat lukt niet altijd, want in 1946 zijn er in totaal slechts tien nummers verschenen. Het is natuurlijk een hoop werk, als je elke maand zowel een heel verhaal moet verzinnen en tekenen, en ook nog eens redacteur bent van je eigen stripblad.

Reeks II, 3e en 4e jaargang

In 1947 verschijnt *Heroic-Albums* met de subkop *Reeks II*, wat duidt op verandering. En dat is ook zo, want de opzet van *Heroic-Albums* verandert op verschillende manieren. Enerzijds is Cheneval niet meer de enige tekenaar, en anderzijds gaat de verschijningsfrequentie van (ongeveer) maandelijks naar tweemaal per maand, elke

ONS VOLGEND NUMMER!
SENSATIONEEL!
EEN GEHEIMZINNIG NAZILEIDER VLUCHTTE NAAR EEN VERLOREN EILAND IN DEN STILLEN OCEAAN WIE IS HET?
...GE ZULT HET WETEN WANNEER GE ONS VOLGEND ALBUM LEEST, GETITELD:
HITLER LEVEND???
EEN NIEUW AVONTUUR VAN BILL FLIGHT!

LINKSONDER - **Aankondiging van het nieuwe verhaal van *Bill Flight* in *Heroic-Albums 3*.**

[1] Omtrent de leeftijd van Cheneval in 1945 heerst enige verwarring. Volgens sommige bronnen zou hij in 1918 geboren zijn, waardoor hij in 1945 dus geen zeventien, maar zevenentwintig jaar zou zijn geweest. In zijn boek *L'Aventure des Héroïc-Albums* gaat Thierry Martens op deze kwestie in: *'Les principaux historiens (?) de la bande dessinée écrivent avec une belle unanimité que Fernand Cheneval est né le 11 février 1918 aux Eaux-Vives, près de Genève. Il se basent visiblement sur la même source initiale, erronnée quant au millésime à la suite d'une erreur typographique. Cheneval rappelait volontiers qu'il était loin de sa majorité normale lorsqu'il se lança dans l'aventure de l'édition. en 1944, il n'avait pas vingt-sept ans, mais dix ans de moins!'*
Aangezien Martens Cheneval goed gekend heeft, is het zeer aannemelijk dat hij het hier bij het rechte eind heeft, en dat Cheneval in 1945 dus pas zeventien was.

BOVEN - Illustratie van Fernand Cheneval bij een feuilleton in 1947.
RECHTSBOVEN - *Bill Sanders*, een cowboystrip van Maurice Tillieux in *Heroic-Albums* uit 1947 en 1948.

ONDER - VAN LINKS NAAR RECHTS - Omslagen van *Heroic-Albums* met:
- ***Tom Brown* door Fred Funcken (1947, nummer 11).**
- ***Bob Bang* door Maurice Tillieux (1947, nummer 12).**
- **Historisch verhaal door Maurice Tillieux (1948, nummer 37).**
- **Illustratie van Maurice Tillieux bij het feuilleton *Zo vertellen de negers*, 1947.**
- **De western *Bill Sanders* van Maurice Tillieux, in de stijl van *Red Ryder*.**

eerste en derde zondag. En ook nog eens anderzijds heeft *Heroic-Albums* niet meer twaalf maar twintig pagina's. Een deel van deze pagina's wordt voortaan gevuld door één of meer geïllustreerde feuilletons.

Voor de verspreiding in Nederland van *Heroic-Albums* gaat Cheneval in zee met W.A. Palm, Boeken Import en Export in 's-Gravenhage, omdat er tot dat moment geen enkele verspreiding over de Belgische noordgrens was. Deze Palm was agent voor enkele Scandinavische tekenaars, en als gevolg daarvan verschijnt achterop *Heroic-Albums* het Zweedse vervolgverhaal *Johnny Wiking* door Björn Karlström, die voor deze sciencefictionstrip heel goed naar *Flash Gordon* van Alex Raymond heeft gekeken. W.A. Palm is bij stripliefhebbers vooral bekend, omdat hij lange tijd de Nederlandse verspreider van de *Kuifje*-albums is geweest. Daarnaast geeft hij het maandelijkse tijdschriftje *Star Editie* (met Scandinavische strips) uit, waarmee hij een koppeling tot stand brengt met de verspreiding van het Nederlandstalige *Heroic-Albums:* men kan, vanaf het tweede nummer van *Star Editie,* een abonnement nemen, waarvoor men elke maand een nummer van *Star Editie* krijgt èn een nummer van *Heroic-Albums*. De nummers van *Heroic-Albums* die hierdoor worden overgeslagen, kan men, net als nummers uit de eerste en tweede jaargang, bij Palm nabestellen.

Na vier nummers van *Heroic-Albums – Reeks II,* waarin Cheneval nog de volledige strip tekent, verschijnt het eerste verhaal dat niet van zijn hand is. Maurice Tillieux, die in deze eerste vier afleveringen een vervolgverhaal van *Bob Bang* heeft gepubliceerd, zet diens avonturen voort in een volledig verhaal in het vijfde nummer. Want intussen is begin 1947 het blad *Jeep* gestopt, waarvan Tillieux de belangrijkste tekenaar was. En omdat het ook niet goed gaat met *Bimbo,* ziet Tillieux zijn broodwinning in gevaar komen. Dupuis wil hem nog niet in *Robbedoes* hebben, dus zit er voor hem weinig anders op dan toch, ondanks zijn eerdere weigering, naar *Heroic-Albums* over te stappen. Want dat blaadje zit duidelijk in de lift.

Nu Cheneval medewerkers met eigen stripfiguren

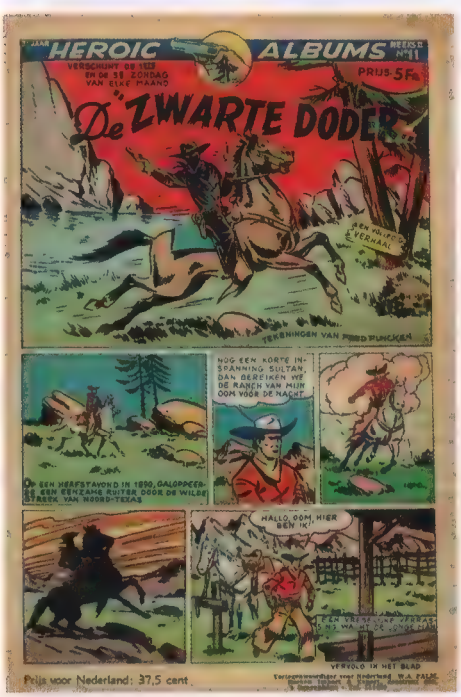

krijgt, hanteert hij een nieuwe tactiek in *Heroic-Albums;* die van het 'non-stop-programma'. Een nieuwe figuur wordt geïntroduceerd in een paar nummers met een vervolgverhaaltje, waardoor de lezer aan deze nieuwe strip kan wennen. Daarna kunnen de volledige verhalen van deze nieuwe serie van start gaan. Precies zoals met *Bob Bang* van Tillieux is gebeurd. Daarna dient het non-stop-programma om bij de lezers de herinnering aan al bekende hoofdfiguren warm te houden, door hen in zoveel mogelijk *Heroic-Albums*-nummers iets korts te laten beleven.

Omdat Cheneval veel afwisseling wil in *Heroic-Albums,* dringt hij er bij Tillieux op aan verhalen te leveren in verschillende genres. En dus tekent Tillieux niet alleen avonturen van *Bob Bang,* maar ook een paar westerns *(Bill Sanders,* zwaar beïnvloed door *Red Ryder),* detectiveverhalen, historische verhalen en een bewerking van een boek van Fenimore Cooper. Variatie genoeg dus.

Behalve Tillieux vertrekt ook Fred Funcken bij Depière, waar hij tegen een te laag salaris ongeveer de helft van *Bimbo* voltekende. Hij gaat bij reclamebureau Havas werken, om nu eens een keer normaal betaald te worden voor zijn tekenwerk. Toch laat de strip hem niet los, want hij tekent al snel een eerste verhaal voor *Heroic-Albums,* een western. Daarna zal het nog een flinke tijd duren voor hij nieuw werk voor *Heroic-Albums* zal maken.

In 1947 is er verder alleen nog Louis Santels, beter bekend als Tenas, een goede vriend van Cheneval, die een paar verhalen levert, naast zijn werk voor *Bravo.* De jaargang 1948 – die de tweede helft van *Reeks II* vormt en gewoon doortelt tot en met nummer 43 – wordt weer voor een flink deel gevuld door Tillieux, met gevarieerde hoofdfiguren: twee verhalen van *Bill Sanders,* één van *Jo Walker,* één van *Bob Bang,* twee van *Inspecteur Law* en drie historische verhalen. Zijn topstrip voor *Heroic-Albums, Félix,* zal nog een jaar op zich laten wachten.

Daarnaast neemt Cheneval zelf vijf afleveringen voor zijn rekening en mag Tenas, samen met Rali (Raoul Livain), twee nummers vullen. In het laatste nummer van 1948 duikt er een nieuwkomer op, die in de volgen-

ALS HIJ JE HEEFT AANGENOMEN, DAN BEN JE IN DIENST VAN EEN BANDIET. LUISTER MAAR!
JA, MAC LEW HEEFT MIJN BELASTINGEN VASTGESTELD! ALS IK AL MIJN GROND VERKOOP KAN IK ZE NOG NIET BETALEN!
HIJ WIL MIJN RANCH IN BESLAG NEMEN, ZE ME ONTSTELEN ZOALS HIJ HET JUANITA HEEFT GEDAAN. DE STAAT KAN IMMERS NIET ZULKE BELASTINGEN EISEN, A!
MAC LEW HEEFT MIJ NIET AANGEWORVEN, EN IK TWIJFEL STERK OF HIJ'T OOIT DOET.
MAAR BIJ TIKE MAC COY! ALS HIJ ME DAT AANDOET DAN LOOP IK OVER NAAR JUANITA OM HEM MEE TE HELPEN OPDONDEREN!
IK BEN BLIJ DAT IK DAT OVER MAC LEW' VERNOMEN HEB. ZIJN GEZICHT STAAT ME TROUWENS NIET AAN!

BOVEN, VAN LINKS NAAR RECHTS -

- **Voorbeeld van het 'non-stop-programma', hier met *De Kat* van Michel Denys (Greg/Michel Regnier) en *Attila* van Fernand Cheneval.**
- **De aankondiging van het verhaal in het volgende nummer, hier van *Jan van Vlaanderen* van Marcel Moniquet.**
- **Voorbeeld van de (tijdelijke) verschillende nummering van de Vlaamse en Nederlandse uitgave.**

LINKS - ***Nick Mask* van Fernand Cheneval.**

de jaren heel wat werk voor *Heroic-Albums* zal verzetten, namelijk Christo, oftewel Christian Godard, die zich voornamelijk met op zichzelf staande historische verhalen bezig zal houden. En drie opeenvolgende nummers zijn gevuld met de strip *Fred Sander,* van Zweedse origine, ingebracht door Palm, de Nederlandse distributeur.

En deze Palm was er ook de oorzaak van dat er een tijdje zelfs twee verschillende versies van het Nederlandstalige *Heroic-Albums* hebben bestaan: één voor Vlaanderen en één voor Nederland. Want als er in *Heroic-Albums* een verhaal van Tillieux verschijnt dat over twee opeenvolgende nummers gespreid wordt, ontstaat er een probleem: één van deze twee nummers zal immers niet in Nederland door Palm verspreid worden. Het wordt opgelost door het begin van dit verhaal in *Star Editie* te publiceren en de afloop ervan gewoon als nummer van *Heroic-Albums* te laten verschijnen. Maar nu klopt de nummering niet meer: *De Schorpioen te Londen,* de tweede helft van het verhaal, verschijnt in Vlaanderen als nummer 33 en in de Nederlandse versie als nummer 32. En omdat het Vlaamse *Heroic-Albums 34* in Nederland verschijnt als laatste nummer van *Star Editie,* nummer 18, loopt de voor Nederland bestemde uitgave nu dus twee nummers achter op de Vlaamse. Dit duurt tot en met het Vlaamse nummer 41, waarna de aparte uitgave voor Nederland wordt stopgezet.

In totaal zijn er vijf nummers in Nederland als *Heroic-Albums* verschenen met een andere nummering dan de Vlaamse, en nog eens vijf als aflevering van *Star Editie.* Heel ingewikkeld allemaal, dus gaan we snel naar de 5e jaargang, waarin alles een stuk gestroomlijnder verloopt.

RECHTS - **Illustratie van Albert Weinberg bij een feuilleton in *Heroic-Albums 7*, 1950.**

ONDER - ***Tif et Tondu*, oftewel *Baard en Kale*, verhuisd uit *Robbedoes*, in *Heroic-Albums 36*, 1949.**

ERNAAST - **Omslag van *Heroic-Albums 36*, 1949, met *Tif et Tondu*.**

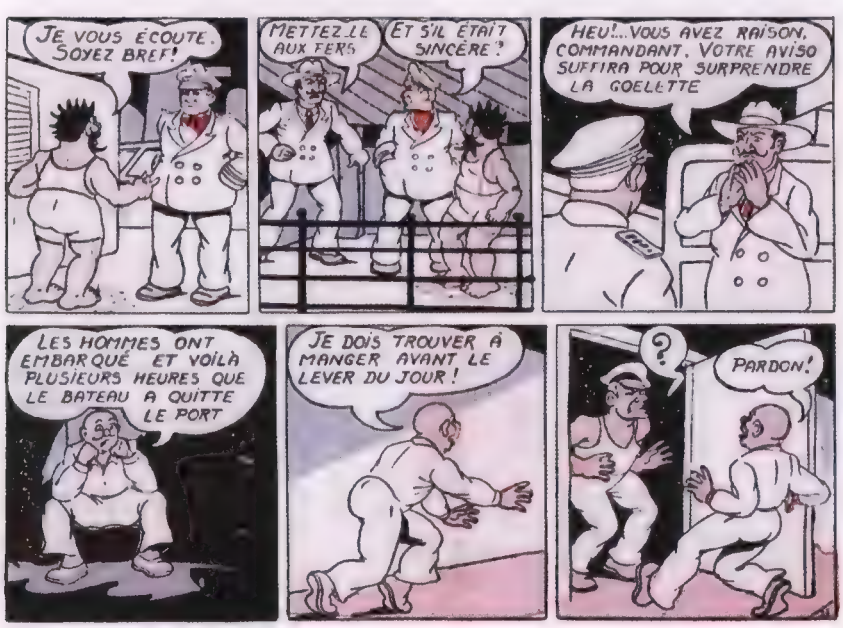
JE VOUS ÉCOUTE. SOYEZ BREF!
METTEZ-LE AUX FERS
ET S'IL ÉTAIT SINCÈRE?
HEU!...VOUS AVEZ RAISON, COMMANDANT. VOTRE AVISO SUFFIRA POUR SURPRENDRE LA GOELETTE
LES HOMMES ONT EMBARQUÉ ET VOILÀ PLUSIEURS HEURES QUE LE BATEAU A QUITTÉ LE PORT
JE DOIS TROUVER À MANGER AVANT LE LEVER DU JOUR!
?
PARDON!

Bloeitijd: 5e–10e jaargang, 1948 tot 1954

Cheneval wil zijn droom waar maken: als hij er nog meer medewerkers bij kan vinden, kan hij eindelijk een weekblad maken. Dit gebeurt met ingang van 1949, wanneer *Heroic-Albums* aan zijn *Reeks III* begint.

Maar het probleem is dat de tekenaarsploeg nu moet worden uitgebreid en het vereist nogal wat organisatietalent om 52 nummers per jaar met volledige verhalen te vullen. Om tijd te winnen koopt Cheneval eerst een aantal Scandinavische strips bij Palm aan, die al in *Star Editie* hebben gestaan. Hiermee kan hij de eerste maanden de extra nummers vullen.

Maar Palm doet moeilijk over een wekelijkse verschijning in Nederland. Zijn *Star Editie* is al ter ziele gegaan bij gebrek aan belangstelling, en hij denkt dat hij maximaal twee tijdschriften per maand verkocht krijgt. Dus wil hij alleen de oneven nummers van *Heroic-Albums* gaan verspreiden in Nederland. Omdat de verkoop in Vlaanderen niet al te best loopt, is de verkoop in Nederland van cruciaal belang, en dus wordt besloten de hele Nederlandstalige versie te beperken tot tweewekelijks, ook voor Vlaanderen. Daarom moeten voortaan de Vlamingen en de Nederlanders de helft van *Heroic-Albums* missen, waardoor hen bijna alle nummers met *Félix,* de *Heroic-Albums*-topstrip van Tillieux, wordt onthouden. Maar niet alleen *Félix* moeten zij missen, ook de meeste verhalen van *Baard en Kale* van Dineur, bijna alle

HEROÏC ALBUMS
UNE HISTOIRE COMPLÈTE CHAQUE SEMAINE
AVENTURES DE TIF ET TONDU
LES REQUINS DE MACAO
RÉCIT COMPLET PAR DINEUR, FERNAND.

verhalen van Fred Funcken, bijna alle verhalen van Michel Regnier, oftewel Greg, en ongeveer de helft van de verhalen van Tibet en Jidéhem. Allemaal de schuld van W.A. Palm!

In nummer 2 van *Reeks III* duikt bovengenoemde Fernand Dineur op met *Baard en Kale,* nou ja, *Tif et Tondu* dus, want dit nummer wordt niet in het Nederlands vertaald. *Baard en Kale* tekende hij jarenlang in *Robbedoes,* maar in 1948 wordt hij daar weggestuurd, omdat zijn stijl te ouderwets en te houterig wordt bevonden. Hij past niet meer in de dynamiek die *Robbedoes* na de oorlog wil uitstralen. Maar bij Cheneval kan hij nog terecht en hij tekent elf verhalen van *Baard en Kale* voor *Heroic-Albums*. Dan houdt hij het voor gezien, verkoopt de rechten van *Baard en Kale* aan Dupuis – waar Will nu de reeks kan voortzetten – en gaat met pensioen. In 1949 verschijnen er daarom korte tijd zowel in *Heroic-Albums* als in *Robbedoes* verhalen van *Baard en Kale,* maar wel van twee verschillende tekenaars. Slechts twee van de elf verhalen verschijnen in het Nederlandstalige *Heroic-Albums*.

En in nummer 4 van 1949 gaat Tillieux van start met de serie die lange tijd de populairste van *Heroic-Albums* zal worden: *Félix*. In deze serie kristalliseert de stijl van Tillieux zich uit en weet hij uiteindelijk de graad van perfectie te bereiken waarmee hij na de *Heroic-Albums*-jaren zijn meest beroemde serie in *Robbedoes* zal maken: *Guus Slim*. De stijl van Tillieux is een mix van subtiele, plagerige humor met serieuze, vrij ingewikkelde detectiveplotjes en zelfs een macabere ondertoon; een uniek mengsel in de toenmalige stripwereld, eerder geschikt voor een volwassen publiek dan voor de jonge jeugd.

En vlak na *Félix* komt er een nieuwe tekenaar bij die een grote rol zal spelen in *Heroic-Albums:* Albert Weinberg. Zijn eerste strip is een avonturenverhaal in India, maar een paar weken later begint hij zijn serie over de avonturier *Luc Condor,* en die serie zal, samen met zijn opvolger *Roc Météor,* jaren meegaan. Dit getuigt van grote trouw van Weinberg ten opzichte van *Heroic-Albums,* want vanaf

FELIX
LA SEMAINE PROCHAINE, NOUS RETROUVERONS NOS TROIS AMIS DANS UN RECIT COMPLET:
INDISSOLUBLEMENT UNIS POUR LE MEILLEUR ET POUR LE PIRE, LE TRIO COURT LE MONDE. LES REPORTAGES S'ACCUMULENT. FELIX A TROUVE SA VOIE.....
FELIX contre la MANDRAGORE ?

LINKSBOVEN - Illustratie van Fernand Cheneval bij een feuilleton in *Heroic-Albums 24*, 1947.

BOVEN - *Luc Condor* van Albert Weinberg, *Heroic-Albums 1*, 1953.

LINKS - *Félix* van Maurice Tillieux, *Heroic-Albums 15*, 1950.

ONDER - Aankondiging van een *Félix*-verhaal van Maurice Tillieux in *Heroic-Albums 9*, 1953.

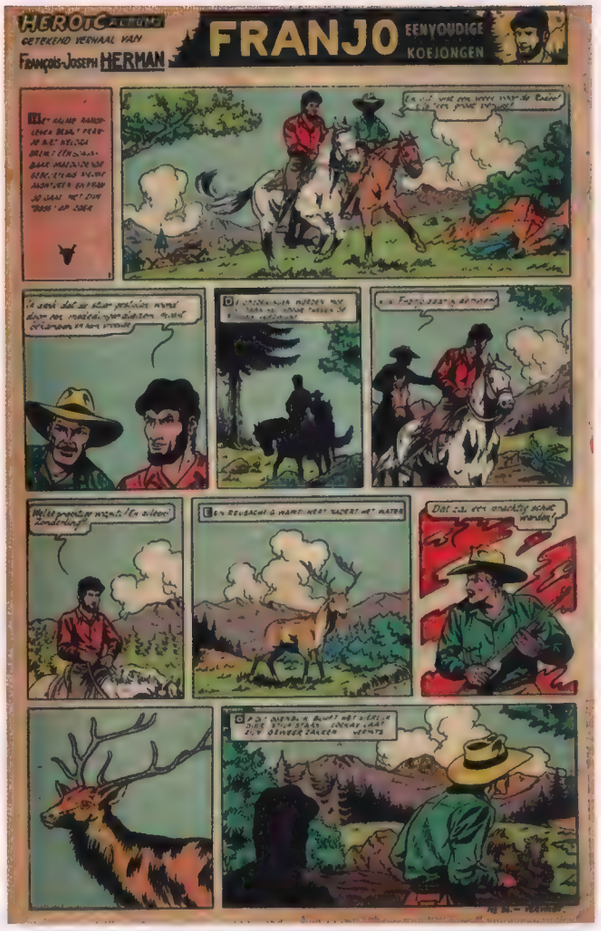

BOVEN - *Luc Condor* van Albert Weinberg, *Heroic-Albums 1*, 1953.

RECHTS - De vervolgstrip *Franjo, eenvoudige koejongen* van Francois-Jean Herman, in de Vandersteen-stijl, in *Heroic-Albums* uit 1953 en 1954.

ONDER. VAN LINKS NAAR RECHTS - Omslagen van *Heroic-Albums*:
• *Tommy Tuller* van Dick John's (Fred Funcken) in *Heroic-Albums 52*, 1949.
• *Tim Tom & Nick Mask* van Fernand Cheneval in *Heroic-Albums 6*, 1950.
• *Dave O'Flynn* van Tibet (Gilbert Gascard) in *Heroic-Albums 24*, 1950.

1950 werkt hij ook voor het weekblad *Kuifje*, dat beter betaalt dan Cheneval kan doen. Maar toch blijft hij tot het einde toe strips voor *Heroic-Albums* tekenen.

Cheneval zelf produceert nu wat minder verhalen, vooral omdat hij als redacteur en uitgever meer te organiseren heeft nu *Heroic-Albums* een weekblad is geworden. Hij regelt in zijn eentje alle redactionele en administratieve zaken, want geld voor een redactie-assistent is er niet.

Een opvallende manier om het wekelijkse *Heroic-Albums* te vullen, is het hergebruiken van bestaand materiaal. Nu *Bimbo* op de fles is gegaan, kunnen verhalen van succesvolle series als *Tommy Tuller* van Fred Funcken daaruit worden overgenomen. Maar dat gaat niet zomaar, want de omvang en de lay-out van de verhalen in *Bimbo* verschillen van die in *Heroic-Albums*, dus moet er nogal veel herschikt worden aan de *Tommy Tuller*-verhalen, een werk dat door Cheneval zelf werd uitgevoerd.

Intussen loopt de Franstalige oplage op tot 18.000; de Nederlandstalige oplage bedraagt tegen de 12.000 exemplaren.

Behalve het non-stop-programma is er vanaf 1947 nog een manier om de lezers te binden: op de achterkant van *Heroic-Albums* staat steeds een vervolgverhaal. Het overgrote deel van *Heroic-Albums* werd in de losse verkoop afgezet, dus moest er een bindende factor zijn die de lezer aanmoedigde elke week (of Nederlandstalig elke twee weken) zijn *Heroic-Albums* aan te schaffen. Het eerste vervolgverhaal was de Zweedse serie *Johnny Wiking*, een kloon van Flash Gordon, van Björn Karlström, die ook achterop de Nederlandstalige nummers liep. Daarna verscheen er in de Franstalige versie nòg een Zweedse strip en een verhaal van Christo, waarna een aangekochte strip, *Nyoka, fille de la jungle*, ook in het Nederlandstalige *Heroic-Albums* verscheen. De vervolgverhalen hierna verschenen min of meer afwisselend wel en niet in de Vlaamse versie, waarbij de strip *Franjo, eenvoudige koejongen* van François-Joseph Herman nogal opviel als een typische Vandersteen-kloon; geen wonder want de teke-

naar was een voormalig medewerker van Willy Vandersteen, die onder meer het inktwerk van *Suske en Wiske* had gedaan. Verder zat er nog wat oud *Bimbo*-werk bij van Funcken en Moniquet, en de eerste strip van Jean de Mesmaeker, beter bekend als Jidéhem. Dit verhaal, *Ginger en de verzamelaar,* is ook in het Nederlandstalige *Heroic-Albums* gepubliceerd.

Dat de *Félix*-verhalen van Tillieux vrijwel niet in het Nederlandse *Heroic-Albums* zijn verschenen, komt deels doordat er in 1950, de 6e jaargang alweer, een belangrijke nieuwe auteur bijkomt: Marcel Moniquet, die tot het einde toe zal blijven en die een groot deel van het Nederlandstalige *Heroic-Albums* heeft gevuld.

Ook Moniquet is afkomstig uit de studio van Depière en heeft veel verhalen geleverd voor *Bimbo*. Begin 1950 verschijnt in *Heroic-Albums* van zijn hand het eerste verhaal van *Jan van Vlaanderen*. Deze Jan speelt een belangrijke rol in de strijd tegen de Spanjaarden in de 16e eeuw, tijdens het begin van de opstand die tot de onafhankelijkheid van de noordelijke Nederlanden zal leiden, kortom de Tachtigjarige Oorlog. Het spreekt vanzelf dat deze serie júist in de Vlaamse versie gepubliceerd moet worden, en omdat Moniquet een hoge productie heeft, neemt zijn werk voortaan ongeveer een derde van de verschenen Nederlandstalige nummers van *Heroic-Albums* in beslag, en vanaf 1953 zelfs de helft. Ook Tillieux had een hoge productie, dus als al zijn *Félix*-verhalen in het Nederlandstalige *Heroic-Albums* zouden verschijnen, zou er nauwelijks ruimte overblijven voor andere strips.

De oude verhalen van *Tommy Tuller* uit *Bimbo* die herplaatst worden in *Heroic-Albums* raken uiteindelijk op, en er moet vervanging worden gezocht. Cheneval kiest voor *Akkor, roi des planètes,* gedeeltelijk door hem zelf in zijn *Bimbo*-tijd getekend. Deze verhalen worden op dezelfde manier aangepast als bij *Tommy Tuller* is gebeurd, en geen van alle in de Nederlandstalige versie gepubliceerd. Daarnaast levert Cheneval ook nog steeds verhalen van *Tim Tom & Nick Mask* en van detective *Attila*.

Er wordt nieuw jong talent gevonden in de persoon van François Craenhals, die voor *Heroic-Albums* een aantal verhalen van de *Tarzan*-bewerking *Karan* zal leveren voordat hij de overstap naar *Kuifje* zal maken. En tegen het einde van 1950 komt er nog een nieuweling bij, die eveneens later in *Kuifje* een grote carrière zal beleven: Gilbert Giscard, oftewel Tibet. Hij tekent voor *Heroic-Albums* een aantal wilde detective-avonturen van *Dave O'Flynn*.

Heroic-Albums verkocht minder exemplaren dan *Kuifje* en *Robbedoes*, maar toch keken deze beide bladen met argusogen naar de ontwikkeling van dit behoorlijk succesvolle blad. Zozeer zelfs dat ze zich lieten inspireren door het attractieve omslagontwerp van *Heroic-Albums*. Uitgever Dupuis vroeg in 1952 of Cheneval een nieuwe voorpagina van *Robbedoes* wilde ontwerpen, maar daar had deze het toen te druk voor. Desondanks is Chenevals invloed duidelijk, want het is niet toevallig dat eind 1952 zowel *Robbedoes* als *Kuifje* het omslag van *Heroic-Albums* gingen nabootsen: *Robbedoes* zette op het omslag een halve plaat met een verwijzing naar een serie binnenin en daaronder twee stroken van de *Robbedoes*-strip, terwijl *Kuifje* in dezelfde periode regelmatig zijn omslagontwerp veranderde in een illustratie van een halve of driekwart pagina en daaronder één of twee stroken van het volledige vijfpaginaverhaal waarmee het blad in die tijd opende. Met een beetje kwade wil

BOVEN - **Ook vrouwen staan hun mannetje in *Jan van Vlaanderen.***

ONDER, VAN LINKS NAAR RECHTS - **Omslagen van *Heroic-Albums*:**

- ***Akkor* van Fernand Cheneval in *Heroic-Albums 50*, 1950.**
- ***Maria Tudor* van Christo in *Heroic-Albums* 13, 1951.**
- ***Karan* van François Craenhals in *Heroic-Albums* 18, 1951.**

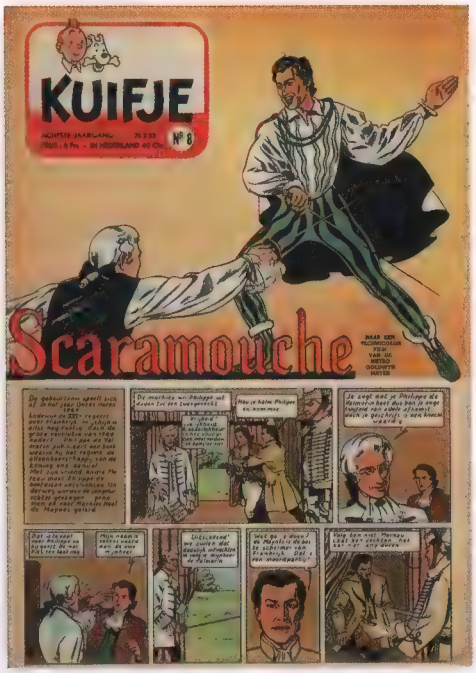

TESTPILOTEN
IS EEN ADEMBENEMEND AVONTUUR VAN BUCK DANNY EN ZIJN KOENE MAKKERS SONNY TUCKSON en TUMBLER
ROBBEDOES
ROBBEDOES EN DE
TARBOTMOTOREN

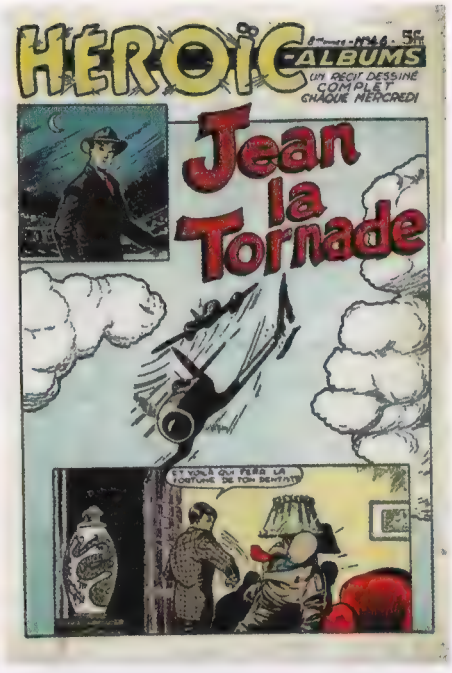

BOVEN, VAN LINKS NAAR RECHTS –

- In 1952 en 1953 namen *Kuifje* en *Robbedoes* tijdelijk het omslagontwerp van *Heroic-Albums* over.
- *Jean la Tornade* van Victor Hubinon in *Heroic-Albums 46*, 1952.
- *Heroic-Albums 16* van 1954 met *Jannic* van Fred Funcken.
- *Croquis-Magazine*, de Franse versie van *Heroic-Albums 22* van 1954.
- *Heroic-Albums 5* van 1956 met *Kommissaris Maroff* van Pierre Leika (Kosc Fesco).

zou je zelfs deze volledige verhalen, net als de *Oom Wim*-verhalen in *Robbedoes*, kunnen beschouwen als een poging om niet alleen het omslag, maar ook de formule van de complete verhalen van *Heroic-Albums* te kopiëren.

Naast de Belgische en Nederlandse markt lonkte ook de Franse, en in 1952 werd geprobeerd *Heroic-Albums* ook in Frankrijk af te zetten. Maar daar bestond al een blaadje dat *Heroïc* heette, en dus mocht deze titel niet gebruikt worden. En dit betekende het einde van deze eerste kortstondige poging om ook in Frankrijk de markt te veroveren.

Toen Craenhals en Tibet naar uitgeverij Lombard overstapten, moest er weer nieuw materiaal gevonden worden, en wéér bood de voorraad uit het goede oude *Bimbo* soelaas. Van Funcken waren er nog de strips van *Big Travler* en *Robin Moderne*, met medewerking van Moniquet. Daarna wordt nog *Jean (Joë) la Tornade* overgenomen, geschreven door Jean-Michel Charlier en getekend door eerst Hubinon, daarna door Weinberg.

In 1953 haalt Cheneval eindelijk ook Fred Funcken binnen, die toen op een reclamebureau werkte. Maar die baan bevalt hem helemaal niet, dus gaat hij in op het voorstel van Cheneval om strips voor *Heroic-Albums* te tekenen. Funcken begint met vier verhalen van *Yves*, in een humoristische stijl, die bewerkingen zijn van verhalen uit *Bimbo*. Maar omdat Funcken veel beter is in het realistisch-historische genre, gaat hij al snel over op de avonturen van *Jannic*, die in de 17e eeuw spelen. Alleen het eerste verhaal haalt de Nederlandstalige versie.

In ditzelfde jaar verschijnen in *Heroic-Albums* de eerste strips van Michel Regnier, die later, als hij voor *Kuifje* gaat werken en daar uiteindelijk hoofdredacteur wordt, onder zijn pseudoniem Greg een grootheid in de stripwereld zal worden. Greg debuteert in *Heroic-Albums* met *De Kat*, een imitatie van de Amerikaanse superhelden, en in het bijzonder van Batman.

De tweede keer Frankrijk

In september 1953 waagt Cheneval opnieuw de stap naar Frankrijk: hij brengt daar dan *Heroic-Albums* uit onder de naam *Croquis-Magazine*; alleen de titel verschilt, niet de inhoud. En dat

LINKS – *Angel Roy* van Christo (Christian Godard) in *Heroic-Albums 9*, 1953.
ERNAAST – De hoofdpersonen Angel Roy (hier op z'n Frans gespeld zonder l) en Jessie.

breekt hem op, want er ontstaan direct problemen met de Franse censuur. In Frankrijk bestond een controlecommissie, die zeer streng toezag op jeugduitgaven, in de praktijk vooral op buitenlandse import.

Franse tijdschriften hadden nauwelijks last van deze controlecommissie, maar buitenlandse bladen als *Robbedoes/Spirou* en *Kuifje/Tintin* moesten goed op hun tellen passen. En deze commissie vond dat de verhalen in *Heroic-Albums* veel te hard en te gewelddadig waren voor de tere kinderziel, dus het hele *Croquis-Magazine* werd verboden.

Maar in februari 1954 kwam de commissie terug op dit oordeel en mocht *Croquis-Magazine* weer wèl verschijnen. Binnen de commissie was men het echter voortdurend oneens, met het gevolg dat *Croquis-Magazine* afwisselend wel en niet mocht verschijnen. Zo bouw je natuurlijk

LINKSONDER - Het vervolgverhaal *Ginger en de verzamelaars* van Jidéhem in *Heroic-Albums* uit 1955 en 1956.

ONDER - *Aviorix* van Marcel Moniquet in *Heroic-Albums* 23 van 1955.

AVIORIX
De veroordeelden worden reeds naar de offerplaats gevoerd.
IK HEB ALLE MENSEN-OFFERS VERBODEN!
KOM VELLEDA EN WEES NIET BANG, JULLIE. JULLIE ZIJN GERED IK BEN HIER DE MEESTER EN IK ZAL DE WAARDIGHEID, DIE IK ERFDE, HOOGHOUDEN!
AVIORIX! MEER DAN DE HELFT VAN DE STAM IS OP DE HAND VAN MACHEDOS, UIT VREES VOOR DE VLOEK VAN DE DRUIDEN
KOM, WIJ ZULLEN HEM OVERREDEN. MAAR STEEK EERST DIE POP IN BRAND.
En de lege pop gaat in de vlammen op
EN NU: TEGEN DE OPSTANDELINGEN!
DAAR KOMT AVIORIX MET ZIJN AANHANGERS. WAAR IS MACHEDOS? HIJ MOET ONS STEUNEN.
MACHEDOS IS GEVLUCHT!
HOUDT OP! MACHEDOS IS GEVLUCHT! WIJ ERKENNEN AVIORIX ALS OPPERHOOFD.
DAT VERWACHTTE IK.

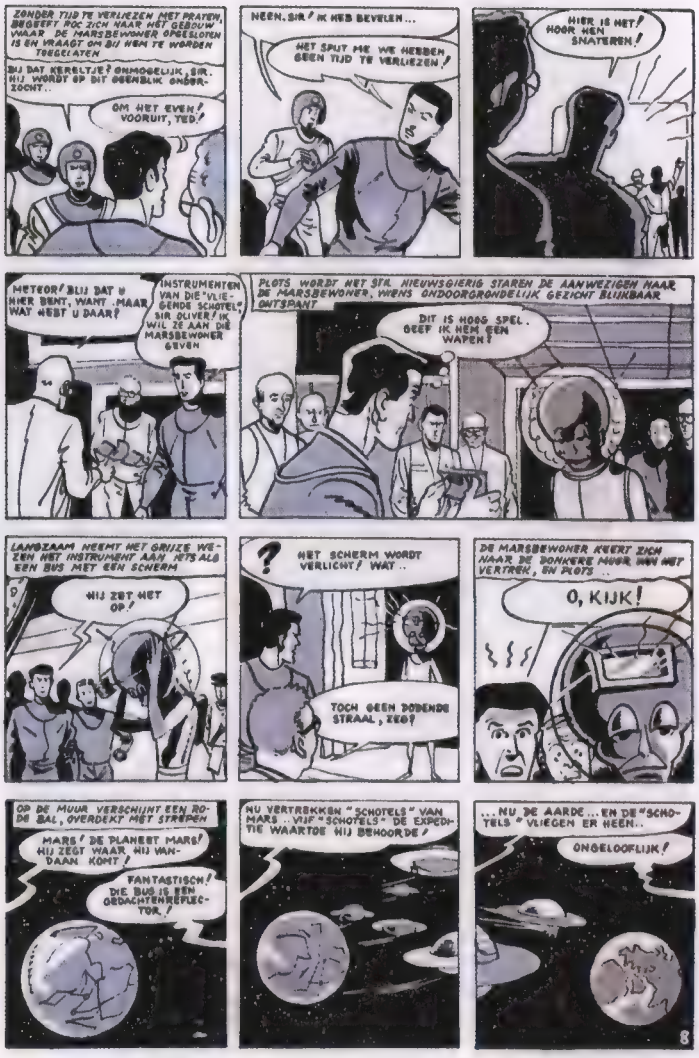
ZONDER TIJD TE VERLIEZEN MET PRATEN, BREGERT ROC ZICH MAAR HET GEBOUW WAAR DE MARSBEWONER OPGESLOTEN IS EN VRAAGT OM BIJ HEM TE WORDEN TOEGELATEN
BIJ DAT KERELTJE? ONMOGELIJK, SIR. HIJ WORDT OP DIT OGENBLIK ONDERZOCHT..
OM HET EVEN! VOORUIT, TED!
NEEN, SIR! IK HEB BEVELEN...
HET SPIJT MIJ, WE HEBBEN GEEN TIJD TE VERLIEZEN!
HIER IS HET! HOOR HEN SNATEREN!
METEOR! BLIJ DAT U HIER BENT, WANT - MAAR WAT HEBT U DAAR?
INSTRUMENTEN VAN DIE "VLIEGENDE SCHOTEL" SIR OLIVER! IK WIL ZE AAN DE MARSBEWONER GEVEN
PLOTS WORDT HET STIL. NIEUWSGIERIG STAREN DE AANWEZIGEN NAAR DE MARSBEWONER, WIENS ONDOORGRONDELIJK GEZICHT BLIKBAAR ONTSPANT
DIT IS HOOG SPEL. GEEF IK HEM EEN WAPEN?
LANGZAAM NEEMT HET GRIJZE WEZEN HET INSTRUMENT AAN. HET IS ALS EEN BUS MET EEN SCHERM
HIJ ZET HET OP!
HET SCHERM WORDT VERLICHT! WAT..
TOCH GEEN DODENDE STRAAL, ZEG?
DE MARSBEWONER KEERT ZICH NAAR DE DONKERE MUUR VAN HET VERTREK, EN PLOTS..
O, KIJK!
OP DE MUUR VERSCHIJNT EEN RODE BAL, OVERDEKT MET STREPEN
MARS! DE PLANEET MARS! HIJ ZEGT WAAR HIJ VANDAAN KOMT!
FANTASTISCH! DIE BUS IS EEN GEDACHTENREFLECTOR!
NU VERTREKKEN "SCHOTELS" VAN MARS.. VIJF "SCHOTELS" DE EXPEDITIE WAARTOE HIJ BEHOORDE!
...NU DE AARDE... EN DE "SCHOTELS" VLIEGEN ER HEEN..
ONGELOOFLIJK!
8

RECHTS – ***Roc Meteor*** van Albert Weinberg ontmoet de Mekon van *Dan Dare* in *Heroic-Albums 3*, 1955.

geen constant lezersbestand op en daar kwam nog eens bij dat er in Frankrijk meer bladen bestonden die complete verhalen publiceerden, zodat *Croquis-Magazine* daarmee moest concurreren. De verkoopcijfers waren dan ook niet daverend, zodat Cheneval de handdoek in de ring gooide. Dit betekende het definitieve einde van de Franse versie van *Heroic-Albums*.

Dit Franse avontuur was uiteindelijk een totale mislukking, die nogal wat geld had gekost. En dat verlies moest worden gecompenseerd. Maar hoe? Tijdens een beslissende vergadering in de zomer van 1955 stelde drukkerij Excelsior een prijsverhoging voor van 5 naar 10 francs, maar Cheneval weigerde pertinent, want zo zou *Heroic-Albums* de concurrentiestrijd absoluut verliezen van *Robbedoes* en *Kuifje*, bladen die goedkoper waren en meer pagina's en meer kleur hadden. Er moest juist méér geïnvesteerd worden in *Heroic-Albums,* want anders zouden alle auteurs overlopen naar de concurrentie, die veel beter kon betalen.

Dit was een situatie waar niet uit te komen was. Excelsior was te weinig geïnteresseerd in het voortbestaan van *Heroic-Albums* en niet bereid investeringen te doen om het blad te verbeteren, terwijl Cheneval de prijs per se niet wilde verhogen. Daarom werd besloten om de samenwerking te stoppen: *Heroic-Albums* zou verdwijnen. Maar Cheneval bedong nog wel een lange termijn om de zaken netjes af te handelen, vooral voor zijn medewerkers die hun inkomen uit het blad haalden. Er werd besloten dat eind 1956 het doek zou vallen.

ONDER – ***Aviorix*** van Marcel Moniquet in *Heroic-Albums 23*, 1955.

De laatste jaren

Maar vóór het zover was, schakelde Albert Weinberg nog over van *De Condor* op *Roc Météor,* een pure sciencefictionstrip. Hij ondertekende met het pseudoniem I. Karr, Frans voor Icarus, alsof hij de komende ondergang van *Heroic-Albums* wilde symboliseren. Ook Marcel Moniquet, die uitgekeken was op *Jan van Vlaanderen,* begon een nieuwe strip, *Aviorix,* een verhaal in het oude Gallië, die hij zou voortzetten tot het einde van *Heroic-Albums*. Alleen Tillieux hield stevig vast aan zijn *Félix,* waarin zijn eigen solide stijl nu het hoogtepunt bereikt had. Christo, die al een jaar eerder van de westernstrip *Ange Roy* was overgestapt naar realistische historische verhalen, vaak gebaseerd op literatuur, zette deze reeks ook in 1955 voort. En Greg maakte van zijn superheld *De Kat* nu een gewone privédetective in een normaal kostuum.

Ondanks het naderende einde kwamen er nog nieuwe auteurs bij, zoals Kosc Fesco, die onder het pseudoniem Pierre Leika een aantal avonturen van *Commissaris Maroff* tekende.

Toen in 1955 uitgeverij Dupuis met het plan kwam om naast *Robbedoes* het weekblad *Sprint* te beginnen, nam Cheneval direct contact op met Dupuis in een poging om de toekomst van zijn medewerkers veilig te stellen door hen een kans te geven in *Sprint* te publiceren. Maar *Sprint* was een idee van George Troisfontaines, die de tekenaars van zijn eigen studio World's Presse, die deels ook voor *Robbedoes* tekenden, meer publicatiemogelijkheden wilde geven. Dus kwam Cheneval daar niet tussen. Alleen Tillieux, die Troisfontaines goed kende, kreeg

GEHEEL LINKS - *Kommissaris Maroff* van Pierre Leika (Kosc Fesco) in *Heroic-Albums 20*, 1956.

LINKS - Uit de science fictionstrip *Roc Meteor* van Albert Weinberg, in *Heroic-Albums* uit 1955 en 1956.

voor elkaar dat hij voor *Sprint* een serie mocht tekenen: *Marc Jaguar,* oftewel *Paul Panter,* en dat werd zijn springplank naar *Guus Slim* in *Robbedoes*. Maar hij bleef tot het einde toe voor *Heroic-Albums* verhalen van *Félix* leveren. En dat deden alle medewerkers: ze liepen, met het einde in zicht, niet bij Cheneval weg om een andere baan te vinden, maar bleven trouw tot het einde, 'trouw tot in den dood', zou je bijna zeggen. Dat tekent de verhoudingen die er bij *Heroic-Albums* heersten: Cheneval was een populaire hoofdredacteur, die een heel goede band onderhield met zijn medewerkers.

Moniquet was al in de zestig, en stopte met het tekenen van strips. Greg werkte al voor bladen als *La Libre Junior* en schoof door naar *Kuifje*. Christo ging op een reclamebureau werken en Weinberg concentreerde zich helemaal op zijn *Dan Cooper* voor *Kuifje*. En Jidéhem werd assistent van André Franquin en begon zijn eigen strips in *Robbedoes*.

Afscheid en een nieuw begin

Eind 1956 viel het doek definitief, bij het 52e nummer van het Franstalige *Héroïc-Albums,* en het 22e nummer van het Nederlandstalige *Heroic-Albums*. In het laatste nummer van 1956 nam Cheneval netjes afscheid van de lezers en legde hij uit dat stijgende kosten de oorzaak waren van het stopzetten van *Heroic-Albums*. De prijs was van het begin af 5 frank geweest, en hij wilde dit mooie ronde bedrag niet verhogen. Maar de kosten van medewerkers, papier, drukken enzovoort waren steeds gestegen, dus nu was *Heroic-Albums* niet meer rendabel.

Dit was dus het einde van de twaalf jaar dat *Heroic-Albums* had bestaan: een striptijdschrift met een geheel eigen formule, dat lang de strijd tegen de concurrentie van andere stripbladen heeft weten vol te houden.

Cheneval stortte zich daarna in de reclame, maar leverde nog wel regelmatig strips voor de complete verhalen die in *Kuifje* verschenen, in navolging van de *Oom Wim*-reeks in *Robbedoes*. Dit waren kortstondige klussen, die hij gemakkelijk met zijn reclamewerk kon combineren, en zo kon hij toch strips blijven maken.

In 1967 en 1968 tekende hij in *Kuifje* nog een paar verhalen van een eigen held, *Het Zilveren Masker,* maar toen ging hij weg bij Lombard om een poging te wagen *Heroic-Albums* nieuw leven in te blazen. Hij kreeg de kans toen een vriend van hem, die in Namen Volkswagendealer was, samen met het benzinemerk Fina een reclamecampagne via het stripverhaal wilden opzetten. Voor kinderen van autobezitters zou een striptijdschrift worden gemaakt, en dit tijdschrift werd het herboren *Heroic-Albums*. Je kunt dit vergelijken met het Nederlandse blad *Olidin,* dat alleen aangeschaft kon worden door kinderen van ouders die bij Shell tankten. Met dit verschil dat het herboren *Heroic-Albums* ook voor gewone lezers te koop was.

ONDER - VAN LINKS NAAR RECHTS -
- Omslagen van *Heroic-Albums 1* en *6*, na de herstart in 1969.
- Omslagtekening door Fernand Cheneval voor *Kuifje 49* uit 1958.

HÉROÏC -ALBUMS
SÉRIE SPÉCIALE BELGIQUE et France Nord
DEUX RÉCITS COMPLETS
SOUCOUPE VOLANTE SUR NAMUR
AUX PIEDS DES ROCHERS DE MARCHE-LES-DAMES COMMENCENT LES AVENTURES D'
AVIORIX LE GAULOIS

2 RÉCITS COMPLETS POUR TOUS
HÉROÏC -ALBUMS
SÉRIE SPÉCIALE BELGIQUE et France Nord
TERREUR SUR LE ZWIN
CACHEZ-VOUS ICI AVEC LES VALISES
Une aventure de BRUNO FRANCORCHAMPS
MIEUX VAUT NE PAS TROP ATTIRER L'ATTENTION DES PAYSANS...
AH, JE CROIS QUE C'EST LE CAR...

Het nieuwe *Heroic-Albums* werd gevuld met twee complete verhalen: een nieuw van Cheneval, en een oud van *Aviorix*, dat al in het vroegere *Heroic-Albums* had gestaan; in totaal 36 pagina's zwart/wit met een kleurenomslag. Het werd een maandblad en startte in mei 1969. De verhalen die Cheneval voor het nieuwe *Heroic-Albums* tekende, speelden zich af op herkenbare plaatsen in België en hadden een gemoderniseerde versie van zijn oude held Attila als hoofdpersoon, die nu Bruno Francorchamps heette. En natuurlijk stonden deze verhalen vol Volkswagens en Fina-pompstations.

Na drie nummers werd *Heroic-Albums* tweemaandelijks, waarna er nog vier nummers verschenen. Dus in totaal zijn er slechts zeven nummers verschenen van *Heroic-Albums*-nieuwe-stijl. Want Volkswagen kreeg een conflict met Fina, en daar was *Heroic-Albums* het slachtoffer van. Dus de wederopstanding van *Heroic-Albums* is kort geweest. Cheneval trok zijn conclusies, wendde zich af van het stripverhaal en zou zich voortaan alleen nog met reclame bezig houden.

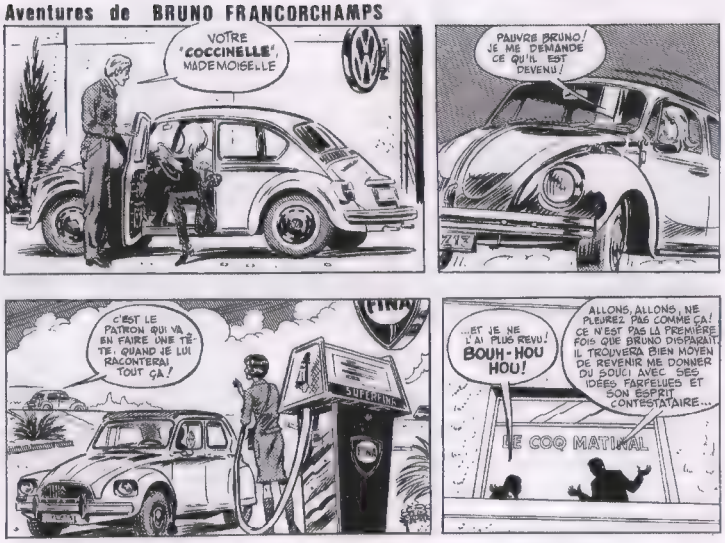
Aventures de BRUNO FRANCORCHAMPS
VOTRE 'COCCINELLE', MADEMOISELLE
PAUVRE BRUNO! JE ME DEMANDE CE QU'IL EST DEVENU!
C'EST LE PATRON QUI VA EN FAIRE UNE TÊTE QUAND JE LUI RACONTERAI TOUT ÇA!
FINA
SUPERFINA
...ET JE NE L'AI PLUS REVU! BOUH-HOU HOU!
ALLONS, ALLONS, NE PLEUREZ PAS COMME ÇA! CE N'EST PAS LA PREMIÈRE FOIS QUE BRUNO DISPARAÎT. IL TROUVERA BIEN MOYEN DE REVENIR ME DONNER DU SOUCI AVEC SES IDÉES FARFELUES ET SON ESPRIT CONTESTATAIRE...
LE COQ MATINAL

RECHTS - In de strip *Bruno Francorchamps* was duidelijk te zien dat het herstarte *Heroic-Albums* gesponsord werd door Volkswagen en Fina.

ONDER - Een pagina uit *Het Zilveren Masker*, de vervolgstrip die Fernand Cheneval in 1967-1968 tekende voor *Kuifje*.

HET ZILVEREN MASKER !
DE SPOOKKAT!
...EN DE RECHTER FELIPE ONQUELDO...
WE HEBBEN DAT GELD ABSOLUUT NODIG!
HET GELD VAN DE ERFENIS IS DE ENIGE MOGELIJKHEID OM DE ZAAK WEER TE LOPENDE TE KRIJGEN!
IK ZAL ME ER PERSOONLIJK MEE BEZIG HOUDEN! GEEF ME DE REST VAN HET PAPIER!
VADER IK HEB ALLES GEDAAN WAT IK KON AL DE TIJD DAT U BIJ MIJN NICHT IN HUIS WAS HEB IK ELKE DAG HET PORTRET IN HAAR KLEIN DE DAAN!
MAAR TOEN ZE EINDELIJK ECHT ZIEK BEGON TE WORDEN ging ZE ENIGE TIJD DOOR-BRENGEN BIJ DE FAMILIE VAN HAAR VERLOOFDE EN DAAR IS ZE BIJZONDER SNEL WEER OPGEKNAPT!
ALS BEATRIZ TROUWT IS ONZE KANS OP DE ERFENIS VOLLEDIG VERKEKEN!
DE ENIGE MOGELIJKHEID IS, DAT DE VERLOOFDE VERDWIJNT. DAARNA ZULLEN WE BEATRIZ HIER LATEN KOMEN MET HET SMOEZENE DAT ZE DAN HAAR VERDRIET BETER KAN VERGETEN... EENMAAL HIER...
ZEG, WIE IS ER BEHALVE DIE VERLOOFDE DE MANUEL DE RIZALA DIE LUITENANT BIJ DE MILITIE IS, NOG IN DAT HUIS DAAR?
OH, EEN OUDE GROOT-VADER...
... DE ZUS VAN MANUEL CATALINA, EEN MEISJE VAN 17 JAAR... WACHT EN EEN TWEEDE BROER RAMON... MAAR DAT IS EEN DANDY, DIE ALLEEN AAN ZIJN KLEREN DENKT!
BIJKELE DAGEN LATER IN HET HUIS VAN DE RIZALA'S...
BEATRIZ IS WEER EVEN VROLIJK ALS ALTIJD! HET IS BIJNA NIET TE GELOVEN, DAT ZE EEN PAAR DAGEN GELEDEN NOG ZO VRESELIJK ZIEK EN ZWAK WAS...
EN IK HEB NAAR TOCH NIETS ANDERS GEBEVEN DAN LICHT VERTEERBARE SPIJZEN, GROOT-VADERTJE!
27

Betekenis

De stijl van *Heroic-Albums* was behoorlijk volwassen: vaak waren de scenario's felrealistisch en waren de afbeeldingen expliciet heftig, waarbij de tere kinderziel niet gespaard werd. De lezer werd serieus genomen en als volwassene behandeld, hetgeen een grote aantrekkingskracht uitoefende op de opgroeiende jeugd. Dit was precies wat een beginnende puber wilde lezen. Er lonkte een volwassen wereld, waarvan je als jong ventje deelgenoot gemaakt werd. Geen wonder dus dat de strenge censuur in Frankrijk de Franstalige versie van *Heroic-Albums* verbood.

Twaalf jaar lang heeft *Heroic-Albums* het uitgehouden, waarbij het een lange periode veel succes kende, zozeer zelfs dat *Robbedoes* en *Kuifje* het blad als concurrent nauwlettend in de gaten hielden. *Heroic-Albums* is belangrijk voor de stripwereld geweest, omdat het een podium bood voor beginnende tekenaars. Ook stripmakers die nog niet echt een hoog niveau hadden bereikt, kregen een kans om te publiceren en van hun werk te leven. En dus om al doende het vak te leren. Een deel van hen is dan ook later heel bekend geworden, via hun doorstroom naar de 'grote' bladen *Kuifje* en *Robbedoes*. Tekenaars als Tillieux, Funcken, Weinberg, Greg, Jidéhem, Craenhals en Tibet hebben dankzij hun strips in *Heroic-Albums* de kans gekregen door te breken. Hun *Heroic-Albums*-tijd legde de basis voor hun latere roem. En vooral als zodanig hebben Fernand Cheneval en zijn *Heroic-Albums* een belangrijke rol gespeeld in de zich snel ontwikkelende stripwereld van de naoorlogse jaren.

rob.van.eijck@stripschrift.nl

Voor dit artikel is rijkelijk geput uit de volgende bronnen:

- Thierry Martens: *L'Aventure des Héroïc-Albums*, Edition l'Age d'Or, 2011
- *De uitgaven van Studio Guy*, door Dany Evrard & Michel Roland, in de bewerking van Jean Smits, in *Brabant Strip Magazine 14, 15* en *17*, 1994
- *Heroic Albums*, door Dany Evrard, in de bewerking van Jean Smits, in *Brabant Strip Magazine 18, 20, 21, 24* en *29*, 1994-1995

ADVERTENTIE

DE INTEGRALE UITGAVES VAN SCRATCH

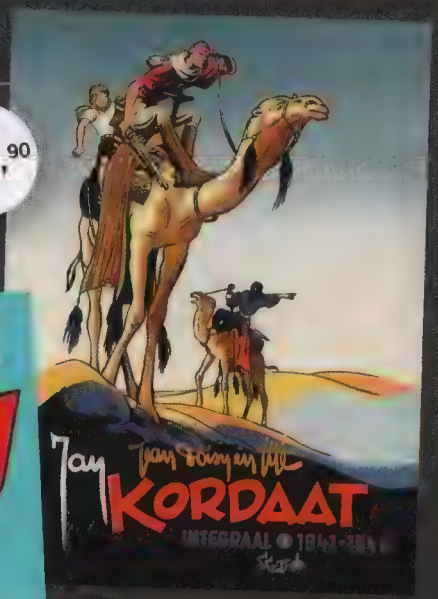

Jan Kordaat Integraal deel 1, 1941-1946
hardcover, 264 pagina's
ISBN 978-94-92117-29-8

€ 39,90

Jan Kordaat Integraal deel 1, 1941-1946

- alle verhalen uit de oorspronkelijke albums *Jan Kordaat, speurder* en *Jan Kordaat II*, volledig gerestaureerd
- zeer uitgebreid dossier door de auteurs van *La véritable histoire de Spirou*
- een luxe uitgave voor liefhebbers van klassieke strips

€ 27,50

Chlorophyl Integraal deel 1
hardcover, 208 pagina's
ISBN 978-94-92117-30-4

Chlorophyl Integraal deel 1

- de verhalen *Chlorophyl tegen de zwarte ratten*, *Chlorophyl en de samenzweerders*, *Geen salami voor Philomeen* en *Het betoverd bos* plus vier bonusverhalen
- uitgebreid dossier, vertaald en aangevuld door stripkenner Willem van Helden met beeldmateriaal uit de collectie van Rob van Eijck
- een tijdloze strip voor alle leeftijden

Scratch www.scratchbooks.nl

ADVERTENTIE

UITGEVERIJ ARBORIS

BRENGT VIER KLASSIEKE REEKSEN MET PRACHTIG VERZORGDE UITGAVEN OPNIEUW TOT LEVEN!

DE BOVENSTAANDE SERIES ZIJN TE VINDEN (OF TE BESTELLEN) BIJ UW (STRIP)BOEKENWINKEL EN NATUURLIJK OOK OP

WWW.ARBORIS.NL

Index op Heroic-Albums

en eraan gelieerde tijdschriften

ROB VAN EIJCK

De index is als volgt opgebouwd:

• Het nummer van de aflevering van *Heroic-Albums*. Uitgegaan is van de Franstalige nummering, omdat er meer Franstalige dan Nederlandstalige afleveringen zijn verschenen. Als de Franstalige en Nederlandstalige nummering niet meer gelijk loopt vanaf de 5e jaargang, staat achter het nummer van de Franstalige aflevering het nummer van de Nederlandstalige.

• De titel van het hoofdverhaal. Als dit verhaal alleen Franstalig is verschenen, staat alleen de Franse titel vermeld.

• Achter de titel staat tussen haakjes de serienaam. Als de strip uit een ander blad afkomstig is, of van een agentschap is aangekocht, staat dit hier vermeld.

• Op de regel onder de titel staat de naam van de auteur en als dit een pseudoniem is, staat tussen haakjes diens ware naam vermeld.

• In sommige gevallen is van de strip alleen het land van herkomst bekend, niet de auteur. In die gevallen is dit land van herkomst vermeld.

BOVEN - Bob Bang van Maurice Tillieux hield wel van een potje knokken.

1945

1 **Een raid boven Tokio** (Bill Flight)
Fernand Cheneval

2 **Het geheim van de atoombom** (Bill Flight)
Fernand Cheneval
Ohio, de kleine nikker (sic) (Ohio)
Joë Muray (=Raymond de Meulenaere)

1946

3 **Leeft Hitler nog?** (Bill Flight)
Fernand Cheneval
Ohio, de kleine neger (Ohio)
Joë Muray (=Raymond de Meulenaere)

4 **De vliegende bespiedster** (Bill Flight)
Fernand Cheneval
Ohio, de kleine neger (Ohio)
Joë Muray (=Raymond de Meulenaere)

5 **De kwelduivel van de jungles** (Bill Flight)
Fernand Cheneval
Ohio, de kleine neger (Ohio)
Joë Muray (=Raymond de Meulenaere)
Ali Riff (Ali Riff)
Tony Nero (Louis Santels)
Tim Tom & Nick Mask (Tim Tom & Nick Mask)
Chenn (Fernand Cheneval)

6 **Een maquisman van 15 jaar** (Leo Walon)
Fernand Cheneval
Tim Tom & Nick Mask (Tim Tom & Nick Mask)
Chenn (Fernand Cheneval)

7 **Het eiland der slangen** (Bill Flight)
Fernand Cheneval
Tim Tom & Nick Mask (Tim Tom & Nick Mask)
Chenn (Fernand Cheneval)

8 **Tegen de gangsters** (Bill Flight)
Fernand Cheneval

9 **Een overwinnaar van 15 jaar** (Leo Walon)
Fernand Cheneval

10 **De zwarte weerwolven** (Leo Walon)
Fernand Cheneval

11 **Vindt de schuldige** (Tim Tom & Nick Mask)
Fernand Cheneval

12 **De prooi van het oerwoud** (Bill Flight)
Fernand Cheneval

1947 3e jaargang

1 **Het land van de dorst** (Bill Flights grootvader)
Fernand Cheneval
Bob Bang [VERVOLGVERHAAL] (Bob Bang)
Maurice Tillieux

2 **De schuimers der woestijn** (Bill Flights grootvader
Fernand Cheneval)
Bob Bang [VERVOLGVERHAAL] (Bob Bang)
Maurice Tillieux

3 **Een zonderlinge sheriff** (Bill Flights grootvader)
Fernand Cheneval
Bob Bang [VERVOLGVERHAAL] (Bob Bang)
Maurice Tillieux

4 **Een lastige klant** (Bill Flights grootvader)
Fernand Cheneval

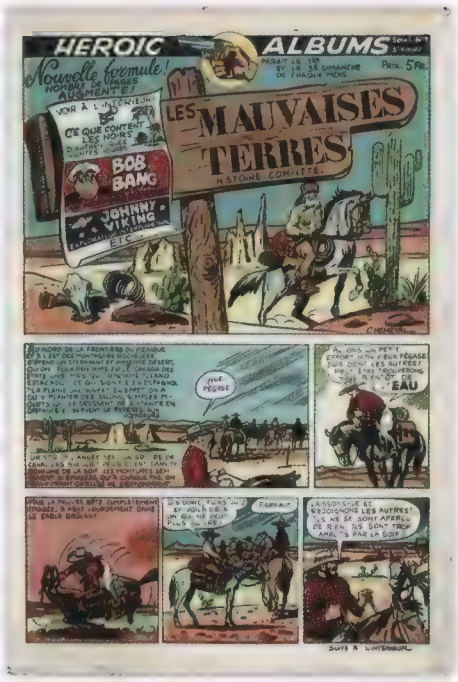

LINKSBOVEN - *Heroic-Albums 27*, 1948, van Maurice Tillieux.

ERNAAST - Het eerste nummer van de derde jaargang (1947), waarin de nieuwe formule van start ging.

BOVEN - Bob Bang, opnieuw in gevecht.

Bob Bang [VERVOLGVERHAAL] (Bob Bang)
Maurice Tillieux

5 **Vier geraamten en een doodkist** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

6 **Het geheim van de sarcophaag** (Tim Tom & Nick Mask) Chenn (=Fernand Cheneval)

7 **De schat van Meroë** (Tim Tom & Nick Mask)
Chenn (Fernand Cheneval)

8 **De piraten der Galapagos** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

9 **Avonturen in China** (Bill Flight)
Fernand Cheneval

10 **De Birmaanse tempel** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

11 **De 'zwarte doder'** (Tom Brown)
Fred Funcken

12 **Het krabbengat** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

13 **De noodlottige diamant** (Bill Flight)
Fernand Cheneval

14 **De jungle der verschrikking** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

15 **De geheimzinnige verdieping** (Detective Voitou)
Tenas (=Louis Santels)

16 **De ogen van de maan** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

17 **Attila** (Attila)
Fernand Cheneval

18 **S.O.S. Atlantic** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

19 **Attila en de vliegende schijven** (Attila)
Fernand Cheneval

20 **De dode stad** (Kid Goliath)
Maurice Tillieux

21 **De gangsters van de ring** (Buddy Arms)
Tenas (=Louis Santels)

22 **Het eiland van de angst** (Attila)
Fernand Cheneval

23 **De verkenner van Texas** (Bill Sanders)
Maurice Tillieux

1948 ■ 4e jaargang

24 **De broeders van de Gele Dwerg** (Freddy Volcan)
Tenas/Rali

25 **De vervloekte canon** (Bill Sanders)
Maurice Tillieux

26 **Het goud van de Annapolis** (Attila)
Fernand Cheneval

27 **Het eiland van de draak** (Jo Walker)
Maurice Tillieux

28 **Trans Pacific** (Bill Sanders)
Maurice Tillieux

29 **Chinees vergift**
Fernand Cheneval

30 **Geheime code** (Bob Bang)
Maurice Tillieux

31 **Het masker is gevallen** (Buddy Arms)
Tenas/Rali

32 **Getekend 'De Schorpioen'** (Inspecteur Law)
Maurice Tillieux

33 **De Schorpioen te Londen** (Inspecteur Law)
Maurice Tillieux

34 **De avonturiers van Senegal**
Fernand Cheneval

35 **De tempel des doods**
Maurice Tillieux

36 **Verbannen naar Siberië**
Fernand Cheneval

37 **De gladiator**
Maurice Tillieux

38 **De strijd met Mars** (Fred Sander)
(Zweeds)

39 **De strijd met het monster** (Fred Sander)
(Zweeds)

40 **De overwinning van Fred Sander** (Fred Sander)
(Zweeds)

41 **Tegen de Irokezen**
Maurice Tillieux

42 **Het woord van de Romein**
Fernand Cheneval

43 **De schipbreukelingen** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

1949 ■ 5e jaargang

1 **Willy Smart, de vrouwelijke koerier** (Willy Smart) (Zweeds)

2 **L'etui d'or** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

3/2 **Het geheim van de doodsklippen** (Willy Smart) (Zweeds)

4 **La turquoise creuse** (Félix)
Maurice Tillieux

5/3 **De redding van Willy Smart** (Willy Smart) (Zweeds)

6 **Bradna le felon** (Richard Deville)
Albert Weinberg

7/4 **De geheimzinnige uitvinding** (Nord & Sven) (Zweeds)

8 **Les trois perles vertes** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

9/5 **Negen maal de dood ontsnapt** (Nord & Sven) (Zweeds)

10 **Terrible week-end** (Patrouille des Léopards)
Tenas/Rali

11/6 **Het doel bereikt** (Nord & Sven) (Zweeds)

12 **Les ressuscités** (Félix)
Maurice Tillieux

13/7 **Houdt de dief!** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

14 **Le gouffre de Kelgaf** (Félix)
Maurice Tillieux

15/8 **Verloren eiland** (Baard & Kale)
Fernand Dineur

16 **La cité de lave** (Luc Condor)
Albert Weinberg

17/9 **Samenzweerders op het kasteel** (Tim Tom & Nick Mask) Fernand Cheneval

18 **Jungle** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

19/10 **Piraten aan boord** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

20 **Les cinq stèles d'or** (Luc Condor)
Albert Weinberg

21/11. **Gevaarlijk spel** (Panterpatrouille)
Tenas/Rali

22. **Le pirate bleu** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

23/12 **Detectives en vliegeniers** (Tim Tom & Nick Mask)
Fernand Cheneval

24 **Les Guaycouros** (Luc Condor)
Albert Weinberg

25/13 **Avontuur in Chili** (Félix)
Maurice Tillieux

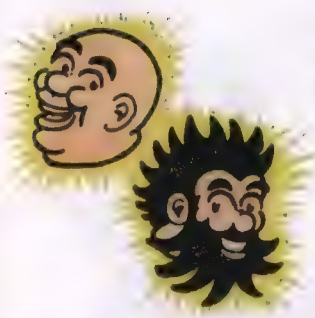

BOVEN - Tif et Tondu zoals Baard en Kale in het Frans heten, stonden in *Heroic-Albums* vanaf de 5e jaargang.

26 **Le spectre rouge** (Luc Condor)
Albert Weinberg

27/14 **Goudzoekers** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

28 **Chin-Chin** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

29/15 **De vliegende dood** (Luc Condor)
Albert Weinberg

30 **Les mésaventures de l'inspecteur Cabarez** (Félix)
Maurice Tillieux

31/16 **Hoofd af** (Baard & Kale)
Fernand Dineur

32 **L'invincible Achille** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

33/17 **Melaatseneiland** (Tim Tom & Nick Mask)
Fernand Cheneval

34 **Trafic de coco** (Félix)
Maurice Tillieux

35/18 **Het bloedige moeras** (Luc Condor)
Albert Weinberg

36 **Les requins de Macao** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

37/19 **Parelvissers** (Tim Tom & Nick Mask)
Fernand Cheneval

38 **Trois petits messieurs** (Félix)
Maurice Tillieux

39/20 **De verloren stad der Maya's** (Luc Condor)
Albert Weinberg

40 **Les ombres de la mer** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

41/21 **De deserteurs** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

42 **Félix contre Yen** (Félix)
Maurice Tillieux

43/22 **De laatste ronde** (Tim Tom & Nick Mask)
Fernand Cheneval

44 **Le livre mauve** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

45/23 **Luc Condor en de koppensnellers** (Luc Condor)
Albert Weinberg

46 **Fausse monnaie** (Félix)
Maurice Tillieux

47/24 **Geheimzinnig hotel** (Tybius)
Christo (=Christian Godard)

48 **Le totem des Yoghis** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*)
Dick John's (=Fred Funcken)

49/25 **Luc Condor in het land der monsters** (Luc Condor)
Albert Weinberg

50 **S.O.S.** (Tif & Tondu)
Fernand Dineur

51/26 **Zero el Grande** (Félix)
Maurice Tillieux

52 **Au poteau des tortures** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*)
Dick John's (=Fred Funcken)

1950 ■ 6e jaargang

1 **Luc Condor in de opstand** (Luc Condor)
Albert Weinberg

2 **La tuerie du lac des coyotes** (Tommy Tuller) (uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

3/2 **Diefstal van een mummie** (Tim Tom & Nick Mask) Fernand Cheneval

4. **De curieux cigares** (Félix) Maurice Tillieux

5/3 **Luc Condor in 'Dode zone'** (Luc Condor) Albert Weinberg

6 **Au Honduras** (Félix) Maurice Tillieux

7/4 **Jan van Vlaanderen** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

8 **Le tueur aux flèches d'or** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

9/5 **Luc Condor in de Cuzco bergen** (Luc Condor) Albert Weinberg

10 **Drôle d'engin** (Félix) Maurice Tillieux

11/6 **De tempel van de draak** (Tim Tom & Nick Mask) Fernand Cheneval

12 **La grotte qui rend fou** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

13/7 **De bedrieger bedrogen** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

14 **Karan contre Flag** (Karan) François Craenhals

15/8 **Storm over Caraguay** (Luc Condor) Albert Weinberg

16 **Le tueur d'ours** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

17/9 **De laatste strijd** (Luc Condor) Albert Weinberg

18 **Les chasses de Cabarez** (Félix) Maurice Tillieux

19/10 **De heks van het verlaten dorp** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

20 **Les cousins ennemis** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

21/11 **De wraak van Karan** (Karan) François Craenhals

22 **Le retour d'Attila** (Attila) Fernand Cheneval

23/12 **De bronnen van de Guyaquil** (Luc Condor) Albert Weinberg

24 **Le tueur fantôme** (Félix) Maurice Tillieux

25/13 **Het monster van Valverde** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

26 **La mort rôde à Wood City** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

27/14 **De rots van Balam** (Luc Condor) Albert Weinberg

28 **La captive des Sioux** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

29/15 **Formule Z** (Félix) Maurice Tillieux

30 **Une femme infernale** (Tommy Tuller, uit *Bimbo*) Dick John's (=Fred Funcken)

31/16 **Onder de Gitanos** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

32 **Débarquement à Leyte** (Mac Tomson) Bek's (=André H. Beckers)

33/17 **De versteende wereld** (Karan) François Craenhals

34 **Parallèle 22** (Félix) Maurice Tillieux

35/18 **De geheimzinnige spookschijf** (Luc Condor) Albert Weinberg

36 **Les pirates de l'air** (agentschap Publi-Presse) Salvador Rams (=Marcel Radelen)

37/19 **Smokkelaars en zeerovers** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

38 **Le yacht de l'angoisse** (agentschap Publi-Presse) Salvador Rams (=Marcel Radelen)

39/20 **De grote ontvluchting** (Karan) François Craenhals

LINKSBOVEN - ***Heroic-Albums 4*, 1950, met *Jan van Vlaanderen* van Marcel Moniquet.**

ERNAAST - ***Heroic-Albums 12*, 1950, met *Luc Condor* van Albert Weinberg.**

BOVEN - **Karan, een soort jeugdige Tarzan, van François Craenhals.**

BOVEN, VAN LINKS NAAR RECHTS -

• ***Heroic-Albums 46*, 1950, met *Félix* van Maurice Tillieux.**

• ***Heroic-Albums 4*, 1951, met *Groep K*, realistisch werk van Maurice Tillieux.**

• ***Heroic-Albums 2*, 1952, met *Félix* door Tillieux, één van de weinige in het Nederlands vertaalde *Félix*-verhalen.**

ONDER - ***Coriolanus*, in *Heroic-Albums 23*, van 1951, een van de vele historische verhalen.**

40 **Apparitions dans le désert** (Attila)
Fernand Cheneval

41/21 **De witte tijgerkat** (Luc Condor)
Albert Weinberg

42 **Vingt-quatre heures chez les Japs** (Mac Tomson)
Bek's (=André H. Beckers)

43/22 **De gravin van Henegouwen** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

44 **Hello Princeton** (Mac Tomson)
Bek's (=André H. Beckers)

45/23 **Karan in het circus** (Karan)
François Craenhals

46 **Au pays du matin calme** (Félix)
Maurice Tillieux

47/24 **De vergelding** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Gascard)

48 **Trafic d'opium** (Attila)
Fernand Cheneval

49/25 **De schrik van de jungle** (Luc Condor)
Albert Weinberg

50 **Akkor, roi de la planète** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval

51/26 **De beeldenstormers** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

52 **Mission Speciale** (Jim Grant)
Christo (=Christian Godard)

1951 7e jaargang

1 **De terugkeer van Karan** (Karan)
François Craenhals

2 **La breloque du terroriste** (Attila)
Fernand Cheneval/Fernand Dineur

3/2 **De Rode Spin** (Luc Condor)
Albert Weinberg

4 **Akkor contre les robots** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval

5/3 **Groep K** (Groep K)
Maurice Tillieux

6 **Mon Sosie** (Jim Grant)
Christo (=Christian Godard)

7/4 **Match met de dood** (Groep K)
Maurice Tillieux

8 **Akkor et le serpent du mer** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval

9/5 **Luc Condor tegen de Rode Spin** (Luc Condor)
Albert Weinberg

10 **Du secret en conserve** (Attila)
Fernand Cheneval/Fernand Dineur

11/6 **De kuil der schaduwen** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

12 **Akkor à la torture** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval

13/7 **Karan op de eilanden** (Karan)
François Craenhals

14 **Une tête doit tomber** (Félix)
Maurice Tillieux

15/8 **Operatie Toorts** (Luc Condor)
Albert Weinberg

16 **Continentale** (Félix)
Maurice Tillieux

17/9 **Dave O'Flynn in knock-out** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Giscard)

18 **Akkor contre les Peaux-Noires** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval

19/10 **Jan van Vlaanderen en Jan van Brussel** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

20 **Le fortin du rif** (Attila)
Fernand Cheneval/Fernand Dineur

21/11 **De gorilla van Buenos Aires** (De Condor)
Albert Weinberg

22 **Lîle de diamant** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval

23/12 **Machines voor dwazen** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Giscard)

24 **La liste nº3** (Félix)
Maurice Tillieux

25/13 **Maria Tudor**
Christo (=Christian Godard)
26 **La guerre des planets** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval
27/14 **De diadeem der Maya's** (De Condor)
Albert Weinberg
28 **Félix enseigne le judo!** (Félix)
Maurice Tillieux
29/15 **Beschuldigde!** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet
30 **Mademoiselle Buffalo Bill** (Attila)
Fernand Cheneval
31/16 **Vertrekt de Argentina vanavond...** (De Condor)
Albert Weinberg
32 **Le triomphe d'Akkor** (Akkor, uit *Bimbo*)
Fernand Cheneval
33/17 **De rovers**
Christo (=Christian Godard)
34 **Cette sacré publicité!** (Félix)
Maurice Tillieux
35/18 **Karan in de onderwereld** (Karan)
François Craenhals
36 **Le manoir de Redcliff** (Le Condor)
Albert Weinberg
37/19 **De toren der vrees** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet
38 **La momie mène la danse** (Félix)
Maurice Tillieux
39/20 **De alchimist**
Christo (=Christian Godard)
40 **Chantage** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Giscard)
41/21 **Een Mauritius 1847 is verdwenen** (De Condor)
Albert Weinberg
42 **N'y touchez pas, il est maudit!** (Félix)
Maurice Tillieux
43/22 **Selim-ben-Hamet de Abencerage**
(Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet
44 **Siegfried**
François Craenhals
45/23 **Coriolanus**
Albert Weinberg?
46 **L'homme invisible** (Félix)
Maurice Tillieux
47/24 **Men heeft de Koh-I-Noor gestolen** (De Condor)
Albert Weinberg
48 **Le pantin de la comtesse** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Giscard)
49/25 **Willem Tell**
Christo (=Christian Godard)
50 **Le tumulus** (Félix)
Maurice Tillieux
51/26 **De fantastische rit** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet
52 **Le pays interdit des Makololos** (Big Travler, uit *Bimbo*) Fred Funcken

1952 ■ 8e jaargang

1 **De zwarte orkaan** (De Condor)
Albert Weinberg
2 **Les esclaves des Monts Lokinga** (Big Travler, uit *Bimbo*) Fred Funcken
3/2 **Felix keerde niet terug** (Félix)
Maurice Tillieux
4 **Un chasseur de fauves et des chasseurs d'images** (Big Travler, uit *Bimbo*) Fred Funcken
5/3 **De bultenaar**
Christo (=Christian Godard)
6 **Le rhinoceros blanc** (Big Travler, uit *Bimbo*)
Fred Funcken
7/4 **Het lied van de dode** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet
8 **Cent dollar le rêve** (Félix)
Maurice Tillieux
9/5 **Het geheim van de dodenbaai** (De Condor)
Albert Weinberg
10 **Kidnapping** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Giscard)
11/6 **De lemen spijker** (De Condor)
Albert Weinberg
12 **On liquide!** (Félix)
Maurice Tillieux
13/7 **Quasimodo**
Christo (=Christian Godard)
14 **La femme panthère** (Big Travler, uit *Bimbo*)
Fred Funcken
15/8 **De bosgeuzen** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet
16 **L'étrange Mister Queen** (Félix)
Maurice Tillieux
17/9 **Zwarte papavers** (De Condor)
Albert Weinberg
18 **Robin Moderne** (Robin Moderne, uit *Bimbo*) Funcken/Moniquet
19/10 **Afrekening** (De Condor)
Albert Weinberg
20 **L'héritage de Doris** (Robin Moderne, uit *Bimbo*) Funcken/Moniquet
21/11 **In het teken van St. Bartholomeus**
(Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet
22 **Un squelette très riche** (Félix)
Maurice Tillieux
23/12 **De zigeunerin**
Christo (=Christian Godard)
24 **Rocky Lane, shérif** (Rocky Lane)
NN (VS, agentschap ALI
(= Agence Littéraire Internationale)
25/13 **Opschudding te Hollywood** (De Condor)
Albert Weinberg
26 **Les tueurs d'Abilene** (Rocky Lane)
NN (VS, agentschap ALI)
27/14 **3 Dames op de weg** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquett
28 **Les mystères de Hong Kong**
(Robin Moderne, uit *Bimbo*)
Funcken/Moniquet

BOVEN - **De Condor van Albert Weinberg.**

ONDER - **Karan, van François Craenhals, in een woest gevecht gewikkeld**

29/15 **Salammbo**
Christo (=Christian Godard)

30 **Pop Corn et les diamants** (Félix)
Maurice Tillieux

31/16 **De schat van de Cadiz** (De Condor)
Albert Weinberg

32 **Un mystérieux colis** (Félix)
Maurice Tillieux

33/17 **Mijnheer de beul** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

34 **Les diamants de Tibet** (Robin Moderne, uit *Bimbo)* Funcken/Moniquet

35/18 **De groene man van San-Francisco** (De Condor)
Albert Weinberg

36 **Une combine au poil** (Félix)
Maurice Tillieux

RECHTS - Uit *Luc Condor* van Albert Weinberg in *Heroic-Albums 5*, 1953.

37/19 **Bertrand du Guesclin**
Christo (=Christian Godard)

38 **La momie vivante** (Robin Moderne, uit *Bimbo*)
Funcken/Moniquet

39/20 **De Ardennen in vuur** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

40 **Hold-up manqué** (Dave O'Flynn)
Tibet (=Gilbert Giscard)

41/21 **Het pad van de angst** (De Condor)
Albert Weinberg

42 **Le temple hindou** (Robin Moderne, uit *Bimbo*)
Funcken/Moniquet

43/22 **Hannibal**
Christo (=Christian Godard)

44 **L'île du diable**(Félix)
Maurice Tillieux

45/23 **Oog in oog** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

46 **Jean la Tornade** (Jean la Tornade, uit *Bimbo)*
Victor Hubinon

47/24 **Pal naar de hel** (De Condor)
Albert Weinberg

48 **Le rire qui tue** (Félix)
Maurice Tillieux

49/25 **Benvenuto Cellini**
Christo (=Christian Godard)

50 **Le mort vivant** (Félix)
Maurice Tillieux

ONDER - Tableau de la troupe van Jan van Vlaanderen in *Heroic-Albums 2*, 1953.

51/26 **Het bos der gehangenen** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

52 **Mission dans le Pacifique** (Jean la Tornade, uit *Bimbo)* Victor Hubinon

1953 9e jaargang

1 **De gulden afgrond** (De Condor)
Albert Weinberg

2 **L'affaire Barton** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

3/2 **De Bloedraad** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

4 **Félix cambrioleur** (Félix)
Maurice Tillieux

5/3 **De luipaardmensen** (De Condor)
Albert Weinberg

6 **La plantation du bout du monde** (Jean la Tornade, uit *Bimbo*) Albert Weinberg

7/4 **De oude Breughel** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

8 **L'infernale aventure** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

9/5 **De heilige olifant** (De Condor)
Albert Weinberg

10 **Félix contre la Mandragore** (Félix)
Maurice Tillieux

11/6 **Vrij....zonder voorwaarden** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

12 **Révolte canaque** Jean la Tornade (uit *Bimbo)*
Albert Weinberg

13/7 **De zwarte afgod** (De Condor)
Albert Weinberg

14 **Affaire classée** (Félix)
Maurice Tillieux

15/8 **Goud op de vlucht** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

16 **Raz de marée** (Yves, uit *Bimbo*)
Fred Funcken

17/9 **Aanval op de trein** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

18 **La grotte hantee** (Félix)
Maurice Tillieux

19/10 **Het gebied der Mukulu's** (De Condor)
Albert Weinberg

20 **Le trésor du corsair** (Yves, uit *Bimbo*)
Fred Funcken

21/11 **De onverwachte bondgenoot** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

22. **Cinquante degrés sous zéro** (Félix)
Maurice Tillieux

23/12 **Fort-Paris** (Jannic)
Fred Funcken

24 **Guerre civile** (Yves, uit *Bimbo*)
Fred Funcken

25/13 **De purperen nacht** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

26 **L'argent est au fond** (Félix)
Maurice Tillieux

27/14 **De eenzame van Dilolo** (De Condor)
Albert Weinberg

28 **Trois barils d'or** (Yves, uit *Bimbo*)
Fred Funcken

29/15 **De noodlottige brug** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

30 **L'enfer vert** (Jannic)
Fred Funcken

31/16 **Bestemming Nairobi** (De Condor)
Albert Weinberg

32 **Le souffle du diable** (Félix)
Maurice Tillieux

33/17 **De oude Ben** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

34 **La naissance du Chat** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

35/18 **Onoverwinnelijke ruiters** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

36 **Le Chat et le Club 13** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

37/19 **Petroleum van Abadan** (De Condor)
Albert Weinberg

38 **Sabotage** (Félix)
Maurice Tillieux

39/20 **De toortsen van Alva**
(Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

40 **Le gang des gosses** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

41/21 **Omsingeld door de Mau-Mau** (De Condor)
Albert Weinberg

42 **La vallée des ténèbres** (Le Condor)
Albert Weinberg

43/22 **Satana Jack** (Angel Roy)
Christo

44 **Les pirates de l'El-Djouf** (Jannic)
Fred Funcken

45/23 **Een man te koop** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

46 **Contrebande** (Félix)
Maurice Tillieux

47/24 **Avontuur in Canada** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

48 **Qui est Monsieur Otto?** (Le Condor)
Albert Weinberg

49/25 **Opstand te Gent** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

50 **Les rives du Saint-Laurent** (Jannic)
Fred Funcken

51/26 **Kiunga de dode stad** (De Condor)
Albert Weinberg

52 **Le roi et le cuisinier** (Félix)
Maurice Tillieux

1954 ■ 10e jaargang

1 **De vrouwenoorlog** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

2 **L'Epervier frappe au crépuscule** (Le Condor)
Albert Weinberg

3/2 **Het koffertje** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

4 **On roule sur l'or** (Félix)
Maurice Tillieux

5/3 **De schat van de Negus** (De Condor)
Albert Weinberg

6 **Raccroc** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

7/4 **24 uur strijd** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

8 **Les trois crois** (Félix)
Maurice Tillieux

9/5 **De broeders Jonas** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

10 **La brigade des représailles** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

11/6 **De rode koffer** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

12 **Le secret d'Horus** (Le Condor)
Albert Weinberg

13/7 **De ontvoering** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

14 **La terre tremble** (Félix)
Maurice Tillieux

15/8 **Onder de zwarte kap** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

16 **Jannic à la rescousse!** (Jannic)
Fred Funcken

17/9 **Alarm in Suez** (De Condor)
Albert Weinberg

18 **Bonjour n°1** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

19/10 **De wrekers van Don Carlos** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

LINKSBOVEN - *Heroic-Albums 36*, 1953, met *Le Chat/De Kat* van Michel Denys, beter bekend als Greg, of onder zijn echte naam: Michel Regnier.

BOVEN - *Heroic-Albums 30*, 1953, met *Jannic* van Fred Funcken.

BOVEN, VAN LINKS NAAR RECHTS -

• *Heroic-Albums 19*, 1954, met een historisch verhaal van Christo (Christian Godard).

• *Heroic-Albums 8*, 1955, met *Roc Meteor* van Albert Weinberg.

• *Heroic-Albums 32*, 1955, met een verhaal van *Attila* door Fernand Cheneval, dat hij hier ondertekende met één van zijn pseudoniemen: Lola Tabou.

20 **Drôles de sandwiches!** (Félix)
Maurice Tillieux

21/11 **Het verloren oor** (Angel Roy)
Christo (=Christian Godard)

22 **L'affaire des piastres en caution** (Attila)
Fernand Cheneval

23/12 **De spionne van Z.M.** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

24 **Aventure à Rome!** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

25/13 **De doolhof met de mummies** (De Condor)
Albert Weinberg

26 **La disparition de Mr Noble** (Félix)
Maurice Tillieux

27/14 **De koning van de Sierra** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

28 **Les yeux dans le dos** (Félix)
Maurice Tillieux

29/15 **Richard Leeuwenhart**
Christo (=Christian Godard)

30 **La mort fait du ski** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

31/16 **Mannen zonder gezichten** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

32 **Gringoire**
Christo (=Christian Godard)

33/17 **De schildpad met de diamanten** (De Condor)
Albert Weinberg

34 **Courrier spécial** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

35/18 **Het geheim van de Etna** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

36 **South Fox** (Clem & Shorty)
Fred Funcken

37/19 **Goetz van Berlichingen**
Christo (=Christian Godard)

38 **Naufrage dans la jungle** (Attila)
Fernand Cheneval

39/20 **Mevrouw Roemi** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

40 **Le lac de l'ours** (Félix)
Maurice Tillieux

41/21 **Robert de Duivel**
Christo (=Christian Godard)

42. **Lady Panthère** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

43/22 **Alger piratenstad** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

44 **L'object** (Félix)
Maurice Tillieux

45/23 **Gevaarlijke zending** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

46 **Général Cravache** (Attila)
Fernand Cheneval

47/24 **De dodenkaravaan** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

48. **Le 18 va sauter!** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

49/25 **Het slavenschip** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

50 **Le fourgeon n°13** (Félix)
Maurice Tillieux

51/26 **Kapitein Tourville**
Jean Mortier

52 **Le grand duel** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

1955 ■ 11e jaargang

1 **De geweldige zeeslag** (Jan van Vlaanderen)
Marcel Moniquet

2 **Le temple abandonné** (Attila)
Fernand Cheneval

3/2 **Julius Caesar**
Christo (=Christian Godard)

4 **En appuyant sur la gâchette...** (Félix)
Maurice Tillieux

5/3 **Morgen ontploft de aarde** (Roc Meteor)
Albert Weinberg

6 **Dernière carte** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

7/4 **De dochter van de Sjeik** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

8 **Les prisonniers du glacier** (Capitaine Walter) Fantoni (VS, agentschap ALI)

9/5 **Laster is dodelijk! De prinses de Lamballe** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

10 **Le fou furieux** (Attila) Fernand Cheneval

11/6 **De vergeetkuil van het vervloekte kasteel** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

12 **Le mort plaisante!** (Félix) Maurice Tillieux

13/7 **Het dal van de zingende doden** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

14 **Agence 'Le Chat'** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

15/8 **Bestemming Mars** (Roc Meteor) Albert Weinberg

16 **La tragédie du Labrador** (Capitaine Walter) Fantoni (VS, agentschap ALI)

17/9 **De opstanding van Nostradamus** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

18 **Mon libraire est un gangster** (Commissaire Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

19/10 **De verovering van de maan** (Roc Meteor) Albert Weinberg

20 **Le toit de l'enfer** (Attila) Fernand Cheneval

21/11 **Roos en doorn** (Jan van Vlaanderen) Marcel Moniquet

22. **Quartier chinois** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

23/12 **Het beest van Gévaudan** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

24 **Neuf...dix...out! La mort monte sur le ring** (Félix) Maurice Tillieux

25/13 **Aviorix, de Gallier** (Aviorix) Marcel Moniquet

26 **Objectif H. 33** (Capitaine Walter) Fantoni (VS, agentschap ALI)

27/14 **De geheimzinnige planeet** (Roc Meteor) Albert Weinberg

28 **Baby Face** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

29/15 **Aviorix keert terug** (Aviorix) Marcel Moniquet

30 **Maroff perd et gagne** (Commissaire Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

31/16. **De grafrovers** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

32 **La bataille des pyjamas** (Attila) Fernand Cheneval

33/17 **De blauwe dwergen** (Aviorix) Marcel Moniquet

34 **Le phare de la mort** (Félix) Maurice Tillieux

35/18 **De wereld van de angst** (Roc Meteor) Albert Weinberg

36 **Hold-up** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

37/19. **Jacht op de V1's** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

38 **Le cinquième cadavre** (Félix) Maurice Tillieux

39/20 **Het raadsel van de vliegende ogen** (Aviorix) Marcel Moniquet

40 **Dopping pour Paméla** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

41/21 **Hinderlaag in een grot** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

42 **Un maillot de star** (Attila) Fernand Cheneval

43/22 **Aviorix ontmoet koning Ergon** (Aviorix) Marcel Moniquet

44 **Mon mort se porte bien** (Commissaire Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

45/23 **Aviorix en de drie reuzen** (Aviorix) Marcel Moniquet

46 **La peau du Chat** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

47/24 **Enteren, jongens!** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

48 **Ça barde au Night-club** (Leny Holt) Roland d'Argelès

49/25 **Op zoek naar water** (Aviorix) Marcel Moniquet

50 **Ces bons amis de l'Escale Bar** (Leny Holt) Roland d'Argelès

51/26 **Gevangen op Mars** (Roc Meteor) Albert Weinberg

52 **Concerto pour mitraillettes** (Commissaire Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

1956 ■ 12e jaargang

1 **Aviorix en de paardendoders** (Aviorix) Marcel Moniquet

2 **Le canari bleu** (Le Chat) Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

3/2 **Don Juan zoals hij was** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

4 **Drôle de cirque** (Attila) Fernand Cheneval

5/3 **De tragische bende** (De raadselen van de geschiedenis) Christo (=Christian Godard)

6 **Les chevaliers de l'apocalypse** (Félix) Maurice Tillieux

7/4 **Aviorix weigert een koninkrijk** (Aviorix) Marcel Moniquet

8 **La maison hantée** (Attila) Fernand Cheneval

ONDER - **Félix van Maurice Tillieux neemt vast afscheid....**

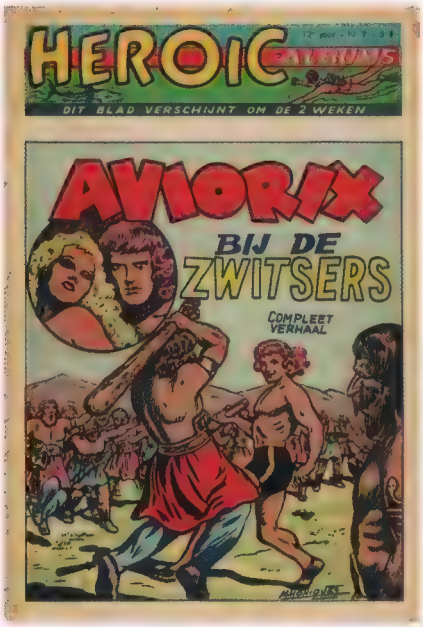

BOVEN - *Heroic-Albums 7*, 1956, met *Aviorix* van Marcel Moniquet.

RECHTSBOVEN - *Heroic-Albums 19*, 1956, met *Ginger* van Jidéhem (Jean de Mesmaeker).

RECHTS - *Nyoka, dochter van de rimboe*, het uit Amerika geïmporteerde vervolgverhaal op de achterpagina, 1951-1952.

ERNAAST - Het vervolgverhaal op de achterpagina *Het Sarawak gebied* van Léo Lyon (Fred Funcken) en Hector Hugo (Liliane Funcken), 1954-1955.

ONDER - Ginger van Jidéhem (Jean de Mesmaeker) in een strijdlustige bui.

9/5 **Het slachtoffer is getatoeëerd...**
(Kommissaris Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

10 **On a volé des cerveaux** (Félix)
Maurice Tillieux

11/6 **Het land van de vergeten mensen** (Roc Meteor)
Albert Weinberg

12 **Les fripouilles vont en enfer**
(Commissaire Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

13/7 **Aviorix bij de Zwitsers** (Aviorix)
Marcel Moniquet

14 **Marchandise interdite** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

15/8 **Cervantes** (De raadselen van de geschiedenis)
Christo (=Christian Godard)

16 **L'effroyable armée** (Félix)
Maurice Tillieux

17/9 **In het land van de reuzenvrouw** (Aviorix)
Marcel Moniquet

18 **La patronne veur du sang** (Attila)
Fernand Cheneval

19/10 **Er op los!** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

20 **Pas de pité pour le Père Noël** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

21/11 **Het spook en de kolonel** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

22 **Du rififi au palais** (Leny Holt)
Roland d'Argelès

23/12 **Aviorix en de kleine god Billop** (Aviorix)
Marcel Moniquet

24 **La résurrection du Potomac** (Félix)
Maurice Tillieux

25/13 **Wie is pope Gapon?**
(De raadselen van de geschiedenis)
Christo (=Christian Godard)

26 **Le train de minuit 3 est attendu**
(Commissaire Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

27/14 **De dood en de 4 vrienden** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

28 **Signé Macbeth** (Le Chat)
Michel Denys (Greg)

29/15 **Aviorix en de zieke Edueners** (Aviorix)
Marcel Moniquet

30 **Le gang des voitures volées** (Attila)
Fernand Cheneval

31/16 **De pestzuil** (De raadselen van de geschiedenis)
Christo (=Christian Godard)

32 **En chasse** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

33/17 **Aviorix in de vuurbergen** (Aviorix)
Marcel Moniquet

34 **Drôle de lune de miel** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

35/18 **De brigade leidt de dans**
(Kommissaris Maroff) Pierre Leika (=Kosc Fesco)

36 **Madame est servie** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

37/19 **Aviorix tegen Artogémar** (Aviorix)
Marcel Moniquet

38 **Les anges bleus** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

39/20 **De onvatbare doder** (Kommissaris Maroff)
Pierre Leika (=Kosc Fesco)

40 **Le caïd fait la culbute** (Commissaire Maroff)
Pierre Leika (=Kosc Fesco)

41/21 **Mata Hari** (De raadselen van de geschiedenis)
Christo (=Christian Godard)

42 **Noces de prince** (Attila)
Fernand Cheneval

43/22 **Aviorix in de tempel der mensenoffers** (Aviorix)
Marcel Moniquet

44 **Les yeux sont faits** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

45 **Le vrai Nostradamus**
Christo (=Christian Godard)

46 **L'affaire des bijoux** (Félix)
Maurice Tillieux

47 **Aviorix et la mort invisible** (Aviorix)
Marcel Moniquet

48 **Qui...se fait rouler?** (Ginger)
Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)

49 **Traqués sous la Révolution**
Christo (=Christian Godard)

50 **L'heritier a une sale tête** (Le Chat)
Michel Denys (=Greg/Michel Regnier)

51 **Aviorix chez la reine des Amazones** (Aviorix)
Marcel Moniquet

52 **La rafale est mon business** (Commissaire Maroff)
Pierre Leika (=Kosc Fesco)

Nummers van *Heroic-Albums* met een aparte Vlaamse en Nederlandse versie

1948 ■ **4e jaargang Vlaams-Nederlands**

33. **De Schorpioen te Londen** *Heroic-Albums 32*
35. **De tempel des doods** *Heroic-Albums 33*
36. **Verbannen naar Siberië** *Heroic-Albums 34*
37. **De gladiator** *Heroic-Albums 35*
41. **Tegen de Irokezen** *Heroic-Albums 36*

Vervolgverhalen op de achterpagina

Franstalige versie *(Héroïc-Albums)*

- **Johnny Wiking,** 1947-1949, door Bjorn Karlström,
- **Voyage dans un corps humaine,** 1949-1950, door een anonieme Zweed
- **Le crâne d'or,** 1950-1951, door Christo (=Christian Godard)
- **Nyoka, fille de la jungle,** 1951, (van agentschap ALI)
- **La soucoupe volante,** 1951-1952 (van agentschap ALI)
- **Joe Louis,** 1952 (van agentschap ALI)
- **Dick Tracy,** 1952, door Chester Gould
- **Franjo, simple vacher,** 1952-1953, door François-Joseph Herman
- **Les secrets de la Bastille,** 1953-1954, door C. de la Rochelle (Moniquet) & A. Thiery (=Guy Depière), uit *Bimbo*
- **L'écumeur des océans,** 1954, door François Parisot (=Fred Funcken) & Guy de Falais (=Guy Depière), uit *Bimbo*
- **Territoire de Sarawak,** 1954, door Léo Lyon (=Fred Funcken) & Hector Hugo (=Liliane Funcken)
- **Ginger et le collectionneur,** 1954-1955, door Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)
- **Le baron est fou** (*Ginger*), 1955-1956, door Jidéhem (=Jean de Mesmaeker)
- **La déesse blanche,** 1956, door Marcel Moniquet
- **Le crochet de boucher,** 1956, door Fernand Dineur
- **Intrigues au château** (*Tim Tom & Nick Mask*), 1956, door Fernand Cheneval; herplaatsing van een verhaal uit *Heroic* nr 17 van 1949

Nederlandstalige versie *(Heroic-Albums)*

- **Johnny Wiking,** 1947-1951
- **Nyoka, het meisje van de jungle,** 1951-1952
- **Joe Louis,** 1952-1953
- **Franjo, eenvoudige koejongen,** 1953-1954
- **De oceaanschuimer,** 1954-1955
- **Het Sarawak gebied,** 1955
- **Ginger en de verzamelaar,** 1955-1956

BOVEN - ***Heroic-Albums* 20, 1956, met *Le Chat/ De Kat* van Michel Denys/ Greg/Michel Regnier.**

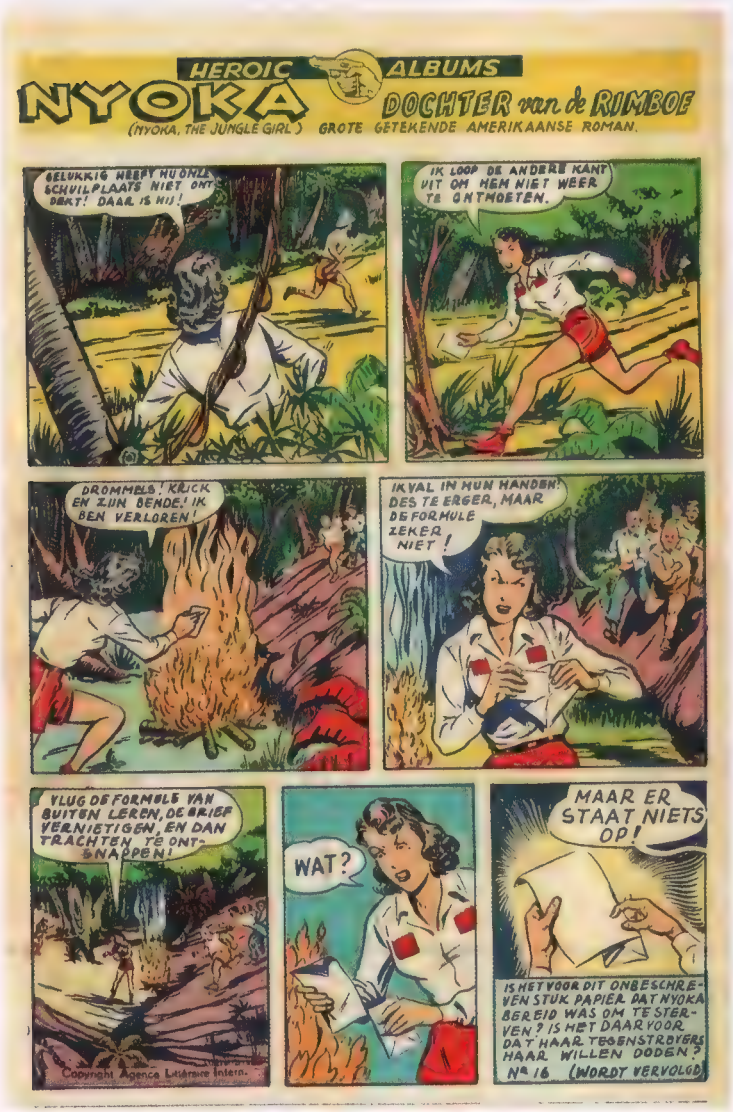
HEROIC ALBUMS
NYOKA
DOCHTER van de RIMBOE
(NYOKA, THE JUNGLE GIRL) GROTE GETEKENDE AMERIKAANSE ROMAN.
GELUKKIG HEEFT HUBERT SCHUILPLAATS NIET ONT-DEKT! DAAR IS HIJ!
IK LOOP DE ANDERE KANT UIT OM HEM NIET WEER TE ONTMOETEN.
DROMMELS! KRIJCH EN ZIJN BENDE! IK BEN VERLOREN!
IK VAL IN HUN HANDEN! DES TE ERGER, MAAR DE FORMULE ZEKER NIET!
VLUG DE FORMULE VAN BUITEN LEREN, DE BRIEF VERNIETIGEN, EN DAN TRACHTEN TE ONT-SNAPPEN!
WAT?
MAAR ER STAAT NIETS OP!
IS HET VOOR DIT ONBESCHREVEN STUK PAPIER DAT NYOKA BEREID WAS OM TE STERVEN? IS HET DAAR VOOR DAT HAAR TEGENSTRIJDERS HAAR WILLEN DODEN?
Nº 16 (WORDT VERVOLGD)
Copyright Agence Littéraire Intern.

CLEM EN SHORTY
ALLE LUCHTVER-VOER LM.
HET SARAWAK GEBIED
UITGEGEVEN TEKENVERHAAL
ILLUSTRATIES DE KUNSTSCHAAR
Léo Lyon
SCENARIO VAN
Hector Hugo
HET IS ALLEEN OMDAT WE GELD NODIG HEBBEN DAT WIJ ZULKE GEKKE OPDRACHTEN AANNEMEN... MAAR WELDRA ZULLEN WE KIESKEURIGER KUNNEN ZIJN EN RUBTIBER WERK DOEN IN DE U.S.A.!
JE HEBT GOED TE LACHEN. INTUSSEN BADEN WE IN ONS ZWEET OP YUFTIG MUL VAN HET HAASTE BESCHAAFDE DORP!
JA BIJVOORBEELD HET SMELTVERVOER VAN KIPPEN VOOR DE RESTAURANTHOUDERS VAN CHICAGO! ..WAT EEN SPANNEND LEVEN, MIJN BESTE CLEM!
DE HEL VAN SARAWAK
IS HET NOG VER VRIENDS?
NEE, WIJ GAAN DE PLAATS BEREIKEN WAAR IK DE PRAUW VOND.
DAAR IS ZE, RECHTS VAN ONS!...
HM.. ZE SCHUNT AL LANG IN HET WATER TE LIGGEN, MEER IS ER NIET UIT AF TE LEIDEN!...
EN TOCH..
DAT ZAND OP DE BODEM VAN DE PRAUW, IS VERMENGD MET VEEL MICA TERWIJL DE BEDDING VAN DE RIVIER ER WEER HEEL ANDERS UITZIET
DAT IS ZO, CLEM..
DE MAANSCHIJFERS DIE ZULLIE MICA NOEMT WORDEN ALLEEN MAAR GEVONDEN IN HOOG SARAWAK, DIEP IN HET CHINCHA-LAND!..
HIER IS DE KAART MIJN MEER VEEL ZEGGEND OVER DEZE STREEK! HET ZAL NIET GEMAKKELIJK ZIJN HUXLEY DAARTERUG TE VINDEN!
EN VOORAL NIET WANNEER ZIJN HOOFD REEDS TE DROGEN HANGT AAN DE HUT VAN EEN CHINCHA!
VREEMD, ZOALS ZU MEMBEM ONTVANGEN! IK VOEL ER WEINIG VOOR OM HUN VERZAMELING VAN ONTHOOFDEN TE GAAN VERRIJKEN!..
MIJN BESTE SHORTY, WE MOETEN DIE ARME HUXLEY TERUGVINDEN, IN ONZE KIST HEBBEN WE NIET VEEL TE VREEEN VAN DIE KOPPENSNELLERS.
Nº 16 - VERVOLGT IN VOLGEND NUMMER

Star Editie

ONDER - **In de laatste twee nummers van *Star Editie* verschenen verhalen die al in *Heroic-Albums* hadden gestaan: in nummer 17 *Getekend "De Schorpioen"* van Maurice Tillieux en in nummer 18 *De avonturiers van Senegal* van Fernand Cheneval.**

RECHTSONDER - **Omdat de uitgever van *Star Editie* ook de Nederlandse verspreider van de albums van *Kuifje* was, adverteerde hij regelmatig in *Star Editie*.**

Star Editie verscheen van februari 1948 tot juli 1949 en werd uitgegeven door W.A. Palm Boeken Import & Export. Alle strips zijn, op de laatste twee verhalen na, van Zweedse origine.

1 **De strijd met Mars** (Fred Sander) Jean Corno
2 **De strijd met het monster** (Fred Sander) Jean Corno
3 **De overwinning van Fred Sander** Jean Corno
4 **Willy Smart, de vrouwelijke koerier**
5 **Het geheim van de Doodsklippen** (Willy Smart)
6 **De redding van Willy Smart**
7 **De geheimzinnige uitvinding** (Nord & Sven)
8 **Negen maal de dood ontsnapt!** (Nord & Sven)
9 **Het doel bereikt!** (Nord & Sven)
10 **Een geheimzinnige reis** (Sven, Sandra & dr. Scieg)
11 **In de greep der bacterie** (Sven, Sandra & dr. Scieg)
12 **Een strijd op leven en dood** (Sven, Sandra & dr. Scieg)
13 **Buffalo Bill trekt ten strijde**
14 **In de macht der Indianen** (Buffalo Bill)
15 **Buffalo Bill contra El Pedro**
16 **Buffalo Bill de onoverwinnelijke**
17 **Getekend 'De Schorpioen'** Maurice Tillieux
18 **De avonturiers van Senegal** Fernand Cheneval

In het laatste nummer wordt het verhaal *De gladiator* door Tillieux aangekondigd; dit is echter nooit verschenen.
Tussen de nummers 6 en 7 verscheen het **Zomernummer 1948** (heeft als titel zowel *Heroic-Albums* als *Star Editie)* met de verhalen:
- **Het geheim van de atoombom** Fernand Cheneval
- **Ohio, de kleine nikker** (sic)

Joe Murray (=Raymond De Meulenaere) overgenomen uit nummer 2 van *Heroic-Albums*.
In het laatste nummer wordt reclame gemaakt voor *Star Album 1*, waarin de eerste twaalf afleveringen zijn gebundeld, plus het Zomernummer.

Verhalen die zowel in *Star Editie* als in *Heroic-Albums* zijn verschenen

1948 ■ 4e jaargang Heroic-Albums
32 **Getekend 'De Schorpioen** = *Star Editie 17*
34 **De avonturiers van Senegal** = *Star Editie 18*
38 **De strijd met Mars** (Fred Sander) = *Star Editie 1*
39 **De strijd met het monster** (Fred Sander) = *Star Editie 2*
40 **De overwinning van Fred Sander** = *Star Editie 3*

1949 ■ 5e jaargang Heroic-Albums
1 **Willy Smart, de vrouwelijke koerier** = *Star Editie 4*
2 **Het geheim van de Doodsklippen** (Willy Smart) = *Star Editie 5*
3 **De redding van Willy Smart** = *Star Editie 6*
4 **De geheimzinnige uitvinding** (Nord & Sven) = *Star Editie 7*
5 **Negen maal de dood ontsnapt!** (Nord & Sven) = *Star Editie 8*
6 **Het doel bereikt!** (Nord & Sven) = *Star Editie 9*

Het verhaal in *Star Editie 10, 11* en *12* is in de Franstalige versie *Héroïc-Albums* verschenen als vervolgverhaal, onder de titel **Voyage dans un corps humain**, van nummer 32 in 1949 tot en met nummer 10 in 1950.

DE AVONTUREN
van
KUIFJE
Slechts f 4.25 per deel
ALTIJD EVEN SPANNEND!
Formaat: 23 x 30; in 4 kleuren, stevig kartonnen band met linnen rug
DE SCHAT v. d. SCHARLAKEN RACKHAM
DE KRAB MET DE GULDEN SCHAREN
DE ZEVEN KRISTALLEN BOLLEN
DE GEHEIMZINNIGE STER
KUIFJE IN CONGO
DE BLAUWE LOTUS
HET GEHEIM VAN DE EENHOORN
DE SCEPTER VAN OTTOKAR
DE ZWARTE ROTSEN
KUIFJE IN AMERIKA
Bestellingen:
W. A. PALM BOEKEN IM- & EXPORT C.V., Zeestraat 85-E, 's-Gravenhage, telefoon 111490, postgiro-nummer 423910
Na ontvangst van f 4.25 per postwissel of giro, volgt onmiddellijk franco toezending van het gevraagde deel.

LINKS, VAN BOVEN NAAR BENEDEN -

- *Star Editie 1*, 1947.
- *Star Editie 7*, 1948.
- *Star Editie 14*, 1948.
- Willy Smart, die haar avonturen beleefde in *Star Editie 4*, *5* en *6*, en later in *Heroic-Albums 1*, *2* en *3* in 1949.
- *Star Editie Zomer Nummer 1948*, met het verhaal *Het geheim van de atoombom* uit *Heroic-Albums 2*, 1945.

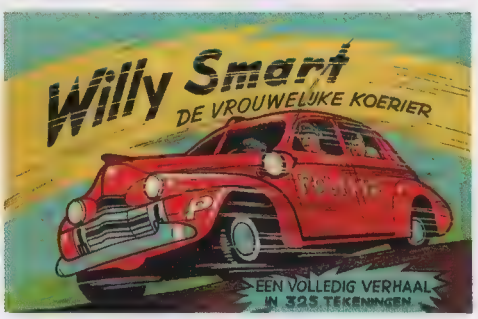

ONDER - *Signaal 3* en *Signaal 6*, met verhalen van *Luc Condor* van Albert Weinberg.

Signaal

Enkele verhalen uit *Heroic-Albums* zijn, vermoedelijk rond 1955, in het Nederlandse tijdschrift *Signaal* verschenen, uitgegeven door Nooy's Drukkerij-Uitgeverij, Zaandam (met dank aan Albert Tol).

1 **Omsingeld door de Mau-Mau** (Luc Condor) *Heroic-Albums 21*, 1953
2 **De Witte Tijgerkat** (Luc Condor) *Heroic-Albums 21*, 1950
3 **De schrik van de jungle** (Luc Condor) *Heroic-Albums 25*, 1950
4 **Bestemming Nairobi** (Luc Condor) *Heroic-Albums 16*, 1953
5 **Satana Jack** (Angel Roy) *Heroic-Albums 22*, 1953
6 **Petroleum van Abadan** (Luc Condor) *Heroic-Albums 19*, 1953

Een 7e deel is aangekondigd, maar het is niet bekend of dit daadwerkelijk is verschenen:

7 **Aanval op de trein** (Angel Roy) *Heroic-Albums 9*, 1953

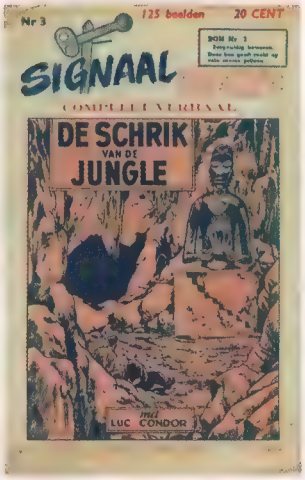

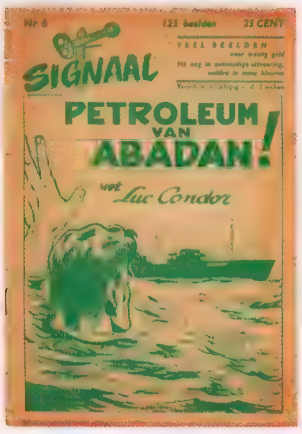

[DE BOVENTOON]

Het Tuitel complex

Wasco
Scratch 2015
ISBN 978-94-92117-32-8
Prijs € 29,90
128 pagina's
Kleur (hk)

EINDELIJK!

Na zeker 25 jaar small-press is er eindelijk een boek van **Wasco** (pseudoniem van **Henk van der Spoel**) uit bij een uitgever. Het is een mooie hardekaftuitgave geworden met de titel *Het Tuitel complex*. Dat is alvast een goede naam, want de verzameling van werken die in het boek te vinden zijn doet een goedaardige vorm van geestesziekte bij de verwekker vermoeden.
Nederland kent niet veel tekenaars die zó rechtlijnig blijven experimenteren op basis van een paar vaste elementen. Maar hoewel de werken van Wasco vanuit het ene perspectief wat star kunnen lijken, blinken ze binnen deze door de tekenaar zelf vastgestelde regels juist uit vanwege hun originaliteit. Het resultaat lijkt misschien op het eerste gezicht wat simpel, maar na een aantal pagina's word je geleidelijk het werk ingetrokken. Samen met het bekende figuurtje Tuitel reizen je ogen over en door de platen. Wasco blijkt in staat de kijker door middel van beeld iets te leren over wat beeld is, en precies dàt is de waarde van zijn werk. Wasco's strips zijn beelden over beeld en verhalen over verhalen vertellen. Daarnaast wordt in dit boek de grens tussen kunst en strip op een originele manier ter discussie gesteld in de op Mondriaan geïnspireerde platen. Niet via een claim dat strip ook serieus genomen moet worden, maar juist door middel van het op een creatieve manier niet zo serieus nemen van kunst.
De kleine boekjes die Wasco eerder zelf uitgaf, gaven het gevoel een artefact, een kunstwerkje, in handen te hebben. Dat gevoel ontbreekt bij deze bundeling, maar het grote voordeel is dat het werk van Wasco door deze uitgever een groter publiek kan bereiken. RSp

Afscheid van een sympathieke Egyptische jongen

De uitroeptekens staan voor de volgende waardeoordelen:

!!!!! grote klasse!
!!!! kopen!
!!! middenmoot
!! mwâh
! kastvulling
... door 't putje

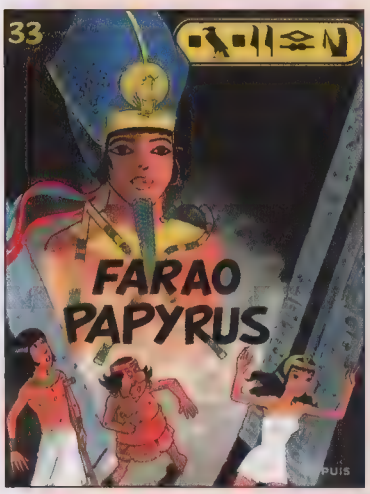

Ruim veertig jaar geleden verschenen de eerste avonturen van Papyrus, de Egyptische jongen van eenvoudige komaf die het heeft geschopt tot lieveling en beschermer van de dochter van de farao Lief-er-Theti. Nu, in 2015, wordt met deel 33 een punt gezet achter diens belevenissen. En dat is, gezien de leeftijd van auteur **Lucien de Gieter**, namelijk 83, natuurlijk ook prima te verklaren. Deze Belg heeft weliswaar meer getekend, met name voorafgaand aan de start van *Papyrus*, maar zal voor altijd aan deze serie worden gekoppeld. Natuurlijk is er in stijl wel het een en ander veranderd, maar qua verhalen, vriendelijkheid, toegankelijkheid en thema's is er in die veertig jaar nauwelijks iets aangepast aan deze jeugdstrip. Papyrus is en blijft een vriendelijk kereltje dat in de loop der jaren en albums een groepje vaste vrienden (en vijanden) om zich heen heeft verzameld.

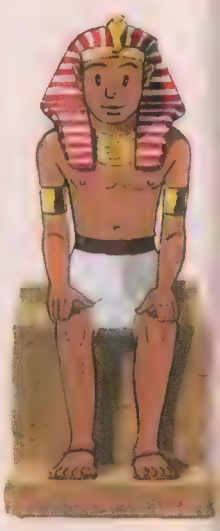

DOOR HET GROTE AANBOD NIEUWE STRIPS MOETEN WE SOMS WORSTELEN MET DE RUIMTE OP DE BOVENTOON-PAGINA'S. DAAROM PLAATSEN WE OP ONZE WEBSITE **WWW.STRIPSCHRIFT.NL** SOMMIGE RECENSIES DIRECT ONLINE.

Kassie en zijn vrienden

Van Oostenbrugge & Frinsel
De Banier 2015
ISBN 978-94-6278-201-3
Prijs €5,95
32 pagina's
Kleur (sk)

Rechtzinnige strip

Een reformatorisch stripverhaal, spelend in de Amsterdamse Jordaan, tegen een vijftigerjarendecor. Kassie is de zoon van een kroegbaas, die in zijn zoon de gedroomde opvolger ziet. Het ventje is daar nog niet mee bezig. Hij is met zijn vrienden gelukkig door de lagere school heen gekomen. Zij besteden hun vrije tijd met typische jongensstreken, zoals het varen op een vlot door de Amsterdamse grachten.

Kassie komt in gewetensnood als hij op straat de getuigenis hoort van een voormalig bokser die is aangeraakt door Jezus Christus. Hij wil zijn nieuwe inzichten delen met zijn vrienden en ouders. Hij vangt echter bot. Steeds weer wordt hij getrokken naar de leer, die Het Leger des Heils uitdraagt. Het zal zijn levenspad definitief beïnvloeden.

Oorspronkelijk auteur **J.J. Frinsel** schreef onder meer christelijke kinderboeken en is verbonden met de Pinkstergemeente. Het taalgebruik in het stripverhaal is plat Amsterdams, bargoens en algemeen beschaafd Nederlands. Zijn rechtzinnige stijl is evident. Tekenaar **Daan van Oostenrugge** werkt in dit album in een semi-realistische stijl. RB

In dit laatste album gebeurt bijna waar Papyrus stiekem al heel lang van droomt. Hij wordt zelf farao. Hoewel hij zich dat liever ziet worden door een huwelijk met de prinses komt hij dit keer via een slinkse manier bijna aan de macht. Hij wordt misbruikt om een opstand te ontketenen met als doel anderen de macht weer te laten overnemen. Ook deze avonturen gaan zoals gebruikelijk weer gepaard met de nodige misverstanden, mysterieus verklede types, grappen en grollen. Echt spannend wordt het nooit, al zal de jongere doelgroep daar waarschijnlijk anders over denken. Al met al kan worden geconcludeerd dat het mooi is geweest en we bedanken De Gieter met alle egards voor meer dan een half leven strips maken. TdK

Papyrus 33: Farao Papyrus

De Gieter
Dupuis 2015
ISBN 978-90-314-3397-1
Prijs €6,50
48 pagina's
Kleur (sk)

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Een gouden greep

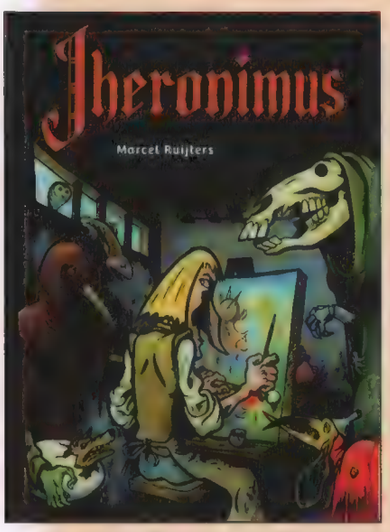

In 2016 is het vijfhonderd jaar geleden dat Jeroen Bosch overleed. Naar aanleiding van deze gebeurtenis gaf de stichting Jheronimus Bosch 500 aan Stripschapprijswinnaar **Marcel Ruijters** de opdracht om een boek over het leven van de befaamde schilder te maken. Ruijters is actief als stripmaker en illustrator sinds 1988. Hij werd bekend door drie albums over het volkje de Troglodytes, en gaf daarmee zijn voorliefde voor duistere en mismaakte wezens aan. Tien jaar later brak hij internationaal door met in houtgravurestijl getekende middeleeuwse verhalen. Kortom de uitgelezen kandidaat voor deze megaklus.
Vier jaar heeft de auteur aan dit monumentale werk gearbeid. Zijn grafische roman *Jheronimus* verscheen in september 2015 en is door Lecturis prachtig uitgegeven.
Jheronimus bestaat uit zes hoofdstukken die elk een deel uit het leven van Jeroen Bosch beslaan. De karikaturale tekeningen passen uitstekend bij de wreedheden en het levendige straatleven van zijn tijd. De rauwheid van de late middeleeuwen spat van de pagina's af. Zeker wat sfeer betreft vertonen de tekeningen van Marcel Ruijters overeenkomsten met het werk van Jeroen Bosch. En die verwantschap zorgt ervoor dat *Jheronimus* een zeer geslaagde grafische

Voor de gehelden breidt de buitenwereld hoek. Ze gedragen zich als een kuiten in één er...
Men zegt dat men in het hiernamaals terugkeert in het lichaam van een 3e jarige.
Ja, met alle waanzinnige die bij de hoftuil horen - alsdus de verschrompeldè monniken die zo jaloers op ons zijn, de jongs!
Voor hen is de hemel der zonde!

RIK RINGERS

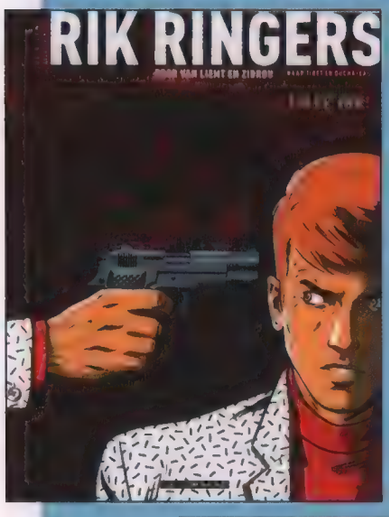

Klassieke stripreeks krijgt geslaagde facelift

Eigenlijk was Olivier Wozniak uitverkoren om de nieuwe maker van *Rik Ringers* te worden na het overlijden van Tibet in 2010. Maar uitgeverij Lombard koos te elfder ure voor het duo **Simon van Liemt** en **Zidrou**. Zij mochten een nieuwe serie in een nieuwe stijl opzetten, net zoals dat bij *Michel Vaillant* en *Bob Morane* is gebeurd.Het eindresultaat mag er wezen. *R.I.P., Rik!* is een ingenieus, bruisend en heftig avontuur, waarin aartsvijand de Kameleon, ex-inspecteur Muller, opduikt. Hij heeft de ultieme wraak op speurneus Rik Ringers bedacht door als een 'body double' het aanstaande huwelijk van commissaris Baardemakers op een gruwelijke wijze te willen versjteren. En passant deelt hij ook nog het bed met Nadine die niet in de gaten heeft dat ze met een verkeerde Rik tussen de lakens is beland.

TCHLAC
BWAH, WAT STINKT HET HIER!
CLC
DAT KADAVER MOET HIER ZO SNEL MOGELIJK WEG...
PLUM, PLUM ...
WAT HANGT-IE DAAR NOOL ZO ONDERSTE-BOVEN.
"ZO ONDERSTEBOVEN, HAAST NIET TE GELOVEN..."
BLOCH
KAMELEON, SCHURK. IK ZAL JE LATEN BOETEN VOOR WAT JE MIJN KAT HEBT AANGEDAAN.
NATUUR-LIJK.

Scenarist Zidrou *(nom de plume* van **Benoît Dousier**) heeft er voor gekozen dit eerste avontuur nieuwe stijl in de woelige eind jaren 1960 te situeren. Tekenaar Van Liemt *(Bezweringen)* hanteert een soepele, meer realistische stijl dan Tibet. Het eindresultaat is een onderhoudend, met vaart verteld avonturenverhaal.
Lombard was zó enthousiast over het eindresultaat dat de auteurs de opdracht kregen de serie voort te zetten. Terecht!
De avonturen van de oorspronkelijke makers Tibet en Andé-Paul Duchâteau begonnen steeds grotesker en gekunsteld te worden. Deze doorstart kan nog jaren mee. RS

De nieuwe avonturen van Rik Ringers 1: R.I.P., Rik!

Van Liemt & Zidrou
Lombard 2015
ISBN 978-90-5581-890-7
Prijs €7,50
56 pagina's
Kleur (sk)

Jheronimus

Ruijters
Lecturis 2015
ISBN 978-94-6226-149-5
Prijs €19,95
160 pagina's
Kleur (hk)

roman is geworden. De opdracht voor deze biografie aan Marcel Ruijters geven is een gouden greep van de Stichting Jheronimus Bosch 500 gebleken. BP

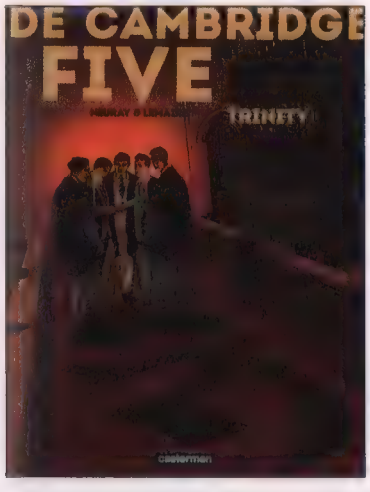

De Cambridge Five 1: Trinity

Neuray & Lemaire
Casterman 2015
ISBN 978-90-303-7111-3
Prijs €7,50
48 pagina's
Kleur (sk)

Landverraad

Na het tweeluik *De kozakken van Hitler* belanden Kolia Krasnov en John MacDonald bij Sir Anthony Blunt, het laatste nog levende lid van de Cambridge Five. Deze club bevoorrechte studenten, met verder Kim Philby, Guy Burgess, Donald Maclean en John Cairncross, hield zich in de jaren 1940 en 1950 bezig met spionage voor de toenmalige Sovjet-Unie. In dit eerste deel wordt uit de doeken gedaan hoe de vijf tot dit landverraad kwamen. In hun ogen kon de gruwelijke armoede onder de arbeidersklasse alleen door een communistisch systeem worden bestreden.
Het tekenwerk van **Olivier Neuray** is prima, al lijkt Guy Burgess de ene keer meer op Cary Grant dan de andere keren. Het scenario van **Valérie Lemaire** zit goed in elkaar; wat echter stoort zijn de vertaalfouten en de onjuiste spelling van namen, bij voorbeeld Margaret Tatcher (Thatcher).
De Cambridge Five 1 is desondanks en prettig leesbaar en historisch verantwoord album. BP

ADVERTENTIE

Bul Super
Stripboekhandel
– sinds 1976 –
Vanouds de grootste!

De mooiste Nederlandstalige webshop voor al uw stripalbums.

Welkom op het nieuwe
www.bulsuper.nl

ADVERTENTIE

Yendor
Stripboekenwinkel anno 1977

Korte Hoogstraat 16
3011 GL Rotterdam
Nederland

010-4331710
info@yendor.nl

of bestel online
www.yendor.nl

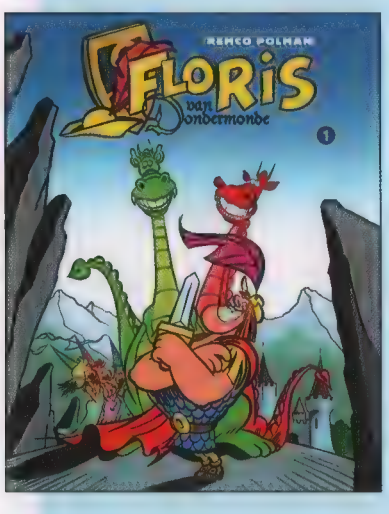

Middeleeuws topvermaeck

Floris van Dondermonde van Remco Polman is één van de leukste strips uit *Eppo*. Het is een vette pastiche op het fenomeen 'ridder uit de middeleeuwen' met veel slapstick, grappen over seks en verrassende plotjes. Naast de zwaardtrekkende en luitbespelende ridder Floris en zijn jonkvrouwen in kastelen, ontbreken ook de nar en de draken niet, alsook andere ridders, wereldlijke en geestelijke machthebbers en wat je nog meer bij een middeleeuws hof aantreft. Leuk detail is ook het aangepaste, zogenaamde taalgebruik uit die tijd (de ridder tegen een 'draec': 'Ic, Floris van Dondermonde, gebied je de joncvrouwe te laten gaen').

'Hoofse perikelen' noemt uitgeverij Don Lawrence Collection de korte gags en de langere humoristische verhalen die in deze eerste bundel staan. Het album won eerder dit jaar een Stripschappenning voor Album van het jaar 2015, categorie 'Nederlands avontuur en vermaak'.

Floris van Dondermonde 1: Heer Floris steekt de draak

Polman
DLC 2014
ISBN 978-90-8886-188-8
Prijs €8,95
48 pagina's
Kleur (sk)

In de schaduw van de Rothschilds

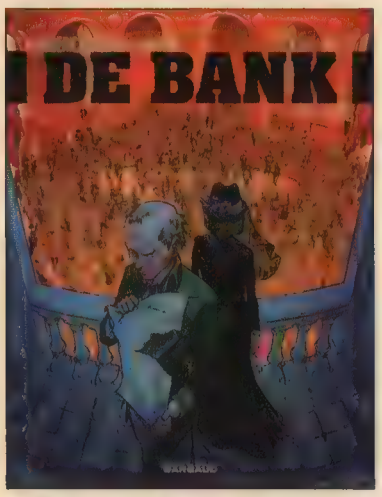

Deze familiekroniek begint in 1815 in Londen waarheen Charlotte en haar broer Christian de Saint-Hubert zijn gevlucht voor de terreur van de Franse revolutie. Omdat ze al hun bezittingen zijn kwijtgeraakt dienen ze op een vernederende wijze in hun levensonderhoud te voorzien: zij als societyprostituee en hij als assistent-duivenmelker. Voorkennis over de afloop van de Slag bij Waterloo – via De Rothschilds – maakt Charlotte vermogend en doet Christian in het gevang belanden. Dit is het begin van een intense vete tussen beiden.

De bank is even knap getekend door **Julien Maffre** als geschreven door **Pierre Boisserie** en **Philippe Guillaume** en biedt een inkijk in het ontstaan van de bewegingen van het grote geld en de economische progressie in de 19e eeuw in Frankrijk, de aanleg van spoorwegen, de pacificatie en de ontwikkeling van Algerije. Het eerste deel wordt ingeleid door **Jean Dufaux** en de twee delen zijn uitgebreid van documentatie voorzien. Beide albums – in deel 1 domineren de

De bank 1: 1815-1848 Eerste generatie 1
De bank 2: 1815-1848 Eerste generatie 2

Boisserie & Guillaume & Maffre
Dargaud 2015
ISBN 978-90-8558-362-2 (deel 1)
ISBN 978-90-8558-374-5 (deel 2)
Prijs €7,95
56 pagina's
Kleur (sk)

[EN VERDER]

Antarctica 2: Overwintering (Bartoll/Kölle, Ballon Media). Dit verhaal, in uiteindelijk drie delen, is gebaseerd op de reisverslagen van de poolreizigers Amundsen en Scott. De mooie platen van Bernard Kölle zijn gemaakt naar een scenario van Jean-Claude Bartoll. Eerder werkten ze samen aan de serie *Diamanten*. BP

Arman & Ilva 2: Het bevroren verleden (Thé/Hartog van Banda, Sherpa). Heerlijke aflevering van het altijd kibbelende duo Arman en Ilva. Al snel na aankomst op een vakantie-adres verdwijnt Ilva spoorloos. Arman vindt een spoor en belandt in een diffuse wereld waarin het geheim van de eeuwige jeugd wordt nagejaagd. Met een zeer uitgebreid fotodossier van Thé Tjong-Khing op jonge leeftijd in Indonesië. TdK

Asterix 36: De papyrus van Caesar (Ferri/Conrad, Albert-René). Dit tweede album van het nieuwe auteursduo in het post-Uderzotijdperk is losjes gebaseerd op de Wikileaks-affaire met Julian Assange, die in de strip optreedt als de gewetenloze primeurjager Polemix. Hij weet met behulp van de Numibische kopiist Bigdatha een kopie van een vertrouwelijk stuk van Caesar te redden en houdt zich schuil in het Gallische dorpje van Asterix en Obelix. En er zijn méér knipogen naar de hedendaagse digitale maatschappij in dit frisse en leuke *Asterix*-avontuur. RS

De bank 3: 1857-1871 – Tweede generatie (Boisserie/Guillaume/Kerfriden, Dargaud). Interessante strip over het ontstaan van de grootbanken en de problemen die ze ondervonden in de 19e eeuw in Parijs. Erg zachtzinnig ging het er niet aan toe. RS

Barracuda 5: Kannibalen (Jérémy/Dufaux, Dargaud). Verschillende partijen zoeken de machtige Kashar-diamant die verborgen is door kapitein Blackdog. Deze piratenstrip is mooi getekend en kent verschillende

De humor doet denken aan die uit *Dirkjan* van Mark Retera. Niet verwonderlijk, omdat Remco Polman al sinds 2003 betrokken is bij het bedenken van *Dirkjan*-grappen en samen met Wilfred Ottenheijm in 2010 de korte animatiefilm *Dirkjan heerst!* regisseerde. Hij kent Retera al lange tijd; Polman was begin jaren 1990 één van de oprichters van het stripblad *Iris*, waarin ook *Dirkjan* stond. Aan Retera dus de eer om het voorwoord (met goedkeuring van Dirkjan) voor deze eerste bundel van *Floris van Dondermonde* te schrijven.
Samen met Ottenheijm richtte Polman overigens in 1999 de animatiestudio Mooves op; zijn compagnon heeft als schrijver ook meegewerkt aan dit eerste album van *Floris van Dondermonde*. Zo hebben ze allemaal een duit in het zakje gedaan. RS

De Rothschilds en in deel 2 maken de De Saint-Huberts elkaar het leven zuur – zijn gelijktijdig verschenen en deze eerste generatie eindigt in 1848. Deel 3 en 4 (in voorbereiding) gaan over de tweede generatie en bestrijken de periode 1857-1871. De tekeningen in dit tijdvak zullen worden verzorgd door Malo Kerfriden. Deze voorbeeldige reeks zal zich – volgens de tekst op de achterzijde – voortzetten tot het einde van de 20e eeuw. Als de kwaliteit van de volgende delen zich kan meten met de eerste twee is dit een uitermate prettig vooruitzicht. BP

verhaallijnen; jammer alleen dat Dufaux meent magische elementen te moeten inbouwen. TdK

Het bloed van lafaards 2: De slager (Delitte, Casterman). Jean-Yves Delitte is een officiële schilder van de Franse marine. Ook in deze thriller, die zich onder meer afspeelt op het zestiende-eeuwse Java, staan weer prachtige schepen afgebeeld. De VOC duikt ook nog op. RS

De Campbells 3: De gijzelaar (Munuera, Dupuis). Deze sierlijk getekende strip start als vader Campbell teruggetrokken leeft met twee dochters, krampachtig proberend het verleden – met daarin een vermoorde echtgenote – te vergeten. Het verhaal, vooruitkijkend en terugblikkend, wordt met horten en stoten verteld en blinkt niet uit in begrijpelijkheid. TdK

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Geef met Kerstmis een Kresse-boek cadeau !

Arendsoog

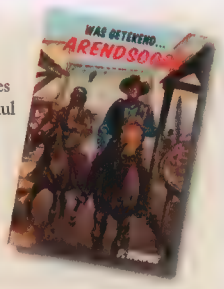

Vanaf 1961 tot 1980 tekende Hans Kresse voor elk nieuw Arendsoogboek een omslagillustratie en een aantal illustraties in zwart-wit. Speciaal voor het striptijdschrift *Pep* schreef Paul Nowee vier korte verhalen van Arendsoog:
– De goudzoeker van Memphis-City
– Het raadsel van de Rode Rivier
– Strijd om de Woodson-ranch
– Onschuldig verdacht
Deze verhalen werden in feuilletonvorm geplaatst en per aflevering fraai geïllustreerd door Hans Kresse, in prachtige kleuren.
Voor de boekuitgave van deze verhalen is het gelukt de meeste originele tekeningen – ruim 80 – te achterhalen en daarvan te reproduceren. Prijs, incl. verzendkosten: € 50.

Kasteelverhalen

verbeeld door Hans G. Kresse en naverteld door Julius de Goede.

Deze kasteelverhalen en andere geschiedenissen spelen zich af in een ver verleden. Ze vormen een bonte mengeling van historische gebeurtenissen, sagen, legenden en ontdekkingsreizen.
In het weekblad *Revue* verschenen deze verhalen vanaf 1956 tot 1960 onder de titel *Van tinnen en transen, Avontuur en romantiek op en rond de Zuiderzee, Avontuur voor de boeg, Onze voorvaderen op vrijersvoeten.*
Kresse maakte bij elk verhaal een fraaie illustratie in zijn eigen kenmerkende stijl.
Prijs, incl. verzendkosten: € 49,50.

Kijk op www.uitgeverij-panda.nl of vraag meer informatie.
Telefoon: 070 3615393, E-mail: info@uitgeverij-panda.nl

EEN BOODSCHAP VAN PRINS WILLEM FREDERIK, SIRE.
EN WAT WIL JOUW PRINS?
CONSUL? DAT DOEN WE NIET MAAR . HM . HIJ WIL EEN VERGOEDING...
...VOOR DE ORANJEBEZITTINGEN DIE DOOR MIJ IN BESLAG ZIJN GENOMEN.
58

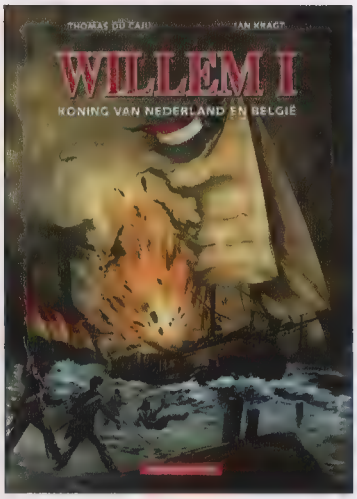

Het leven van Willem I knap samengevat

Met steun van het Algemeen-Nederlands Verbond en het Nationaal Archief publiceerde stichting Eureducation als tiende album in hun voor het onderwijs bedoelde uitgaven een beeldverhaal over koning Willem I. Oogmerk van de stichting is 'jongeren in Europa deelgenoot maken van elkaars cultuur en geschiedenis'. Het leven van Willem I is daartoe bij uitstek geschikt.

Dat de bij geboorte tot het stadhouderschap van de Republiek voorbestemde Oranjeprins in 1815 koning werd van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (nu Nederland, België en Luxemburg), was namelijk één van die onvoorspelbare resultaten van de Europese revoluties en oorlogen rond 1800.

Menige illustratie toont strijdende partijen: patriotten en orangisten, het Franse revolutionaire leger, Napoleons door de Russische sneeuw ploegende 'Grande Armee', Engelsen, Nederlanders en Pruisen die de Franse keizer bij Quatre-Bras en Waterloo verslaan (met een glansrol voor de latere Willem II), barricadebeklimmende Brusselaars, het Noord-Nederlandse regiment dat Antwerpen beschiet, Fransen die voor de Belgen de citadel veroveren.

Vat het maar eens samen op 48 pagina's, daarbij ook nog aandacht bestedend aan de rol van de Europese mogendheden op het Congres van Wenen en tijdens de Belgische revolutie, en aan de lawine van wetgeving die Willem I, na twee decennia van omzwervingen over het continent en een kortstondige regeerperiode over enkele onteigende rooms-katholieke gebieden in Duitsland, over zijn onderdanen in Noord en Zuid uitstortte: besluiten over de aanleg van kanalen, het stimuleren van industrie en nijverheid, de instelling van koninklijke onderscheidingen, de oprichting van de Nederlandsche Handel-Maatschappij, de exploitatie van Java onder de condities van het cultuurstelsel, de heropvoeding tot nuttige burgers van armen, landlopers en veroordeelden, de reglementering van de kerken, de taalwetten en de belastingen. Ook de familieverhoudingen worden niet vergeten: Willems huwelijk met zijn nicht Mimi en de ruzies met zijn opvolger, de Held van Waterloo, die tot ontzetting van zijn vader in 1830 bijna een Belgische kroon uit handen van de opstandelingen aanvaardde.

Een bijbehorend, gratis te downloaden lespakket maakt de scholieren met slimme vragen nader vertrouwd met de gecompliceerde materie. Zij zouden een aparte les kunnen vullen met het identificeren van de vele schilderijen en tekeningen uit de periode Willem I die tekenaar Thomas Du Caju in de pagina's heeft verwerkt: het stripverhaal lag in zekere zin al klaar. Scenarist Jan Kragt lukte het de compacte politieke geschiedenis met enkele grappen te verlevendigen. Een prestatie.

Jeroen Koch

Willem I – Koning van Nederland en België

Du Caju & Kragt
Eureducation
2015
ISBN 978-94-91447-20-4
Prijs € 6,95
48 pagina's
Kleur (sk)

Jeroen Koch is historicus, verbonden aan de Universiteit Utrecht. In november 2013 verscheen bij Uitgeverij Boom zijn biografie van Koning Willem I, het eerste deel van de drie koningsbiografieën die in opdracht van het Prins Bernhard Cultuurfonds werden geschreven.

[EN VERDER]

Hier (McGuire, Oog & Blik/Bezige Bij). Een intrigerende, bizarre grafische roman. Het verhaal gaat over een specifieke locatie, en wel een hoek van een kamer, en wat zich daar allemaal afspeelt in een periode van honderdduizenden jaren. De auteur werkt regelmatig voor *The New Yorker* en zijn tekeningen verschenen onder meer in *The New York Times* en *Le Monde*. BP

De Kat 3: Op en top de Kat (Geluck, Blloan). Dit deel lijkt veel op het eerder verschenen materiaal. De verrassing is ervan af: slechts één op de tien grappen komt aan. In het Franse taalgebied kant men er wellicht harder om lachen. BP

Oorlogsvrouwen 3: Berthie Albrecht (Ulcer/Hautière/Laboutique/Polack, Casterman). Wie deed wat? Het idee is van Emmanuelle Polack, het scenario is van Régis Hautière en Francis Laboutique, en de tekeningen zijn van Ulcer. Sober opgetekend relaas van een dappere Franse verzetsstrijdster, die uiteindelijk in haar cel zelfmoord pleegde. Deel drie in een reeks van vier, alle handelend over sterke vrouwen in oorlogstijd met een onverzettelijke wilskracht. BP

De platenspeler (Beuchot/Zidrou, Lombard). Dromerig verhaal met veel sfeerbeelden over de violist Eugène Ysaÿe die een bezoek brengt aan familie in Congo. Hoewel er feitelijk niet veel meer gebeurt dan een kennismaking met de bediende Platenspeler, puur in dienst om nieuwe grammofoonplaten op te zetten, een geboorte en wat angstige dromen, boeit het verhaal van begin tot eind. TdK

Rosa 1: De weddenschap (Dermaut, Ballon Media). Boeiend begin van een tweeluik dat zich afspeelt in een Normandisch dorpje begin 20e eeuw. Sterke vrouw neemt een aantal dorpelingen de maat inzake hun viriliteit

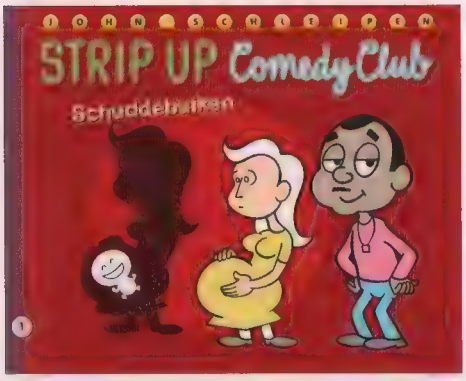

Strip Up Comedy Club 1: Schuddebuiken

Schleipen
Strip2000 2014
ISBN 978-90-70060-84-8
Prijs € 9,95
96 pagina's
Kleur (sk)

Stand-up comedy in stripvorm

Het boek is al enige tijd uit, maar verdient toch nog wat aandacht. **John Schleipen** is een beetje een alleskunner: cabaretier (Crème Fraîche), animator, tekstschrijver, componist en vormgever. Met *Strip Up Comedy Club* combineert hij een aantal van zijn vaardigheden en debuteert hij als stripmaker. Van 2005 tot 2012 werd deze strip in *Spits* gepubliceerd. Het boekje staat vol met typische stand-up comedy-grappen, gegroepeerd rond een beperkt aantal, min of meer actuele, thema's: de crisis, kinderen, onderwijs, het internet, de vergrijzing en gezondheidsperikelen. De humor laat zich wonderwel vertalen naar drieplaatjes-stroken en is van gemiddeld behoorlijk niveau (met uitzondering van de flauwiteiten over bejaarden).

De vormgeving van de strip stelt helaas niet veel voor: het stand up-comedy-decor bestaat slechts uit een gordijn (waarvan de tint wisselt per thema) met daarvóór wisselende personages die de grap vertellen. Het tekenwerk is adequaat, maar eenvoudig en het nimmer wisselende camerastandpunt doet je op den duur bijna vergeten dat je een strip aan het lezen bent. De vormgeving van het boekje zelf daarentegen is, behalve fraai, ook erg leuk gevonden: het heeft de structuur van een stand-up comedy-avond, met ondermeer een pauze halverwege, een zwarte achtergrond en een digitale klok in plaats van paginanummers.

Bij stand-up comedy is een avond al gauw te veel van het goede; zo ook met dit boekje. Lees het niet in één ruk uit, maar consumeer met kleine hapjes. Dan valt er veel te genieten. JL

en leert met macht om te gaan. De tekeningen van François Dermaut zijn van hoge kwaliteit, het intrigerende scenario is, afgaande op het voorwoord, van de hand van Bernard Ollivier. BP

Tuff Ladies (Lukat, Xtra). De jonge Duitse stripauteur Till Lukat bundelt in dit debuutalbum in Nederland 24 schetsen van in zijn ogen opmerkelijke vrouwen. Een wonderlijke selectie, uiteenlopend van kunstenares Frida Kahlo en de Siamese Spider Girls tot aan Lady Di en pornoster Linda Lovelace (van de film *Deep Throat*). RS

Witte Klauw 3: De weg van de sabel (Le Tendre/TaDuc, Dargaud). Slotdeel van dit intrigerende drieluik, dat zich afspeelt in het rijk Suhiman in het jaar 788. Realistisch tekenwerk van de Frans-Vietnamese Olivier TaDuc naar een scenario van Serge Le Tendre. De excellente inkleuring is van Jean Bastide. BP

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

AKIM
Stripspeciaalzaak

Geen winkel in de buurt,
door ons worden de strips verstuurd

Bestel snel op Akim.nl

* Nieuwe strips
* Antiquarisch
* Tweedehands
* Manga's
* Comics
* Curiosa
* Originelen

Tevens inkoop van
partijen en verzamelingen

AKIM.nl
Stripwinkel Akim Ulgersmaweg 14 9731 BS Groningen

UITGEVERIJ L PRESENTEERT

Het leukste jaaroverzicht van 2015

'Scherper dan de scherpste tv-recensent.'
NRC Handelsblad

NU OVERAL VERKRIJGBAAR VOOR € 16,95

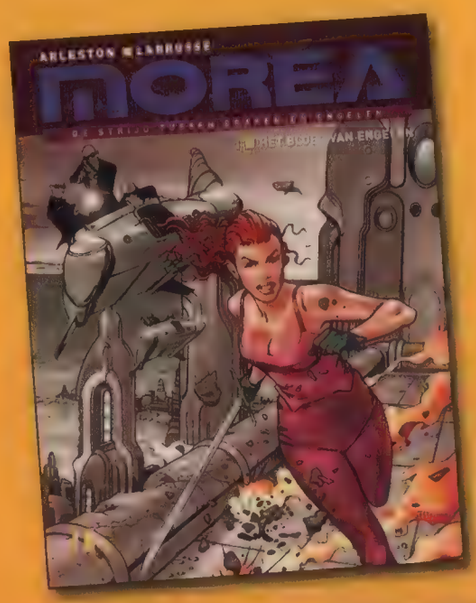

MORÉA van Arleston

– een futuristische serie in de sfeer van *Largo Winch*

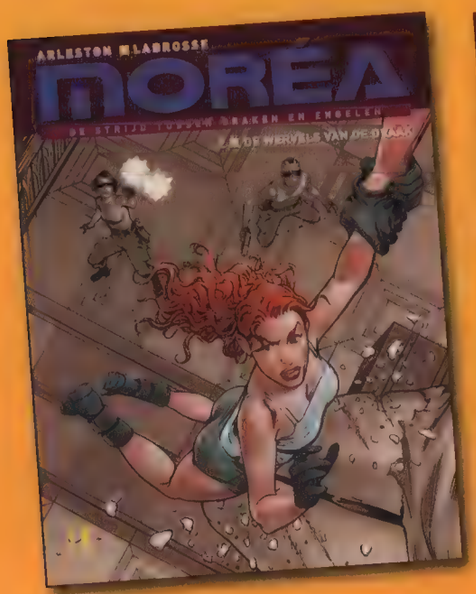

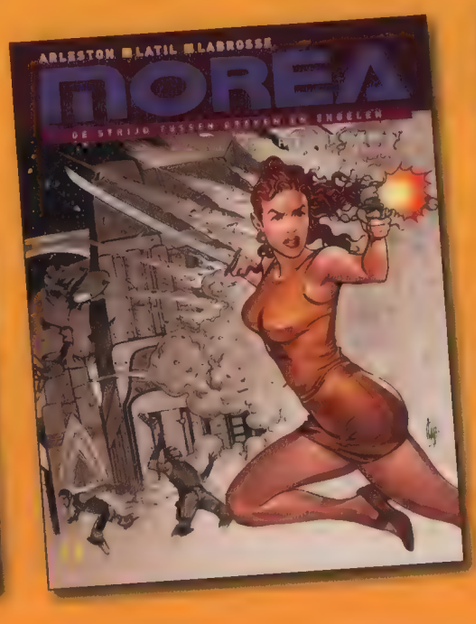

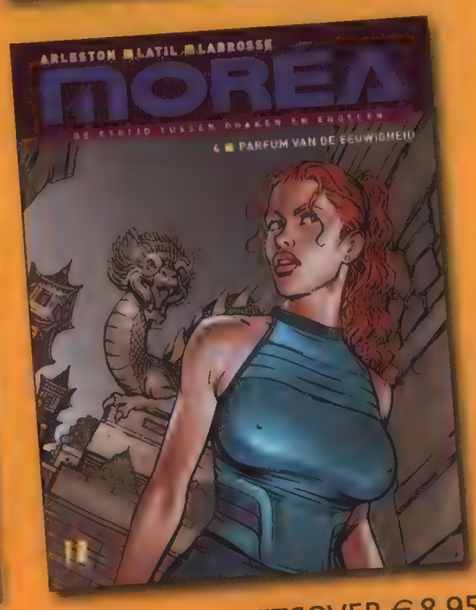

SOFTCOVER € 8,95

AGENDA

AANVULLINGEN? VERTEL HET ONS! STUUR NIEUWS OVER BEURZEN, TENTOONSTELLINGEN OF ANDERE INTERESSANTE STRIPEVENEMENTEN AAN **AGENDA@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR **POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.**

- **t/m 6 januari 2016** *Expo 'Hugo Pratt, rencontres et passages', Musée Hergé, Rue du Labardor 26, Louvain-la-Neuve, België, info: www.museeherge.com/nl*
- **t/m 17 januari 2016** *Expo 'Ruthe Sauer Flix – Das ist doch keine Kunst! – Comics und Cartoons zwischen Shit happens, Nichtlustig und Schönen Töchtern', Ludwiggalerie Schloss Oberhausen, Konrad-Adenauer-Allee 46, Oberhausen, Duitsland, info: www.ludwiggalerie.de*
- **t/m 31 januari 2016** *Expo 'Kick Wilstra scoort!', Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 71, Groningen, info: www.stripmuseum.nl*
- **t/m 31 januari 2016** *Expo 'Stickers getekend door striptekenaars', Gemeentemuseum Temse, Kasteelstraat 16, Temse, België, info: mercatorstripbeurs@yahoo.com*
- **t/m 6 maart 2016** *Expo 'Fred Jannin – Gewoon te veel', Belgisch Stripmuseum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- **t/m 13 maart 2016** *Expo 'Bowie's Ziggy Stardust', met werk van onder anderen Peter Pontiac, Typex, Luuk Bode, Erik Kriek en Erik Wielaert, Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 71, Groningen, info: www.stripmuseum.nl*
- **t/m 13 maart 2016** *Expo 'Romano!', met werk van Romano Molenaar, Nederlands Stripmuseum, Westerhaven 71, Groningen, info: www.stripmuseum.nl*
- **t/m 29 mei 2016** *Expo 'Jean-Pol: Plezier in beweging', Belgisch Stripmuseum, Zandstraat 20, Brussel, België, info: www.stripmuseum.be*
- **28 t/m 31 januari 2016** *43e Festival International de la Bande Dessinée, Angoulême, Frankrijk, info: www.bdangouleme.com*
- **20 t/m 21 februari 2016** *London Super Comic Convention, Excel Centre, Londen, Engeland, One Western Gateway, Royal Victoria Dock, info: www.londonsupercomicconvention.com*
- **27 t/m 28 februari 2016** *De Stripdagen 2016, De Broodfabriek, Volmerlaan 12, Rijswijk, info: www.destripdagen.nl*
- **16 t/m 20 maart 2016** *Holland Animation Film Festival, Hoogt 4, Utrecht, info: www.haff.nl*
- **2 t/m 3 april 2016** *FACTS, Flanders Expo, Maaltekouter 1, Gent, België, info: www.facts.be*
- **23 t/m 24 april 2016** *2e Internationaal Strip Festival Rotterdam, Hulstkamp-gebouw, Maaskade 120, Rotterdam, info: www.stripfestivalrotterdam.nl*
- **3 t/m 12 juni 2016** *Stripdagen Haarlem, met beurs op 4 en 5 juni, Haarlem, info: www.stripdagenhaarlem.nl*
- **22 t/m 23 oktober 2016** *FACTS, Flanders Expo, Maaltekouter 1, Gent, België, info: www.facts.be*
- **5 november 2016** *1e Stripfestival Terneuzen, Zeldenrust-Steelant College, Zeldenrustlaan 2, Terneuzen, info: http://stripfestivalterneuzen.wordpress.com*

Duitse humor in Oberhausen

Tot en met 17 januari is in de Ludwiggalerie Schloss Oberhausen de tentoonstelling *Ruthe Sauer Flix – Das ist doch keine kunst! Comics und Cartoons zwischen* Shit Happens, Nichtlustig *und* Schönen Töchtern, te zien. Er hangt werk van drie vooraanstaande Duitse striptekenaars/cartoonisten: Ralph Ruthe, Joscha Sauer en Flix (Felix Görmann).

Cartoonist Ralph Ruthe staat in Duitsland bekend om zijn cartoonserie *Shit Happens* vol leedvermaak (in het Duits: *Schadenfreude)* waarin dieren een hoofdrol spelen. Hij maakt er sinds kort ook animaties van die hij in een voorstelling laat zien waarmee hij door het land toert.

Ook Joscha Sauer is met zijn serie *Nichtlustig* ('niet leuk') bij onze oosterburen uitgegroeid tot een cartoonist/striptekenaar van naam. In zijn absurde grappen spelen lemmingen met zelfmoordneigingen een grote rol, net als yeti's en Herr Riebmann die in een spouwmuur leeft! Ook van *Nichtlustig* zijn tekenfilms gemaakt en zelfs familiespellen. Uitgeverij 999 Games heeft in 2010 een Nederlandse editie uitgebracht, waarbij de lemmingen over een hindernisbaan racen, terwijl de spelers moeten gokken op de uitkomst van de race.

Flix, de derde tekenaar die op deze expositie te zien is, maakt strips met een serieuzere, meer literaire ondertoon. Hij verhaalt vaak over leven van alledag, waarin ook plaats is voor dramatische gebeurtenissen maar altijd met een lichte of ironische ondertoon. Tot zijn stripproducties behoren onder andere *Held, Ferdinand dem Reporterhund* en *Schöne Töchter*. Van die laatste strip verscheen dit jaar bij uitgeverij Carlsen een album en dat krijgt op de tentoonstelling veel aandacht.

Oberhausen ligt vlak over grens, op een uurtje rijden van Arnhem. Wie naar de tentoonstelling gaat, zou dat zeker moeten combineren met een bezoek aan de mooie stripwinkel Comic Centrum Oberhausen aan de Havensteinstrasse. RS

Meer info: zie Agenda.

[SERVICE SPREAD]

→ HET VAK

DEZE RUBRIEK IS BESTEMD VOOR MUTATIES IN HET ROERIGE STRIPWERELDJE, ALSMEDE VOOR MELDINGEN VAN OVERLIJDEN. FUNCTIEWIJZIGINGEN, WISSELINGEN VAN UITGEVER OF DISTRIBUTEUR, VERHUIZINGEN... HIER LEEST U ER ALLES OVER. STUUR MUTATIES AAN **HETVAK@STRIPSCHRIFT.NL** OF NAAR POSTBUS 84206, 3009 CE ROTTERDAM.

> WAARHEEN?

Op woensdag 19 december 1945 verscheen het eerste verhaal van *Suske en Wiske* voor het eerst in de krant *De Nieuwe Standaard*. Zeventig jaar later vierde het Suske en Wiske - Kindermuseum, gezeteld in de oude villa van Willy Vandersteen in Kalmthout, dit historische feit met een feestje. Bezoekers kregen 70 procent korting!

Noël Ummels heeft zijn hoofdredacteurschap van *Eppo*, dat hij sinds begin van dit jaar bekleedde, neergelegd. Uitgever Rob van Bavel neemt deze functie opnieuw over.

Online veilingbedrijf en verzamelaarwebsite **Catawiki** heeft de eerste plaats behaald op de Deloitte Technology Fast500 Emea 2015 (Emea staat voor Europa, Midden-Oosten en Afrika). Deze ranglijst van het adviesbureau bestaat uit de snelst groeiende technologiebedrijven in de Emea-regio, gemeten naar omzetontwikkeling.

De Franse grafische ontwerper en illustrator **Blexbolex** maakt het ontwerp voor het affiche van het Holland Animation Film Festival (Haff) van 2016.

Dertig jaar geleden begon de Brusselse jezuïetenbroeder **Roland Francart** het CRIABD: Centre Religieux d'Information et d'Analyse de la Bande Dessinée, oftewel het Centrum voor informatie en analyse van het religieuze stripboek. Dit heuglijke feit werd op 22 november gevierd met een mis voor artiesten in de Brusselse kathedraal en een conferentie, tentoonstellingen en signeersessies in het Belgisch Stripmuseum in Brussel. In Nederland en Vlaanderen wordt CRIABD vertegenwoordigd door Kathostrip *(www.kathostrip.com)*.

In 2016 gaat **Claus Scholz**, de inmiddels 66-jarige tekenaar van *De Rode Ridder*, met pensioen. Zijn opvolger is de Italiaanse tekenaar **Fabio Bono**, aldus de stripspeciaalzaak Tistjen Dop en de stripinformatiesite *Stripspeciaalzaak.be*. Uitgeverij Daedalus publiceerde van hem in het Nederlands de strips *Katharen* en *De Tempelier*.

De Willy Vandersteenprijs 2015 gaat naar *Amoras 5: Wiske* van **Charel Cambré** en **Marc Legendre**. De prijs is een initiatief van de Belgische auteursvereniging Sabam Artes en *Stripgids* (Stichting Beeldverhaal Nederland van Stripdagen Haarlem deed in 2014 voor het laatst mee) en bekroont het beste Nederlandstalige stripalbum van het afgelopen jaar. De laureaten krijgen € 5000 èn een tekening van de vorige prijswinnaar (in dit geval Simon Spruyt). De Willy Vandersteenprijs wordt jaarlijks uitgereikt onder auspiciën van de erven Vandersteen.

De Stripcultuurprijs 2015 van de gemeente Breda, met in totaal €4000 in de prijzenpot, is gegaan naar publicist **Ger Apeldoorn** en tekenaar **Kenny Rubenis**. Apeldoorn krijgt €3000 ter ondersteuning van zijn plan om een boek over de geschiedenis van *Eppo* te maken; Rubenis ontvangt €1000 om een korte animatie van zijn strip *Dating for Geeks* mede te financieren. De heren kregen hun prijs op zaterdag 10 oktober uitgereikt op Stripfestival Breda.

De Nederlandse stripwereld is weer een festival rijker. Van 23 t/m 25 oktober vond het **Stripfestival Oeverloos** plaats in Amsterdam-Noord.
De bedoeling is om het evenement elke twee jaar te organiseren. Er verscheen een *Stripkrant Amsterdam-Noord* die ook over alle scholen in Amsterdam Noord werd verspreid.

> WAARVOOR?

Twee medewerkers uit de eerste incarnatie van het stripblad *Eppo* zijn overleden: **Henk Bakker**, chefredacteur, en **Pieter Rol**, redacteur albums. Bakker werkte vóór *Eppo* bij Diepdrukkerij Etten en voorafgaand daaraan bij een reclamebureau. Daar was hij betrokken bij onder meer de *Prins Valiant*-uitgaven van supermarktketen Vivo.
Pieter Rol was betrokken bij de meer literaire titels van Oberon – zoals *Sjef van Oekel* – en de gelicentieerde uitgaven van Marvel. Zo bedacht hij bij voorbeeld de Nederlandse titel *Nitsotov en Netsochek* voor de Franse strip *Baratine et Molgaga* van Claire Bretécher.

Op 74-jarige leeftijd is op 3 oktober de Amerikaanse krantenstriptekenaar, kinderboekillustrator en tv-producent voor Disney Channel **Roger 'Rog' Bollen** gestorven. Hij maakte strips als *Catfish*, *Funny Business* en *Animal Crackers*. Die laatste humorstrip stond een tijd-

ANIMAL CRACKERS
By Roy Bollen
I SAID, "MOVE!"
NO!
GET OUT OF MY WAY OR I'LL STOMP YOU!
YOU DON'T MEAN THAT!
OH, YES I DO!
QUIT FOOLING YOURSELF EUGENE!
I'M GOING TO STOMP YOU FLATTER THAN A...
...NO YOU AREN'T! ...AND DO YOU WANT TO KNOW WHY?
WHY?
BECAUSE EVERYONE OUT THERE WOULD THINK YOU WERE A MONSTER!
...AND THEY'D NEVER FORGIVE YOU!
...NOBODY, BUT NOBODY, MESSES WITH COMICS PAGE READERS!
ROGER BOLLEN

lang in het *Rotterdams Nieuwsblad* onder de titel *Bij de beesten af (Dierenleed)*.

De beroemde Japanse mangatekenaar **Shigeru Mizuki** is op 30 november overleden. Hij wist de Tweede Wereldoorlog, waarin hij talloze ontberingen moest ondergaan, als soldaat te overleven, verloor een arm maar wist toch een loopbaan als striptekenaar op te bouwen. Zijn beroemdste manga is de semi-autobiografische oorlogsstrip *Onwards Towards Our Noble Deaths*; ook behaalde hij succes met onder meer de horrormanga *GeGeGe no Kitar* en een strip over het leven van Adolf Hitler. De Canadese uitgeverij Drawn & Quarterly heeft een aantal strips van hem in het Engels uitgegeven. Mizuki werd 93 jaar.

SHIGERU MIZUKI

→ WINNEN

In het najaar van 2013 startte uitgeverij Stripstift – uitgever van *Stripschrift* – met een *Kappie*-project waarbij in ieder geval de verhalen die door Piet Wijn zijn getekend zouden verschijnen. Inmiddels is het 10e deeltje verschenen en staat het 11e op stapel.
In samenwerking met uitgeverij Stripstift geeft *Stripschrift* vijf exemplaren van *Kappie 138: Kappie en de zeeheks* cadeau aan inzenders van het goede antwoord op de volgende vraag:

Wat ging Kappie doen nadat hij zijn laatste avontuur in stripvorm had beleefd?

Stuur het antwoord vóór 1 februari 2016 naar
Kappie-prijsvraag
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
of naar winnen@stripschrift.nl

Bij meer dan vijf goede oplossingen zal er worden geloot. De winnaars maken we in een volgend nummer bekend. Maximaal één inzending per adres en discussiëren over de uitslag doen we natuurlijk niet.

Uitslag Sigmund-prijsvraag *Stripschrift 444:*
We vroegen naar de naam waaronder de strip *Sigmund* voor het eerst in een krant werd gepubliceerd. Het ging hierbij om *Meneerke Psy*, geplaatst in *Het Laatste Nieuws* in 1993. Afwijkende spellingen hebben we ook goedgekeurd. *Mensch, durf te leven!* keurden we af, want onder die naam is alleen een ansichtkaart geproduceerd; eveneens in 1993, trouwens. We stuurden *Sigmund 25* aan **Arnoud Alderlieste** (Voorburg), **Mathijs Doets** (Leiden), **Reinier Malasch** (Amsterdam), **Bertie Schouten** (Vlijmen) en **Peter Uittenbogerd** (Wierden).

Gefeliciteerd!

STRIPSCHRIFT COLOFON

JAARGANG 47 • NUMMER 8 (445) • DECEMBER 2015

's Werelds oudste stripinformatieblad verschijnt 8 maal per jaar en wordt samengesteld door een onafhankelijke redactie.

Redactie
Arco van Os, Rik Sanders

Medewerkers
Ruud Booms, Peter Breedveld, Rob van Eijck, Frits Jonker, Jeroen Koch, Teus de Kruijf, Johan Ligger, Bert Post, Dik Rondeltap, Rik Spanjers, Erwin Suvaal, Rudy Vrooman, Geert de Weyer, Joan van der Wyck†

Aan Stripschrift is in 2011 de P. Hans Frankfurtherprijs voor bijzondere verdiensten toegekend.

Omslag
Maurice Tilleux

Redactie-adres
Postbus 84206
3009 CE Rotterdam
t 010-2201063
e redactie@stripschrift.nl
@Stripschrift
Stripschrift

Abonnementen
Een abonnement omvat 8 nummers en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd. Eventueel gemiste nummers zijn te bestellen via onze Back Issue Service.

Maak het juiste bedrag over op
IBAN NL07 INGB 0009 3475 90
SWIFT/BIC INGBNL2A
ten name van
Stichting Uitgeverij Stripstift te Rotterdam.
Nederland €52,00
België €57,00
Other countries €73,00

Bedragen zijn inclusief 6% BTW
Maximaal 2 abonnementen per adres.
Opzeggingen schriftelijk richten aan de uitgever, uiterlijk twee nummers voor het aflopen van het abonnement.

Reprorecht
Het overnemen, maar ook het vermenigvuldigen van artikelen en illustraties is slechts geoorloofd na schriftelijke toestemming van de redactie.

Materiaal
Ongevraagd toegestuurd materiaal wordt niet geretourneerd. De verantwoordelijkheid voor de artikelen berust bij de auteurs.

Advertenties
Voor de opgave van advertenties en het opvragen van de tarieven kunt u contact opnemen met de uitgever, of e-mailen naar adverteren@stripstift.nl

Druk
Printec Offset, Kassel, Duitsland

Uitgever/Distributie Nederland

Stichting Uitgeverij Stripstift
Arco van Os & Ton Schuringa
Kleine Beer 467
3067 ZW Rotterdam
t 010-2201063
e uitgever@stripstift.nl
w www.stripstift.nl
KvK Rotterdam 24335843

Distributie België
Pinceel, Leuven

Stripschrift wordt uitgegeven in opdracht van Het Stripschap. Leden van Het Stripschap krijgen €1,25 korting op de abonnementsprijs.

ISSN 0165-845X

PETER DE WIT

In de boek- en strip-winkel € 12,50

De verfrissende visie van Nederlands bekendste strippsychiater

www.deharmonie.nl

WILLEM

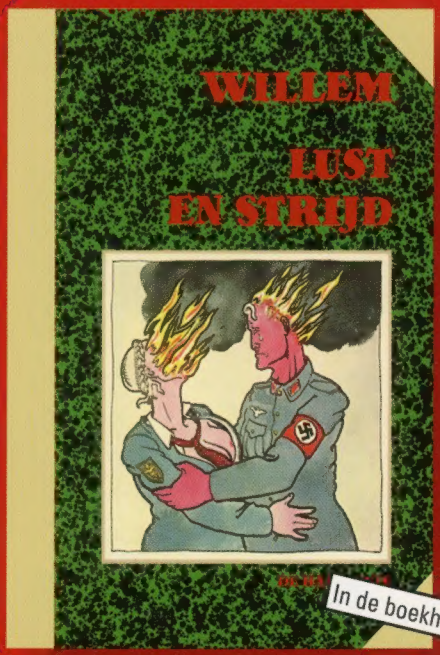

In de boekhandel € 24,90

Lust en strijd

Controversiële klassieker, nu met dvd

www.deharmonie.nl

DIRK VAN DE WIEL

In de boekhandel € 12,50

Echt episch dit

De beste strips in boekvorm van Facebookfenomeen *Van 9 tot 5*

www.deharmonie.nl

2 personen vinden dit leuk

PAUL FAASSEN

De beste tekeningen, foto's en collages

In de boekhandel € 19,90

www.deharmonie.nl - www.paulfaassen.nl